

ISSN: 0551-3782

BIULETYN

**ARCHIWUM
POLSKIEJ AKADEMII NAUK**

Nr 35

Warszawa 1994

BIULETYN
ARCHIWUM POLSKIEJ AKADEMII NAUK
Nr 35

Na prawach rękopisu

Warszawa 1994

Przygotowuje zespół pracowników Archiwum PAN

Redaktor: **Zygmunt Kolankowski**
Sekretarz Redakcji: **Hanna Szymczyk**

Adres Redakcji:
Archiwum PAN
Warszawa, Nowy Świat 72

ISSN: 0551-3782

Wydawnictwo Retro-Art,
Warszawa, ul. Emilii Plater 25

Archiwum Polskiej Akademii Nauk oddaje do druku kolejny 35 numer „Biuletynu Archiwum PAN”.

Biuletyn ten o zwiększonej objętości w związku z publikacją materiałów z sesji naukowej poświęconej obchodom 40-lecia działalności Archiwum PAN jest wydany dzięki uzyskaniu dotacji Komitetu Badań Naukowych za pośrednictwem Wydziału I Nauk Społecznych PAN.

Redakcja

JUBILEUSZOWA SESJA NAUKOWA Z OKAZJI 40-LECIA DZIAŁALNOŚCI ARCHIWUM PAN

W dniu 23 maja 1994 r. w Muzeum Techniki w Warszawie odbyła się plenarna sesja naukowa Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN poświęcona 40-leciu działalności Archiwum PAN.

Sesję zorganizowała, z inicjatywy prof. Moniki Hamanowej, Zastępcy Sekretarza Wydziału I Nauk Społecznych PAN, przewodnicząca Komitetu Historii Nauki i Techniki prof. dr Irena Stasiewicz-Jasiukowa przy współudziale dyrektora Archiwum PAN, mgr Hanny Dymnickiej-Wołoszyńskiej. W sesji uczestniczyli: Sekretarz Wydziału I Nauk Społecznych PAN – prof. dr Janusz Tazbir, przedstawiciele Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych: mgr Edward Frącki, zastępca Naczelnego Dyrektora, doc. dr Bolesław Woszczyński, kierownik Zakładu Naukowego Archiwistyki, członkowie Komitetu, dawni i obecni pracownicy Archiwum PAN.

Pierwszej części sesji przewodniczyła prof. dr Irena Stasiewicz-Jasiukowa, która zagaіła obrady wskazując na potrzeby wydania kolejnego tomu „Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN”. Deklarowała przy tym pomoc ze strony Komitetu Historii Nauki i Techniki oraz Wydziału I Nauk Społecznych PAN. Kierownictwo drugiej części obrad objął prof. dr Ryszard W. Wołoszyński, przewodniczący Rady Naukowej Archiwum PAN.

Podczas sesji zostały wygłoszone następujące referaty: mgr Hanny Dymnickiej-Wołoszyńskiej, dyrektora Archiwum PAN: Czym jest dzisiaj Archiwum PAN ?; prof. dr Ryszarda W. Wołoszyńskiego: 40-lecie Archiwum PAN – dr Rity Majkowskiej: 40-lecie Oddziału Archiwum PAN w Krakowie; dr Alicji Kuleckiej: Spuścizny po uczonych jako materiał źródłowy do historii nauki; prof. dr Jerzego Rózewicza: Materiały źródłowe w Archiwum PAN do historii międzynarodowych kontaktów naukowych w dwudziestolecu międzywojennym.

Po I części posiedzenia odbyła się uroczystość wręczenia odznaczeń „Za Zasługi dla Archiwistyki” przez zastępcę Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych mgr Edwarda Frąckiego. Odznaczenia otrzymały następujące osoby: z Wydziału I Nauk Społecznych PAN: prof. dr Janusz

Tazbir i prof. dr Monika Hamanowa; z Rady Naukowej Archiwum PAN: prof. dr Piotr Łossowski, prof. dr Ryszard W. Wołoszyński, doc. dr Janina Żurawicka, prof. dr Jerzy Różewicz (w terminie późniejszym), oraz pracownicy Archiwum PAN: dr Julian Bugajski, dr Alicja Kulecka i dr Rita Majkowska.

Następnie odczytano listy gratulacyjne od Prezesa PAN prof. dr Leszka Kuźnickiego, Wiceprezesa, Sekretarza Naukowego PAN, prof. dr Andrzeja Wyczańskiego oraz b. przewodniczącego Rady Naukowej Archiwum PAN, prof. dr Janusza Durki. Sekretarz Wydziału I, prof. dr Janusz Tazbir przekazał w imieniu władz PAN i własnym podziękowania i życzenia dla wszystkich, którzy pracowali i pracują w Archiwum. Gratulacje od pracowników otrzymał organizator i wieloletni dyrektor Archiwum PAN, prof. dr Zygmunt Kolankowski, który zaznaczył, że aktualną pozycję Archiwum zawdzięcza stałej trosce i pomocy ze strony władz PAN.

Sesję zamknęła dyskusja, w której poruszono szereg zagadnień związanych się z działalnością Archiwum i wysunięto sugestie dotyczące rozwinięcia jej kierunków. Podkreślono rolę świadomości uczonego w przygotowaniu własnych papierów naukowych do przekazania ich do Archiwum (prof. dr A. Abramowicz). Wskazano na udane współdziałanie Archiwum PAN z państwową służbą archiwalną (doc. dr B. Woszczyński). Mówiono o konieczności starań o docenianie rangi archiwów i podniesienie prestiżu zawodu archiwisty (prof. dr A. Tomczak). Wysunięto wniosek o potrzebie stworzenia centralnej kartoteki spuścizn po uczonych, rozproszonych po archiwach, muzeach, bibliotekach itp. (prof. dr A. Tomczak, prof. dr R. Mierzecki, doc. dr B. Woszczyński) oraz poruszono problem gromadzenia spuścizn po uczonych polskich pracujących za granicą (dr R. Meissner). Wskazano na brak w Archiwum PAN spuścizn po lekarzach (dr R. Meissner), co wynika z faktu ich gromadzenia przez Główną Bibliotekę Lekarską (prof. dr R. W. Wołoszyński).

Dr A. Marciniak, kierownik Oddziału Archiwum PAN w Poznaniu, poinformowała o historii, pracy i zasobie Oddziału. Poruszono kwestię kształtowania narastającego zasobu w placówkach PAN apelując o zwrócenie uwagi na akta zawierające zapis współczesnego życia naukowego, które staną się cennym materiałem źródłowym w przyszłości (dr A. Kulecka). Uznano za niefortunne odległe usytuowanie magazynu terenowego

Archiwum, co zniechęca niektóre placówki do przekazywania akt do Archiwum (prof. dr I. Stasiewicz-Jasiukowa). Wskazano na potrzebę wprowadzenia nowej koncepcji działania oraz unowocześnienia systemu informacyjnego Archiwum poprzez komputeryzację (dr R. Majkowska). Wszyscy dyskutanci poparli projekt wydania dalszego ciągu „Przewodnika po zasobie i zbiorach Archiwum PAN”.

Mgr H. Dymnicka-Wołoszyńska podziękowała prof. dr I. Stasiewicz-Jasiukowej za organizację posiedzenia i inicjatywę w sprawie „Przewodnika”, a zebranych za słowa uznania dla działalności Archiwum i sugestie w sprawie rozwinięcia jej form, przeszkodą w tym mogą być jednak ograniczenia finansowe.

Redakcja

Ryszard W. Wołoszyński
(Warszawa)

CZTERDZIESTOLECIE ARCHIWUM PAN¹

Rozliczne publikacje sprawozdawcze oraz rocznicowo-analityczne jakie ukazywały się w ciągu całego wskazanego w tytule okresu, umożliwiają gruntowne zapoznanie się z osiągnięciami placówki². Dlatego też obecne ujęcie ogranicza się do najważniejszych spraw i podstawowych kierunków prac, zwłaszcza tych, które aktualnie nie są kontynuowane, a przez to zapewne mniej znane korzystającym obecnie z usług i zasobu Archiwum.

Powstało ono na mocy uchwały nr 167/53 Sekretariatu Naukowego Polskiej Akademii Nauk z dnia 1 grudnia 1953 roku. Archiwum zajmuje szczególne miejsce w strukturze Polskiej Akademii Nauk, gromadząc i przechowując jej historyczną dokumentację. Jednocześnie gromadzi inne materiały, tworząc bazę źródłową do badań nad dziejami nauki i techniki w Polsce i starając się zasłużyć na nieoficjalną nazwę Archiwum Nauki Polskiej³.

Zadania i organizacja placówki zostały sprecyzowane w statucie nadanym przez Sekretariat Naukowy PAN w 1962 r.⁴ Określono tam, że Archiwum jest instytucją naukową o charakterze pomocniczym i podlega Prezydium PAN. Z dniem 1 stycznia 1977 r. miejsce Archiwum w strukturze Polskiej Akademii Nauk uległo zmianie – stało się ono placówką podległą Sekretariatowi Wydziału I Nauk Społecznych. Główne kierunki

działalności statutowej zgodne są również z postanowieniami Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach. Szczegółowe określenie kompetencji Archiwum PAN ujęte zostało w porozumieniu, zawartym z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych 24 października 1984 r. Archiwum uzyskało status placówki o powierzonym zasobie archiwalnym – nabyło prawa do wieczystego przechowywania materiałów Polskiej Akademii Nauk stanowiących część państwowego zasobu archiwalnego.

W strukturze organizacyjnej archiwum PAN występują jako jego części składowe Archiwum w Warszawie, z funkcją centralnego zarządzania i ogólnego koordynowania prac oraz 3 Oddziały terenowe: w Krakowie (powołany w początkach 1955 r.) w Poznaniu (działający od 1956 r.) i w Wodzisławiu Śląskim (od 1974 r.).

Podstawowy wyznacznik rozwoju każdego Archiwum stanowi wzrost zasobu aktowego i stopień jego opracowania. Rozmiary zasobu zwiększały się w tempie imponującym – od 12 mb. w początkach działalności, do stanu 2708 mb. na koniec r. 1993, z czego w Warszawie ok. 1420 mb. i w Oddziałach łącznie ok. 1288 mb.

Zgromadzono tu zespoły pochodzenia kancelaryjnego i prywatnego, które zostały ujęte w trzech działach o charakterze materiałowym.

Dział pierwszy obejmuje akta instytucji naukowych, redakcji i komitetów. Najważniejsze z nich to zespoły instytucji, które działały przed powstaniem Polskiej Akademii Nauk i przekazały jej swoją dokumentację: Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (1907–1952) i Kasy im. dr Józefa Mianowskiego (1881–1951) w Warszawie oraz Towarzystwa Naukowego Krakowskiego (1815–1872) i Polskiej Akademii Umiejętności (1873–1952) w Krakowie.

Ponadto w Warszawie przechowywane są akta Polskiego Towarzystwa Historycznego (1886–1939, 1947–1968) oraz trzech powojennych Kongresów Nauki Polskiej: I (1951 r.), II (1973 r.) i III (1986 r.). Opracowanie archiwalne wymienionych i innych materiałów znajdujących się w tym dziale prowadzono począwszy już od pierwszych lat działalności Archiwum. Większość zespołów jest zaopatrzona w inwentarze, a część również w indeksy i skorowidze.

- 1 Artykuł stanowi poszerzoną wersję referatu, wygłoszonego 23 maja 1994 r. na posiedzeniu Komitetu Historii Nauki PAN z okazji jubileuszu 40-lecia Archiwum PAN.
- 2 Zob. np. Z. Kolankowski: *Archiwum PAN – ćwierćwiecze działalności* w: „Nauka Polska” 1978 z. 11–12 s. 91 i nast.; omówienie najważniejszych pozycji we wskazanym zakresie A. Tomczak: *Działalność wydawnicza Archiwum PAN*, w: „Biuletyn Archiwum Polskiej Akademii Nauk” (dalej: „Biuletyn APAN”) nr 32, 1989, s. 1–14.
- 3 Z. Kolankowski: *Gromadzenie materiałów archiwalnych w Archiwum Polskiej Akademii Nauk*, w: „Biuletyn APAN” nr 22, 1979 s. 9–23; tenże: *Archiwum Polskiej Akademii Nauk jako warsztat historyka*, w: *Materiały sesji: Archiwa warszawskim prac historyka*, Toruń 1972, cz. 2 s. 37–41.
- 4 *Statut Archiwum Polskiej Akademii Nauk*, w: „Biuletyn APAN” nr 6, 1963 s. 3–11.

Drugą kategorię stanowią materiały wytworzone przez Polską Akademię Nauk – jej władze, jednostki organizacyjne i placówki naukowe (instytuty, zakłady, pracownie) oraz towarzystwa naukowe dotowane przez PAN (do r. 1983). Ich gromadzenie należy do głównych zadań statutowych Archiwum PAN. Starając się je realizować Archiwum podjęło już w początkach swej działalności opiekę merytoryczną nad narastającym zasobem archiwalnym w kancelariach jednostek organizacyjnych i placówek PAN. Prowadzono wynikające stąd działania o charakterze normatywnym oraz metodyczno-instruktażowym i kontrolnym. Najważniejszy wynik tej akcji – to zarządzenie Sekretarza Naukowego PAN z dnia 1 I 1962 r. dotyczące wprowadzenia w kancelariach jednostek organizacyjnych Akademii systemu bezdziennikowego, opartego na jednolitym wykazie akt w układzie dziesiętnym. Są jednak dotychczas trudności z jego pełnym wdrożeniem. Archiwum wydało również dwukrotnie: *Zbiór przepisów o postępowaniu z dokumentacją aktową w Polskiej Akademii Nauk* (1963 i 1979 r.), przeznaczony dla pracowników sekretariatów, kancelarii i archiwów zakładowych komórek organizacyjnych PAN oraz opracowało przykładowy rzeczowy wykaz akt dla placówek PAN (1988).

Archiwum wizytuje corocznie kilkanaście lub więcej placówek i jednostek organizacyjnych PAN, nadzorując prawidłowość obiegu oraz archiwizacji akt o wartości historycznej (kat. A) i tryb niszczenia akt zbędnych (kat. B). Nad wydzieleniem dokumentacji niearchiwalnej od r. 1962 czuwa Komisja Brakowania Akt. Archiwum przejmuje akta placówek PAN na zasadzie spisów zdawczo-odbiorczych w stanie podstawowego uporządkowania. Ostatnio coraz częściej trafiają do Archiwum akta likwidowanych jednostek organizacyjnych. Dotychczas zgromadzono dokumentację ujętą w 731 spisach, które są pomocą archiwalną służącą ewidencji i udostępnianiu tych akt i wydano 655 zezwoleń na brakowanie. Archiwum PAN w Warszawie i Oddziałach obecnie obejmuje opieką nad narastającym zasobem ok. 216 komórek organizacyjnych i 108 komisji PAN⁵.

5 M. Wrzowska: *Nadzór Archiwum PAN nad zasobem archiwalnym Polskiej Akademii Nauk w latach 1953–1983*, w: „Biuletyn APAN” nr 27, 1984 s. 3–14.; zob. także A. Gryciuk: *Przepisy kancelaryjno-archiwalne i zabezpieczenie dokumentacji w Polskiej*

Specyficzną i cenną częścią zasobu Archiwum PAN, tworzącą dział trzeci, są zespoły archiwalne pochodzenia prywatnego – spuścizny po uczonych polskich niemal ze wszystkich dziedzin nauki. Były one przekazywane do Archiwum jako zakupy, dary lub rzadziej depozyty. Pozyskiwanie ich wymagało wielu zabiegów oraz działań organizacyjnych, m.in. powołania specjalnej Komisji Oceny Zakupów, złożonej z wybitnych przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, którzy określali wartość zgłaszanych do nabycia spuścizn. Ostatnio z powodu braku środków finansowych Archiwum praktycznie prawie nie ma możliwości dokonywania zakupów spuścizn, nadal jednak napływają one jako dary. W okresie czterdziestolecia Archiwum zgromadziło w Warszawie i Oddziałach ponad 500 spuścizn. Prawie połowa z nich jest zaopatrzona w inwentarze, inne posiadają spisy sporządzone przez osoby przekazujące lub pracowników Archiwum. W r. 1979 została powołana Komisja Metodyczna Archiwum PAN, która dokonuje oceny merytorycznej opracowanych inwentarzy.

Już od r. 1955 w Archiwum PAN były prowadzone prace metodyczne nad zasadami porządkowania materiałów archiwalnych pochodzenia prywatnego. Zgromadzono w tym zakresie podstawowe publikacje, zarówno krajowe jak i zagraniczne, a także doświadczenia praktyczne z opracowania pierwszych zespołów tego typu, pozyskanych przez placówkę. Grupa robocza, kierowana przez dyrektora Z. Kolankowskiego, ogłosiła w 1959 r. pierwszą samodzielną publikację Archiwum: *Wytyczne opracowania archiwalnego spuścizn rękopiśmiennych – projekt*. Ten maszynopis powielany stał się podstawą ożywionej dyskusji wśród archiwistów zarówno w kraju, jak i zagranicą. Podstawowe założenia *Wytycznych* zostały zaakceptowane przez zdecydowaną większość dyskutantów, a po zgromadzeniu dalszych uwag i doświadczeń praktycznych ujęte zostały w nowej, poszerzonej wersji, wydanej przez Archiwum w r. 1990 p.t. *Wytyczne opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych*. Instrukcja ta znaczeniem swym wykracza poza bezpośrednią działalność

Akademii Nauk (komunikat), w: *Pamiętnik I Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich, Przemyśl 27–29 sierpnia 1986 roku, Referaty i dyskusja*, cz. 2, Warszawa 1991 s. 383–386.

Archiwum PAN i stanowi liczący się wkład tej placówki do archiwistyki polskiej⁶.

Prócz omówionego wyżej zasobu archiwalnego w Archiwum PAN zgromadzono różnego typu zbiory i kolekcje materiałów pochodnych i uzupełniających oraz sporządzono kilka kartotek. Powstał dzięki temu dobrze wyposażony warsztat do badań naukowych, przede wszystkim w zakresie dziejów nauki i techniki w Polsce, umożliwiający badaczom wykorzystanie w jednej placówce różnorodnych materiałów źródłowych i dokumentacyjnych.

Szeroko rozbudowany dział mikrofilmów, fotokopii i fotografii zawiera mikrofilmy dwojakiego typu: zabezpieczające zbiory własne (w wyborze) oraz pochodzące z materiałów przechowywanych w innych instytucjach, a wiążących się z profilem zainteresowań Archiwum, np. zgromadzono mikrofilmy i fotokopie prac naukowych Joachima Lelewela, znajdujących się w zbiorach polskich. Mikrofilmowanie materiałów własnych i obcych obecnie zawieszono z powodu braku środków budżetowych.

Bogate zbiory ikonograficzne (fototeka, zbiór graficzny, kartoteka podobizn uczonych w księgozbiórze własnym) umożliwiają zainteresowanym uzyskanie reprodukcji wizerunku danej osoby⁷.

W początkowym okresie działalności Archiwum podjęło ambitny plan stworzenia centralnego ośrodka informacji o materiałach źródłowych do dziejów nauki polskiej, a jednocześnie przystąpiono do prac nad metodami układu i indeksowania zebranych informacji w sposób najbardziej logiczny i ułatwiający ich wykorzystanie w celach badawczych. Tak powstała w Archiwum największa kartoteka – Centralny Inwentarz Materiałów Źródłowych do Dziejów Nauki i Techniki Polskiej, który kompletowany był w stosunkowo szybkim tempie przez pierwsze dziesięciolecie funkcjonowania placówki. Wedle szczegółowo opracowanych instrukcji i wytycznych prowadzony był przegląd najważniejszych zespołów akt archiwów centralnych i terenowych oraz działów rękopisów bibliotek naukowych,

6 Zob. H. Dymnicka-Wołoszyńska: *Prace metodyczne nad ustaleniem zasad porządkowania spuścizn archiwalnych*, w: „Biuletyn APAN” nr 33, 1990 s. 1–10.

7 H. Zubala: *Zbiory fotograficzne Archiwum PAN*, w: „Biuletyn APAN” nr 31, 1988 s. 4–11.

a informacje zapisywano w postaci regestrów na znormalizowanych kartach głównych. Następnie sformowano alfabetyczne indeksy osobowe i podjęto prace nad układem rzeczowym zgromadzonych informacji. Do końca lat 60. sporządzono ponad 32 tys. kart głównych i ok. 40 tys. kart indeksowych. Szczególnie warto tu zwrócić uwagę na dokładną kwerendę i zindeksowanie akt Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z lat 1800–1831, przechowywanych w Archiwum Głównym Akt Dawnych czy ministerstw oświaty – austriackiego, dotyczących nauki polskiej na terenie dawnej Galicji i Lodomerii oraz polskiego lat międzywojennych (WRiOP)⁸.

Niestety z powodu trudności budżetowych prace nad kompletowaniem Inwentarza Centralnego zostały ograniczone, a ok. r. 1970 zawieszone – prowadzono jeszcze przez kilka lat jedynie działania melioracyjne w kartotekach.

Jako pomoc dla prowadzących kwerendę archiwalną na rzecz Inwentarza Centralnego utworzono *Wykaz Uczonych Polskich*. Prace kontynuowano i wydano dwa tomy tego *Wykazu* w l. 1983–1987. Zawierają one nazwiska i podstawowe informacje o ludziach, związanych z nauką polską od wieku XV do 1970 r. (littery A–F). Publikacja z pewnością zasługuje na kontynuację przy pewnym zmodyfikowaniu jej założeń⁹.

Ponadto wymienić tu należy kartoteki środowiskowe członków towarzystw i instytucji naukowych (Polskiej Akademii Umiejętności, Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Polskiej Akademii Nauk, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i innych regionalnych).

Archiwum posiada także zbiory specjalne: kolekcję medali naukoznawczych, zawierającą 864 szt. oraz zbiór kartograficzny liczący 1200 map i dwa atlasy. W zbiorze tym część materiałów pochodzi ze spuścizn znanych uczonych – kartografów i geografów, podróżników, geologów i specjalistów w zakresie górnictwa.

8 Zob. R. W. Wołoszyński: *Aktualne zagadnienia Inwentarza Centralnego Materiałów Źródłowych do Dziejów Nauki i Techniki Polskiej*, w: „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1958 nr 1 s. 117–133.

9 *Wykaz pracowników nauki polskiej od w. XV do 1970 r.*, t. 1 A–C, praca zbior. pod kier. J. Żurawickiej, Warszawa 1983; t. 2 D–F, opr. K. Korotajowa i J. Żurawicka, Warszawa 1986 (maszynopis powielany).

Archiwum prowadzi też bibliotekę podręczną, która poza dziełami informacji ogólnej i monografiami zawiera wydawnictwa dokumentacyjne, uzupełniające braki w zasobie archiwalnym.

Poza gromadzeniem i opracowaniem materiałów archiwalnych do głównych zadań statutowych Archiwum PAN należy również ich udostępnianie. Warunkiem wypełniania tej funkcji jest uporządkowanie zasobu, choćby wstępne i sporządzanie pomocy archiwalnych w formie inwentarzy lub spisów zdawczo-odbiorczych. Z tego punktu widzenia ok. 90% zasobu Archiwum PAN kwalifikuje się do udostępniania. Liczba odwiedzin w pracowniach Archiwum w Warszawie i Oddziałach ostatnio kształtuje się na poziomie ok. 800–900 rocznie. Świadczy to o dużej wartości źródłowej zgromadzonej dokumentacji i jej przydatności do opracowania wielu tematów badawczych. Była i jest ona szeroko wykorzystywana przy opracowaniu licznych rozpraw magisterskich, doktorskich, habilitacyjnych oraz innych monografii naukowych. Najczęściej udostępniane są materiały spuścizn po uczonych. Wśród osób korzystających ze zbiorów Archiwum najliczniejszą grupę stanowią historycy – badacze dziejów ogólnych, obok nich – historycy sztuki i dalej – historycy nauki. Mniej korzystają z archiwaliów historycy nauk ścisłych, a najrzadziej – historycy techniki¹⁰.

Materiały Archiwum są też często udostępniane redakcjom czasopism, radia i telewizji oraz wytwórniom filmów dokumentalnych przy opracowaniu artykułów, audycji i programów poświęconych uczonym i ich działalności.

Ponadto warto przypomnieć dawniejsze osiągnięcia Archiwum PAN w zakresie popularyzacji wiedzy o zasobie – organizowanie licznych wystaw i pokazów z wykorzystaniem archiwaliów, fotografii i medali. Wypożyczano je również na wystawy urządzone przez inne instytucje naukowe.

10 Por. J. A. Igielski: *Użytkownicy Archiwum Polskiej Akademii Nauk*, w: „Biuletyn APAN” nr 30, 1987 s. 7–16; przykłady książek, w których autorzy powołują zbiory Archiwum PAN: J. Różewicz: *Polsko-radzieckie stosunki naukowe w latach 1918–1939*, Wrocław 1979 s. 285–286; tenże: *Polsko-rosyjskie powiązania naukowe (1725–1918)*, Wrocław 1984 s. 314; A. Woltanowski: *Prasa i pisma periodyczne powstania kościuszkowskiego*, Białystok 1984 s. 563; R. W. Wołoszyński: *Polsko-rosyjskie związki w naukach społecznych 1801–1830*, Warszawa 1974 s. 463.

Szczególnie należy wymienić wystawę w Archiwum PAN o tematyce *Materiały archiwalne jako źródła do dziejów nauki i techniki*, zorganizowaną z okazji XI Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki, odbywającego się w Warszawie i Krakowie w 1965 r. Wyeksponowano tu międzynarodowe powiązania organizacji i wybitnych twórców polskiej nauki i techniki. Interesująca też była wystawa *Nauka polska w medalach* przygotowana wspólnie z Muzeum Historycznym m. st. Warszawy z okazji V Tygodnia Archiwów w r. 1980. Obecnie brakuje środków na kontynuowanie tej formy działalności¹¹.

Szczególną wagę miały – i mają nadal – wydawnictwa, powstające w kręgu Archiwum PAN, bądź ogłaszane przez jego pracowników w różnych czasopismach i wydawnictwach zwartych. Liczba publikacji powstających pod redakcją bądź z inicjatywy i zachęty prof. Z. Kolankowskiego jest bardzo znaczna. Należy do nich *Przewodnik po zespołach i zbiorach Archiwum PAN* (2 wyd. 1965 i 1978 r.). W okresie późniejszym o świeżo nabytych materiałach informowały artykuły pt. *Nabytki Archiwum PAN*, które systematycznie zamieszczano w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki”. Funkcję informacyjną pełni również rocznik „Biuletyn Archiwum PAN”, wydawany od r. 1959 – seria ta mimo narastających trudności jest kontynuowana. Po trzyletniej przerwie ukazał się w r. 1993 kolejny numer 34 dzięki dotacji Komitetu Badań Naukowych. Główną treścią „Biuletynu” są inwentarze opracowanych zespołów. Dotychczas ogłoszono już 100 inwentarzy, przeważnie spuścizn po uczonych. Warto tu wymienić również trzy tomy *Materiałów i dokumentów do dziejów nauki polskiej w czasie II wojny światowej* (Ossolineum 1980–1987) jako godne uwagi wydawnictwo źródłowe. Powoływany już artykuł prof. Andrzeja Tomczaka omawia dokładniej ponad 20 różnorodnych wydawnictw Archiwum PAN, poza ogłaszanymi na łamach „Biuletynu Archiwum PAN”. Jest to wybór z wieluset pozycji drukowanych, dotyczących placówki, a zestawianych w bibliografiach autorstwa dr St. Chankowskiego¹².

11 Zob. przykładowo: *Archiwum Polskiej Akademii Nauk, Wystawa materiałów archiwalnych, Krótki przewodnik*, Warszawa 1965 (wyd. powielane – również w jęz. angielskim, francuskim, niemieckim i rosyjskim).

12 Tomczak, cyt. art. *passim*.

Istotny jest wreszcie wkład Archiwum PAN w kształcenie młodej kadry archiwalnej. Od lat organizowano tu praktyki dla studentów specjalizacji archiwalnej z Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu i Uniwersytetu Warszawskiego. Stale są prowadzone zajęcia praktyczne dla słuchaczy Politechnicznego Studium Archiwistyki w Warszawie. Corocznie kilkoro z nich przygotowuje prace dyplomowe na podstawie materiałów Archiwum, niektórzy zasilają potem kadre jego pracowników.

Już w toku pierwszych prac metodycznych w końcu lat 50-tych nawiązana została łączność z archiwami akademii nauk tak zwanego obozu socjalistycznego. Nie wynikało to tylko ze względów politycznych – choć i one miały wtedy znaczenie. Podejmowane podróże zagraniczne Z. Kolankowskiego, a nieco później i autora tego opracowania wykazały, że w krajach zachodnich jak np. Austria i Francja archiwa akademii nauk czy innych centralnych instytucji naukowych (np. Institut de France) zajmowały się wyłącznie własnym zasobem, porządkowanym dość powierzchownie bez wnikania w specyfikę materiałów. Tylko archiwa akademickie krajów socjalistycznych dysponowały wówczas większym, odpowiednio przygotowanym personelem o ambicjach badawczych – również w zakresie wypracowania właściwych metod porządkowania akt pochodzenia prywatnego.

Z pierwszych roboczych kontaktów narodziła się myśl nadania współpracy pewnej formy instytucjonalnej. Pierwsza narada przedstawicieli archiwów Akademii Nauk Bułgarii, Czechosłowacji, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Polski i ZSRR odbyła się w Warszawie i Krakowie we wrześniu 1965 r. w powiązaniu z obradami XI Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki. Później dołączyli jeszcze reprezentanci Archiwum Węgierskiej Akademii Nauk oraz Słowackiej Akademii Nauk i w tym składzie działano przez dwadzieścia kilka lat. Spotykano się w zasadzie co trzy lata, zajmując się m.in. doskonaleniem aparatu naukowo-informacyjnego we współdziałających archiwach. Organizowano nadto grupowe spotkania tematyczne, letnie szkoły archiwalne i inne formy współpracy. Kolejna, ósma narada miała odbyć się w 1991 r. w Warszawie, nie doszła jednak do skutku, gdyż wszystkie zainteresowane Akademie Nauk zmuszone były ograniczyć środki finansowe na konferencje międzynarodowe. Dotychczasowe rezultaty współpracy – która z pewnością powinna być

kontynuowana, choć zapewne w zmienionych formach – utrwalone zostały w paru ważnych publikacjach. Są to m.in. *Materiały do słownika terminologii archiwalnej...* wydane w r. 1973 pod redakcją Z. Kolankowskiego czy cztery tomy *Bibliografii współpracujących archiwów akademickich za lata 1917–1978*, opracowane pod redakcją Jurija Winogradowa w Leningradzie¹³.

Szybkiemu rozrostowi zasobu archiwalnego nie odpowiadało niestety uzyskiwanie odpowiednich pomieszczeń magazynowych i lokali, umożliwiających należyte zorganizowanie prac porządkowych oraz udostępnianie materiałów korzystającym. Wprawdzie tymczasowe usytuowanie Archiwum na galerii Sali Lustrzanej Pałacu Staszica nie trwało długo i latem 1954 r. placówka otrzymała salę i dwa niewielkie pokoiki na trzecim piętrze tegoż budynku, jednak nie stwarzały one właściwych warunków pracy i przechowywania akt. Lata 1957–1958 przyniosły istotną poprawę stanu rzeczy. Po kilku doraźnych przeprowadzkach placówka osiadła w sali i przyległych pomieszczeniach na parterze głównego korpusu Pałacu Staszica, dysponując ponadto sporym magazynem w suterenie pod wschodnim skrzydłem gmachu, a także trzema pokojami na antresoli. Przydzielona inna sala na trzecim piętrze we wschodnim narożniku gmachu ma liczne mankamenty, uniemożliwiające stałe prowadzenie tam prac archiwalnych i przechowywanie cenniejszych materiałów.

Od tego czasu Archiwum uzyskało jedynie magazyn terenowy w Tyborach (woj. łomżyńskie). Usytuowanie tego pomieszczenia w odległości około 150 km. od Warszawy przy braku własnych środków transportu utrudnia odpowiednie wykorzystanie go w toku prac bieżących.

Nieco lepiej rysuje się sprawa Oddziałów, choć w Poznaniu występują problemy, związane z wynajmem lokalu. Oddział krakowski po kilku przeprowadzkach osiadł w budynku, przystosowanym do jego potrzeb, wyremontowanym przy dużym nakładzie starań i środków finansowych ze

13 Zob. *Archiwum Polskiej Akademii Nauk, Materiały I Narady Przedstawicieli Archiwów Akademii Nauk Krajów Obozu Socjalistycznego* (tytuł i treść również w jęz. niemieckim i rosyjskim) pod red. Z. Kolankowskiego, maszynopis powiel., Warszawa 1966; omówienie i pełny opis bibliograficzny wydawnictw, związanych z współpracą międzynarodową Archiwum PAN zob. A. Tomczak, cyt. art. s. 3 i 12.

strony Polskiej Akademii Nauk. W Wodzisławiu nie notuje się trudności w przedstawianej dziedzinie.

Zestawienie danych o szybko – w pewnych latach wręcz burzliwie – wzrastającym zasobie archiwalnym ze stagnacją w dziedzinie pomieszczeń, służących do jego przechowywania i opracowywania, daje dobre wyobrażenie o trudnościach, z jakimi borykali i borykają się nadal pracownicy Archiwum. Liczba etatów placówki szybko rosła w pierwszych latach jej istnienia – od dwóch osób bez odpowiedniego przygotowania i wykształcenia do blisko 30-tu (wraz z Oddziałami), by ustalić się ostatnio na poziomie ok. 25 etatów. Nadto Archiwum zatrudniało z reguły od kilku do kilkunastu współpracowników na zasadach umowy–zlecenia – wobec trudności finansowych ta forma działania została praktycznie zlikwidowana.

Patrząc generalnie na osiągnięcia i trudności placówki w ciągu czterdziestolecia zauważyć można, że szczególnie wiele sukcesów przyniosło pierwsze dwudziestolecie, choć następne dziesięć lat nie było jeszcze bardzo niekorzystne. Personel fachowy Archiwum nie podlegał poważniejszym fluktuacjom przez okres około 35 lat. Odchodzenie do innych miejsc pracy było sporadyczne i nie wywołało większych perturbacji w funkcjonowaniu placówki.

Kierownictwo było również stabilne – niemal od powołania Archiwum aż do końca r. 1983 dyrektorem był zrazu doktor, a następnie poprzez kolejne stopnie i tytuły naukowe profesor zwyczajny Zygmunt Kolanowski. Okres czterdziestolecia związany jest zwłaszcza z wymagającą specjalnego podkreślenia jego działalnością, zarówno jako pełnego inicjatyw dyrektora placówki, jak i ostatnio aktywnego członka Rady Naukowej, doradcy kolejnych dyrektorów placówki oraz redaktora „Biuletynu Archiwum PAN”.

Należy też przypomnieć zasługi dyrektora dla rozwoju naukowego kadry Archiwum, co było przedmiotem stałej jego troski. Prawie wszyscy pracownicy uzyskiwali wyższe kwalifikacje. W zakresie stopni i tytułów naukowych były to magisteria, doktoraty, habilitacje, również tytuł profesorski, a także stanowiska adiunktów, docentów czy dyplomowanych dokumentalistów. Osobiście z wdzięcznością wspominam pomoc Profesora

w uzyskaniu stypendiów zagranicznych celem przygotowania rozpraw doktorskiej i habilitacyjnej.

Wzrostu kłopotów placówki w ostatnich latach nie można wiązać ze zmianami kierownictwa – pierwszy dyrektor działał i działa zresztą nadal jako konsultant. Jego następca, dr Kazimierz Krzos w l. 1984–1991 włożył wiele starań i wysiłków w utrzymanie podstawowych kierunków pracy Archiwum – m.in. w zakresie współpracy międzynarodowej, wydawnictw, porządkowania zbiorów, zwłaszcza spuścizn po uczonych – i osiągnął tu istotne sukcesy. Niestety, coraz gorsza sytuacja finansowa Polskiej Akademii Nauk i tendencje do oszczędzania, szczególnie kosztem mniejszych i słabszych placówek dawały coraz skromniejsze możliwości działania. Kryzysowa sytuacja dała się szczególnie odczuć w okresie krótkotrwałego kierowania Archiwum przez dr Jana Andrzeja Igielskiego. Udało mu się jednak przezwyciężyć zasadnicze trudności kadrowe związane ze zmniejszeniem funduszu wynagrodzeń i odchodzeniem znacznej części wykwalifikowanych pracowników do lepiej płatnych zajęć oraz załatać dziury skąpego budżetu. Gdy dr Jan Andrzej Igielski, z powodu choroby, zmuszony był zrezygnować z funkcji dyrektora już w połowie 1993 r., powołana została na to stanowisko mgr Hanna Dymnicka–Wołoszyńska.

Od r. 1955 działała Rada Naukowa Archiwum PAN, w pierwszych latach określana jako Kolegium Naukowe. Kolejnymi przewodniczącymi byli wybitni historycy – profesorowie Jan Dąbrowski, Tadeusz Manteuffel, Aleksander Gieysztor, Ludwik Bazylow i Janusz Durko. W ostatniej kadencji w r. 1993 Rada zechciała powierzyć to odpowiedzialne stanowisko autorowi obecnego omówienia, który czuje się szczególnie zobowiązany do kontynuowania prac tak znakomitych poprzedników. Zmierzają one do umocnienia pozycji Archiwum zarówno pod względem merytorycznym i naukowym, jak również uzyskania dla tej placówki odpowiednich warunków materialnych.

Najdłuższym stażem w Archiwum PAN legitymuje się obecna dyrektor mgr Hanna Dymnicka–Wołoszyńska, łącząca jubileusz placówki ze swoim własnym – rozpoczęła bowiem pracę 2 maja 1954 roku. Jednocześnie przybył Michał Flis, a następnie m.in. – Marian Czeski, mgr Maria Wrzowska i mgr – później dr Halina Zubala – zatrudnieni aż do przejścia na emeryturę oraz Anna Peché, mgr – a później dr Stanisław Chankowski

i mgr Józef Mizikowski, pracujący aż do przedwczesnego zgonu. Zwraca uwagę odpowiednie wykorzystanie do prac, przydatnych dla Archiwum, również osób, kierowanych tu przez ówczesne władze PAN ze względów pozamerytorycznych – głównie politycznych.

Wśród zasłużonych wieloletnich pracowników Oddziałów wymienić należy obecnych ich kierowników – dr Ritę Majkowską w Krakowie i dr Annę Marciniak w Poznaniu – a nadto nieżyjących już mgr Jana Poradzisa i mgr Zofię Bonarowską z Krakowa oraz prof. Kazimierza Ślaskiego i dr. Jana Szajbła z Poznania. Trudno wspominać wszystkich, którzy zatrudnieni byli w Archiwum od kilkunastu (jak autor) – do kilku lat i przyczyniali się w mniejszym lub większym stopniu do rozwoju i osiągnięć placówki. Opuszczali ją najczęściej, by próbować sił na innych polach działania, a także ze względu na lepsze możliwości zarobkowe w innych instytucjach. Wśród godnych zapamiętania był m.in. pracujący etatowo tylko kilka miesięcy, ale dłużej związany kwerendą materiałów źródłowych do dziejów nauki i techniki polskiej, niedawno zmarły wybitny pisarz Andrzej Kuśniewicz¹⁴.

Na zakończenie wypada podziękować serdecznie dawnym i obecnym pracownikom placówki za znaczący wkład do jej rozwoju, którym kierowali wymienieni dyrektorzy. Życzyć też należy, by obecne i przyszłe kierownictwo zdołało przezwyciężyć piętrzące się trudności przy pełnym współdziałaniu wszystkich pracowników, a także Rady Naukowej oraz utrzymać wysoki prestiż, jaki Archiwum PAN uzyskało wśród pokrewnych placówek w kraju i zagranicą. Pozwolę sobie tu powołać opinię, zawartą w referacie, wygłoszonym w toku I Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich w 1986 roku. Autor przedstawił w nim działalność wszystkich archiwów wyodrębnionych – nie podlegających Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych – i stwierdził m.in. co następuje: „Archiwum PAN jako jedyne z prezentowanych tu dopracowało się przewodnika po zasobie Od 1959 r. wydawany jest „Biuletyn Archiwum PAN” ... Liczba opublikowanych inwentarzy wysuwa APAN w tej dziedzinie na czoło archiwów

14 Dokładniejsze informacje o pracownikach i początkowym okresie funkcjonowania placówki podaje H. Dymnicka-Wołoszyńska: *Z pierwszych lat działalności Archiwum PAN*, w: „Biuletyn APAN” nr 21, 1978 s. 7–37.

polskich. Corocznie ... publikowane są informacje o nowych nabytkach. Archiwum PAN rozpoczęło publikację źródeł. ... W oparciu o kartotekę biograficzną uczonych polskich rozpoczęto także publikowanie wykazu pracowników nauki polskiej”¹⁵.

Żywić można nadzieję, że jubileusz 50-lecia pozwoli odnotować nie tylko rozszerzenie działalności, ale i wznowienie kierunków prac, aktualnie zawieszonych, a wreszcie podjęcie i zaawansowanie nowych – jak choćby komputeryzacja zasobu Archiwum Polskiej Akademii Nauk. Życzyć trzeba również jak najszybszego zakończenia prac nad przygotowaniem i wydaniem drugiego tomu „Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN”, który równie dokładnie, jak poprzednia edycja, ukaże wielki dorobek placówki w gromadzeniu i opracowywaniu zasobu, narosłego od roku 1977 do chwili obecnej.

15 J. Jakubowski: *Naukowa działalność archiwów nie podlegających Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych i państwowych archiwów wyodrębnionych*, w: *Pamiętnik I Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich*, j.w. cz. 1 s. 150.

INWENTARZE ARCHIWALNE

W kolejnym, 35-ym, numerze Biuletynu Archiwum PAN publikujemy trzy inwentarze zespołów spuścizn naukowych: 2-ch wybitnych historyków sztuki oraz historyka – archiwisty związanego z Archiwami w Warszawie, Krakowie i Gdańsku oraz Komisją Historyczną PAU.

Historycy sztuki to: Władysław Tomkiewicz (1899–1982) i Michał Walicki (1904–1966). Pierwszy z nich działał w Instytucie Historycznym i Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego, drugi w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, Muzeum Narodowym i Instytucie Sztuki PAN. Zarówno W. Tomkiewicz jak i M. Walicki byli wybitnymi propagatorami nauki i kultury, członkami wielu towarzystw naukowych polskich i zagranicznych. Główne zainteresowania W. Tomkiewicza to historia sztuki renesansu, baroku i rokoka Polski i Włoch, oraz mecenat artystyczny i historia Warszawy XVI i XVIII w. Prace M. Walickiego koncentrowały się wokół polskiego malarstwa gotyku i renesansu, oraz malarstwa niderlandzkiego, włoskiego i niemieckiego. Materiały W. Tomkiewicza ujęte zostały w 155 j. a., którym towarzyszy 13 aneksów, a M. Walickiego 85 j. a. uzupełnione 6 aneksami.

Trzecia spuścizna to materiały Anny Dembińskiej (1895–1954), historyka i archiwisty. Główny kierunek jej zainteresowań to historia Polski XVI w. Była wybitnym archiwistą pracownikiem Archiwum Miejskiego w Warszawie, oraz Archiwum Państwowego w Krakowie i w Gdańsku. Spuścizna jej obejmuje 65 j. a. zaopatrzonych w 4 aneksy.

WYKAZ SKRÓTÓW

AGAD	– Archiwum Główne	ok.	– około
	Akt Dawnych	opr.	– opracowanie
ang.	– angielski (język)	PAN	– Polska Akademia
b.d.	– brak daty		Nauk
BHS	– Biuletyn Historii	PAU	– Polska Akademia
	Sztuki		Umiejętności
cz.	– część	p.o.	– pełniący obowiązki
czes.	– czeski (język)	prof.	– profesor
d.	– dawna(y)	PTH	– Polskie Towarzystwo
dot.	– dotyczy		Historyczne
d/s	– do spraw	r.	– rok
egz.	– egzemplarz	R	– rocznik
fkp.	– fotokopie	red.	– redakcja
flam.	– flamandzki (język)	rkp.	– rękopis
fot.	– fotografie	ros.	– rosyjski (język)
franc.	– francuski (język)	rozdz.	– rozdział
hiszp.	– hiszpański (język)	RP	– Rzeczpospolita Polska
im.	– imienia	ryc.	– rycina
j., J.	– jednostka	s.	– strona
j.ang.,		sz.	– szyte
franc. itp.	– język	t., T.	– tom
jw., Jw.	– jak wyżej	Tow.	– Towarzystwo
k.	– karta	tw.	– tak zwane
kkp.	– kserokopia	UW	– Uniwersytet
Ks.nab.	– księga nabytków		Warszawski
l. (wstęp)	– lata	w.	– wiek
l.	– list (w korespondencji)	węg.	– węgierski (język)
l. (inwentarz)	– luźne	wł.	– włoski (język)
łac.	– łaciński (język)	W.T.	– Władysław
masz.	– maszynopis		Tomkiewicz
masz. pow.	– maszynopis powielany	wyd.	– wydanie
m.in.	– między innymi	z.	– zeszyt
niem.	– niemiecki (język)	zał.	– załącznik
nr	– numer	zob.	– zobacz

Alicja Kulecka

(Warszawa)

MATERIAŁY WŁADYSŁAWA TOMKIEWICZA
(III-280)

Władysław Jerzy Tomkiewicz urodził się 4 września 1899 r. w Nowince, pow. władysławowskim guberni suwalskiej jako syn Stanisława i Michaliny z domu Rathel w rodzinie urzędniczej pochodzenia ziemiańskiego. W 1910 r. wstąpił do szkoły ośmioklasowej w Piotrkowie. Przerwaną przez wybuch wojny naukę kontynuował w szkole Macierzy Polskiej w Kijowie, gdzie we wrześniu 1918 r. uzyskał maturę. W 1918/1919 r. studiował na Wydziale Prawnym Uniwersytetu Odeskiego. W latach 1919–1921 podjął studia na Wydziale Prawnym Uniwersytetu Warszawskiego z przerwą na służbę ochotniczą w armii polskiej podczas wojny polsko-rosyjskiej. Po 1921 r. pracował w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. Z. Wójcik podał, iż w l. 1920–1921 działał w Komitecie Zjednoczenia Górnego Śląska z Macierzą. Studia na Wydziale Filozoficznym UW wznowił w 1926 r. W 1928 r. doktoryzował się u Oskara Haleckiego na UW na podstawie rozprawy *Ograniczenie swobód kozackich w roku 1638*. W 1932 r. habilitował się, również na UW, na podstawie pracy *Jeremi Wiśniowiecki (1612–1651)*.

W 1931, 1933 i 1936 r. prowadził kwerendy archiwalne w Rzymie, Paryżu i kilku innych miastach francuskich. W l. 1928–1932 pracował jako nauczyciel historii w różnych gimnazjach warszawskich. W l. 1932–1939 wykładał na UW z prawem prowadzenia prac magisterskich. W tym okresie był też wykładowcą w Państwowym Instytucie Sztuki Teatralnej w Warszawie. W l. 1938–1940 pełnił funkcję kustosa Muzeum Wojska Polskiego kontynuując prace w tej placówce także po wkroczeniu Niemców do Warszawy.

Okres 1939–1944 spędził w Warszawie uczestnicząc w pracach konspiracyjnych. W l. 1941–1943 był referentem spraw narodowościowych w Biurze Informacji i Propagandy Komendy Głównej Związku Walki Zbrojnej Armii Krajowej. W 1943–1944 r. przewodniczył Radzie Narodowościowej przy Delegaturze Rządu RP na kraj. Używał pseudonimów:

„Sybult”, „Stolarski”, „Krzysztof”. W l. 1940–1944 wykładał historię nowożytną i prowadził ćwiczenia z tego przedmiotu na tajnych kompletach UW. Po upadku powstania warszawskiego kontynuował prace na kursach akademickich w Częstochowie.

W okresie powojennym należał obok T. Manteuffla, J. Wolińskiego, A. Gieysztora do pionierów odbudowy Instytutu Historycznego UW. Wykłady rozpoczął w 1945 r. jako docent. W 1947 r. mianowany został profesorem nadzwyczajnym. Wykładał w Instytucie Historycznym i Instytucie Historii Sztuki. W 1952 r. zrezygnował na skutek nacisków politycznych, z funkcji kierownika Katedry Historii Europy Wschodniej i poświęcił się wyłącznie historii sztuki. W 1958 r. mianowany został profesorem zwyczajnym. W 1952/1953 i 1956–1960 był dziekanem Wydziału Historycznego UW, zaś w l. 1957–1968 kierownikiem Katedry Dziejów Kultury Artystycznej w Instytucie Historii Sztuki UW. Od 1969 r. był emerytowanym profesorem UW.

Ważnym nurtem jego działalności było kierowanie akcją rewindykacyjną zabytków polskich wywiezionych przez Niemców w latach II wojny światowej. Prowadził ją w latach 1945–1950 jako naczelnik Wydziału a następnie dyrektor Biura Rewindykacji i Odszkodowań w Ministerstwie Kultury i Sztuki.

Był współpracownikiem licznych instytucji naukowych. W l. 1954–1978 uczestniczył w pracach Państwowego Instytutu Sztuki następnie Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk, w l. 1960–1967 i 1968–1971 jako przewodniczący Rady Naukowej oraz w 1967/68 r. jako wicedyrektor p.o. dyrektora. W l. 1959–1967 był wykładowcą w Wojskowej Akademii Politycznej. W okresie 1954–1978 był członkiem komitetów Polskiej Akademii Nauk (m.in. Komitetu Historii i Teorii Sztuki), w 1952–1966 komitetów naukowych, zespołów, rad przy Ministerstwie Kultury i Sztuki i Ministerstwie Szkolnictwa Wyższego (d. Ministerstwo Szkół Wyższych).

Od 1945 r. był niestrudzonym propagatorem odbudowy Zamku Królewskiego w Warszawie. Aktywnie uczestniczył w pracach Obywatelskiego Komitetu Odbudowy i Rady Muzealnej Zamku Królewskiego (1971–1981).

Był członkiem wielu towarzystw i stowarzyszeń pełniąc w nich odpowiedzialne funkcje. Działal w Towarzystwie Naukowym Warszawskim,

którego członkiem zwyczajnym był od 1950 r. Od 1951 r. był członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności. W okresie 1947–1949 był wiceprezesem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Historycznego, w 1950–1953 przewodniczącym Towarzystwa Miłośników Historii. W l. 1952–1958 był prezesem a w l. 1961–1964 wiceprezesem Zarządu Głównego Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Posiadał godności członka honorowego Stowarzyszenia Historyków Sztuki (od 1971 r.), Towarzystwa Opieki nad Zabytkami (od 1977 r.), Polskiego Towarzystwa Historycznego (od 1978 r.). Odznaczony był Krzyżem Oficerskim (1947) i Komandorskim (1958) Orderu Odrodzenia Polski, medalem im. M. Kopernika Polskiej Akademii Nauk (1972).

Był dwukrotnie żonaty: 1. z Marią z domu Podien w l. 1927–1967, 2. z Olgą z Zapolskich od 1968 r. Zmarł 5 sierpnia 1982 r. w Warszawie. Pochowany został w grobie rodzinnym na Powązkach.

Do 1939 r. w zainteresowaniach W. Tomkiewicza dominowała historia polityczna Rzeczypospolitej XVI–XVII w., zwłaszcza historia Ukrainy. Ogłosił drukiem kilka prac z tego zakresu. Do najpoważniejszych zaliczyć należy *Ograniczenie swobód kozackich w roku 1638* („Kwartalnik Historyczny”, 1930), *Jeremi Wiśniowiecki* (1933), *Unia Hadziacka* (1937). Ponadto zajmował się stosunkami Polski z Francją i Szwecją. Jedną z poważniejszych prac popularnych była *Więzień kardynała* (o niewoli Jana Kazimierza we Francji) – (wyd. 1, 1939). W latach powojennych najpoważniejszym artykułem z zakresu historii politycznej był *O składzie społecznym i etnicznym Kozaczyzny Ukrainnej na przełomie XVI–XVII wieku* („Przegląd Historyczny”, 1948).

Po 1948 r. w pracach W. Tomkiewicza dominowały zagadnienia wiążące się z historią sztuki. Był twórcą nowej gałęzi określonej mianem historii kultury artystycznej stanowiącej integrację historii i historii sztuki. Prace jego koncentrowały się wokół zagadnień z okresu renesansu, baroku i rokoka, kwestii dotyczących kultury artystycznej i mecenatu artystycznego oraz historii Warszawy XVI–XVIII w. W tym zakresie powstało wiele zarysów popularnych prezentujących wspomnianą problematykę: 1) *Dolabella* (1959), 2) *Pędzlem rozmaitym. Malarstwo okresu Wazów* (1970), 3) *Piękno wielorakie. Sztuka baroku* (1971), 4) *Tycjan – Ticiano Vecellio* (Wstęp, 1972), 5) *Rokoko* (wydanie pośmiertne, 1988). Wspólnie z M.

Tomkiewiczową opublikował wznawianą wielokrotnie pracę popularną z zakresu historii obyczajów w Rzeczypospolitej *Dawna Polska w anegdocie* (wyd. 1, 1960). Był autorem artykułów o charakterze monograficznym. Najpoważniejsze z nich to wspólny z J. Pelcem *Rola mecenatu w rozwoju kultury i literatury polskiej w czasach renesansu i baroku* (1973), ponadto artykuły poświęcone sztuce barokowej m.in. *Gdzie i kiedy powstał obraz Matki Boskiej Ostrobramskiej* (1978). Był też autorem publikacji źródłowych, m.in. inwentarzy sporządzonych po śmierci Jana Kazimierza w Paryżu i Nevers 1671, (publikacja *Z dziejów polskiego mecenatu artystycznego*, 1951), *Gościńca* Adama Jarzębskiego (1974) oraz prac z zakresu historii Warszawy i Zamku Królewskiego.

Materiały W. Tomkiewicza wpłynęły do Archiwum 4 czerwca 1987 r. (Ks.nab. 1847) w formie daru jego drugiej żony, Olgi z Zapolskich. Ich segregacji wstępnej dokonał w 1990-1991 r. mgr M. Obarski. Od września 1992 r. porządkowaniem spuścizny zajęła się autorka niniejszego inwentarza nadając jej układ zgodny z przyjętymi metodami. Prace zakończono w lutym 1993 r. Rozmiar spuścizny wynosi 2,37 mb. Podzielona jest na 8 zasadniczych grup. Zawiera materiały z l. 1929-1992. Większość z nich dotyczy okresu 1945-1982, nieliczne tylko pochodzą sprzed 1945 r.

Grupa I zawierająca materiały twórczości naukowej z okresu 1945-1982 zajmująca ponad połowę spuścizny liczy 81 jednostek. Składa się z 7 podgrup. Podgrupa „A” zatytułowana „Prace, artykuły, referaty” obejmuje teksty niepublikowane (m.in. syntezę *Dzieje sztuki polskiej*) i publikowane. Znalazły się w niej również prace o charakterze popularno-naukowym. Liczy 39 jednostek ułożonych rzeczowo-chronologicznie z przyjęciem zasady porządkowania od problematyki ogólnej do szczegółowej, podzielonych na 11 części. Najpoważniejszą z nich stanowi cz. „b” zatytułowana „Barok. Generalia, artyści, zabytki”. Do j. 24, 25 dołączono aneksy, gdyż zawarte w nich artykuły choć dotyczą kultury artystycznej nie zawsze posiadają w tytule to słowo kluczowe. Podgrupa „B” zatytułowana „Publikacje źródłowe” zawiera materiały tego typu publikacji w całości wydane, ułożone rzeczowo-chronologicznie. Liczy 9 jednostek. Nieliczne, gdyż składające się z 1 jednostki są materiały podgrup „C” i „D” zawierających wykłady i recenzje. W podgrupie „E” zatytułowanej „Popularyzacja” znalazły się prace pozbawione całkowicie aparatu krytycznego (*Dawna Polska*

w anegdocie), publikacje, wywiady prasowe, zapisy scenariuszy audycji radiowych i telewizyjnych, uwagi do scenariuszy filmowych i wystaw. Liczy ona 7 jednostek. Podgrupa „F” licząca 1 jednostkę zawiera wspomnienia pośmiertne i mowy pogrzebowe. Podgrupa „G” licząca 23 jednostki obejmuje materiały warsztatowe do prac naukowych. W ok. 90% stanowią je wypisy ze źródeł drukowanych i literatury. Uporządkowane zostały rzeczowo-chronologicznie według zasad przyjętych dla podgrupy „A”. W przypadku gdy nie mieściły się w schemacie przyjętym dla wzmiankowanej podgrupy przy porządkowaniu ich przyznawano prymat zagadnieniom z zakresu historii kultury duchowej nad problemami historii kultury materialnej. Wewnątrz jednostek przyjęto zasadę porządkowania alfabetycznego według autorów publikacji lub miejscowości, w których znajdowały się zabytki sztuki. Zaznaczyć jednak trzeba, iż w wielu przypadkach konsekwentne stosowanie tej zasady nie było możliwe ze względu na wielotematyczność sporządzanych notatek, wobec braku porządku nadanego przez autora. W j. 17 i 28 znalazły się materiały spoza grupy. Wynikło to z faktu, iż zawarte były one w brulionie szytym, w którym przeważała dokumentacja łącząca się merytorycznie z zagadnieniami ujętymi w tytułach jednostki.

Grupa II, druga również pod względem wielkości, liczy 50 jednostek i zawiera materiały ilustrujące działalność W. Tomkiewicza w l. 1945-1982. Zostały one ujęte w 5 podgrupach dotyczących aktywności: A. Organizacyjno-naukowej, B. Dydaktycznej, C. Opiniowania prac osób spoza kręgu uczniów W.T., D. Zawodowej w innych instytucjach, E. Redakcyjno-Wydawniczej. Materiały ujęte w podgrupach „A”, „B”, „C” dotyczą działalności naukowej, organizacyjnej i dydaktycznej w Uniwersytecie, innych uczelniach, szkołach wyższych, Instytucie Sztuki PAN (d. Państwowym Instytucie Sztuki), Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej, towarzystwach i stowarzyszeniach naukowych. Podgrupa „D” zawiera materiały ilustrujące udział w pracach Obywatelskiego Komitetu Odbudowy i Rady Muzealnej Zamku Królewskiego, innych komitetów, administracji państwowej, kontakty z bibliotekami, muzeami i placówkami zagranicznymi. Dla podgrup tych przyjęto porządek rzeczowo-chronologiczny. Biblioteki i muzea ułożono alfabetycznie według miejscowości, w których działały. Obszerna, licząca 30 jednostek podgrupa „E” zawiera materiały

działalności redakcyjno-wydawniczej, w tym prace zbiorowe opublikowane częściowo bądź niepublikowane. Wśród pierwszych wymienić należy hasła do *Słownika Historycznego Sztuk Plastycznych* (W.T. był redaktorem jednej części Słownika), wśród drugich prace zbiorowe *Obraz życia społeczeństwa polskiego, XVI–XVIII w.* i *Fryz polski w zbiorach szwedzkich*.

Grupa III licząca 9 jednostek składa się z materiałów biograficznych z okresu 1929–1992. Najbardziej wartościową jej częścią są rękopiśmienne, niepublikowane wspomnienia dotyczące Stefana Roweckiego „Grota” oraz rewindykacji poloników w Niemczech w 1945 r. Jednostce 134 zawierającej materiały dotyczące przebiegu edukacji i działalności zawodowej nadano układ rzeczowo-chronologiczny umieszczając w pierwszej kolejności instytucje, z którymi W.T. był związany etatowo, w następnej placówki o charakterze centralnym, towarzystwa, stowarzyszenia itp. Występująca w tej grupie korespondencja okolicznościowa oraz laurki imiennowe przybliżają sylwetkę twórcy spuścizny jako dyrektora Biura Rewindykacji i Ochrony Zabytków. Podzielona ona została na dwie jednostki (137 i 138). Utworzenie ich wynikało z zasad przechowywania archiwaliów wymagających oddzielenia materiałów o formatach nietypowych.

Grupa IV zawierająca korespondencję wychodzącą i wpływającą z okresu 1945–1982 liczy 5 jednostek. Znajdują w niej odzwierciedlenie zarówno sprawy naukowe jak i osobiste. Spośród 153 korespondentów na uwagę zasługują listy od uczniów, wśród nich Mariusza Karpowicza, Jerzego Kowalczyka, Alicji Kurzątkowskiej, Janusza Pasierba, Bożeny Steinborn. Wśród nich znajduje się również kilka listów od Elżbiety Dziukowskiej. Godna uwagi jest również korespondencja z mistrzem, współpracownikami i przyjaciółmi, Oskarem Haleckim, Adamem Bochnakiem, Aleksandrem Gieysztozem, Stanisławem Lorentzem, Tadeuszem Mańkowskim, Marianem Morelowskim.

W grupie V liczącej 2 jednostki znalazły się materiały dotyczące twórcy spuścizny z okresu 1957–1983. Należą do nich prezentacje sylwetki uczonoego zamieszczane w prasie, wspomnienia pośmiertne, recenzje jego prac.

Grupa VI składająca się z 1 jednostki zawiera materiały odnoszące się do pierwszej żony W.T. Marii z domu Podien (1902/1903?–1967). Charakteryzują one fragmentarycznie jej działalność zawodową.

Grupa VII licząca 5 jednostek zawiera materiały osób obcych. Składa się z 3 podgrup: A) Materiały znanego historyka, mistrza W.T. Oskara Haleckiego (1891–1973), od 1939 r. działającego na emigracji, B) Materiały architekta i historyka architektury Kazimierza Skórewicza (1868–1950), C) Fotografia Stanisława Gepnera (1889–1965).

W grupie VIII skupiającej załączniki do spuścizny liczącej 2 jednostki znalazły się materiały z okresu 1939–1980: drobne prace, recenzje, scenariusze wystaw osób obcych oraz artykuły z „Przeglądu Powszechnego” dotyczące wydarzeń z sierpnia 1980 r. stanowiące świadectwo zainteresowań politycznych W. Tomkiewicza.

W toku porządkowania wybrakowano nieliczne materiały. Były to trzecie egzemplarze 2 referatów i program wykładów z historii i teorii sztuki powszechnej nowożytnej.

Dokumenty i materiały dotyczące działalności W. Tomkiewicza znajdują się ponadto w Archiwum Akt Nowych i Archiwum Uniwersytetu Warszawskiego. W AAN w zespole Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przechowywane są m.in. umowy o pracę z Państwowym Instytutem Sztuki Teatralnej w okresie 1932–1939. W AUW znajdują się akta studenckie, egzaminacyjne i pracownicze z l. 1919–1969.

Na zakończenie pragnę wyrazić podziękowanie mgr Hannie Dymnickiej–Wołoszyńskiej za liczne konsultacje w trakcie porządkowania spuścizny i sporządzania inwentarza, prof. dr hab. Jerzemu Kowalczykowi z Instytutu Sztuki PAN za pomoc w sprecyzowaniu autorstwa *Dziejów sztuki polskiej*, mgr Mariannie Banackiej z redakcji „Biuletynu Historii Sztuki” za informacje bibliograficzne.

W Archiwum PAN spuściznie nadano sygnaturę III-280, liczy ona 155 jednostek archiwalnych. Do inwentarza dołączono 13 aneksów.

Bibliografia

- Archiwum Polskiej Akademii Nauk: Materiały Władysława Tomkiewicza, sygn III-280, j. 132, 134, 146.
- Archiwum Akt Nowych: Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, sygn 6266.
- Archiwum Uniwersytetu Warszawskiego, sygn RP 6490, KEM 5985, K 1562.

- M. Karpowicz: *Władysław Jerzy Tomkiewicz 1899–1982*, „Biuletyn Historii Sztuki” (dalej BHS), R. 45, 1983, nr 1, s. 105–107.
- J. Kowalczyk: *Bibliografia publikacji prof. dr Władysława Tomkiewicza w: Sarmatia artistica. Księga pamiątkowa ku czci profesora Władysława Tomkiewicza*, Warszawa 1968, s. 7–15.
- tenże: *Bibliografia prac prof. dr Władysława Tomkiewicza z uzupełnieniami M. Banackiej*, BHS, R. 54, 1992, nr 4, s. 129–137.
- tenże: *Władysław Tomkiewicz (1899–1982)*, ibidem, s. 113–117.
- W. Kowalski: *Władysław Tomkiewicz jako teoretyk i praktyk likwidacji skutków wojny w dziedzinie kultury*, ibidem, s. 126–128.
- J. Lilejko: *Władysław Tomkiewicz jako badacz Warszawy*, ibidem, s. 123–125.
- S. Łoza: *W. Tomkiewicz*, w: *Czy wiesz kto to jest?*, Warszawa 1938, s. 199–200.
- M. Morka: *Profesor Władysław Tomkiewicz jako badacz malarstwa barokowego*, BHS, R. 54, 1992, nr 4, s. 120–122.
- J. Pasierb: *Uczony i dżentelmen*, ibidem, s. 117–119.
- A. Śródka, P. Szczawiński: *Tomkiewicz Władysław Jerzy*, w: *Biogramy uczonych polskich*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, cz. I, z. 3, s. 429–431.
- J. Tazbir: *Wkład profesora Tomkiewicza do badań nad dziejami kultury polskiej*, BHS, R. 54, 1992, nr 4, s. 119–120.
- Tomkiewicz Władysław Jerzy*, „Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego”, R. 31–38, 1938–1945, Warszawa 1945, s. 147–148 (tamże bibliografia).
- Z. Wójcik: *Władysław Tomkiewicz (4.IX.1899–5.VIII.1982)*, „Kwartalnik Historyczny”, R. 90, 1983, z. 1, s. 289–294.
- A. Zahorski: *Władysław Jerzy Tomkiewicz – badacz dziejów Warszawy (4.IX.1899–5.VIII.1982)*, „Kronika Warszawy” 1983, nr 1, s. 7–21.

PRZEGŁĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

	Pozycja inwentarza
I. Materiały twórczości naukowej	1–81
A. Prace, artykuły, referaty	1–39
a. Historia sztuki. Renesans. Generalia, artyści, zabytki	1–2
b. Barok. Generalia, artyści, zabytki	3–18
c. Rokoko. Generalia, artyści, zabytki	19–22
d. Związki Polski ze sztuką europejską i kultura artystyczna w Polsce i Europie	23–25
e. Mecenat artystyczny w Polsce XVI–XVII w.	26–27
f. Historia Warszawy XVI–XVIII w.	28–33
g. Inwentaryzacja i ochrona zabytków	34–37
h. Stan badań nad sztuką polską i historia i kultura polityczna XVI–XVIII w.	38–39
B. Publikacje źródłowe	40–48
C. Wykłady	49
D. Recenzje	50
E. Popularyzacja	51–57
F. Wspomnienia pośmiertne i mowy pogrzebowe	58
G. Materiały warsztatowe	59–81
II. Materiały działalności organizacyjno-naukowej, dydaktycznej, zawodowej, redakcyjno-wydawniczej	82–131
A. Organizacyjno-Naukowej	82–87
B. Dydaktycznej	88–92
C. Opiniowania prac osób spoza kręgu uczniów W.T.	93–95
D. Zawodowej w różnych instytucjach	96–100
E. Redakcyjno-Wydawniczej	101–131
III. Materiały biograficzne	132–140
IV. Korespondencja	141–145
A. Wychodząca	141
B. Wpływająca	142–145
V. Materiały o W. Tomkiewiczu	146–147
VI. Materiały Marii Tomkiewiczowej	148
VII. Materiały osób obcych	149–153

A. Materiały Oskara Haleckiego	149–150
B. Materiały Kazimierza Skórewicza	151–152
C. Fotografia Stanisława Gepnera	153
VIII. Załączniki	154–155
ANEKSY 1–13	

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace, artykuły, referaty

a. Historia sztuki. Renesans. Generalia, artyści, zabytki

1. *Tradycja i swoiste cechy narodowe w dawnej sztuce polskiej*
Referaty
Przed 1951 i b.d., rkp., masz., l., k. 15
2. *Renesans we Włoszech i Polsce*
Artykuły, referaty
1954–1968 i b.d., masz., l., k. 76
Częściowo drukowane
- b. *Barok. Generalia, artyści, zabytki*
3. *Dzieje sztuki polskiej*, t. IV, *Malarstwo, grafika, rzeźba (do 1670)*
Synteza
1969–1971, rkp., l., k. 159
4. *Jw. Malarstwo (do 1670)*
1969–1971, masz., l., k. 203
5. *Jw. Rzeźba XVI–XVII w.*
1969–1971, masz., l., k. 130
6. *Jw. Rzemiosło artystyczne*
1969–1971, masz., l., k. 186
7. *Jw. Rzemiosło artystyczne – fragment*, II redakcja
1969–1971, masz., l., k. 35
8. *Jw.*
Materiały ilustracyjne. Korespondencja
1969–1978, rkp., masz., l., k. 57
9. *Piękno wielorakie. Sztuka baroku*, rozdz. I–VI
Zarys popularny

- Przed 1971, rkp., l., k. 220
Druk: Warszawa 1971
10. *Piękno wielorakie. Sztuka baroku*, rozdz. I–VI
Przed 1971, masz., l., k. 210
Druk: jw.
 11. *Jw. rozdz. VII.*
Wskazówki bibliograficzne. Spis ilustracji
Przed 1971, rkp., masz., l., k. 105
Druk: jw.
 12. *Pędzłem rozmaitym. Malarstwo okresu Wazów w Polsce*
Fragment reedycji artykułów z 1950–1966 r.
1950–1977, rkp., masz., l. i sz., k. 210
Druk: Warszawa 1970
 13. *Sztuka polska XVII wieku*
9 artykułów i referatów
1951–1974 i b.d., rkp., masz., l., k. 203
Częściowo drukowane
 14. *Dolabella*
Praca, konspekt, korespondencja
Przed 1959, rkp., masz., k. 192
Druk: Warszawa 1959
 15. *Dolabella*
Artykuły i referaty
1954–1958, rkp., masz., l. i sz., k. 62
Częściowo drukowane
 16. *Manieryzm, barok. Artyści.*
3 artykuły i hasła dotyczące malarzy włoskich (Bellini, P. Bordone, Donatello, Giorgione) oraz Sz. Boguszowicza, A. Hegner–Abrahamowicza
1961–1966, masz., l., k. 41
 17. *Gdzie i kiedy powstał obraz Madonny Ostrobramskiej*
Artykuł, materiały warsztatowe, ilustracje, korespondencja.
W tym rkp. ekspertyzy *Późnorennesansowy dwór w Skotnikach* (zob. j. 2) oraz opinie i recenzje m.in. dot. S. Mossakowskiego (zob. j. 93)
Przed 1978, rkp., masz., druk, l. i sz., k. 178

Druk: w: „Analecta Cracoviensia”, X.1978

18. Barok. Zabytki: album J. R. Storna (tzw. album Mayerberga),
obelisk wyszkowski, obrazy z muzeum w Łęczycy.

Artykuły, materiały warsztatowe
1956–1980, rkp., masz., l. i sz., k. 215
Częściowo drukowane

c. Rokoko. Generalia, artyści, zabytki.

19. *Rokoko*, cz. I
Praca popularna
Przed 1982, rkp., sz., k. 123
Druk: Warszawa 1988
20. *Jw.*, cz. II
Przed 1982, rkp., l. i sz., k. 221
21. *Jw.*, cz. I–II
Materiały warsztatowe
Przed 1982, masz., l. i sz., k. 259
Druk: jw.
22. Rokoko. Generalia, artyści.
Artykuł, hasło Jakub Wessel
1957–1970, masz., l., k. 14
Częściowo drukowane

d. Związki Polski ze sztuką europejską, kultura artystyczna w Polsce, XV–XVIII w.

23. Związki Polski ze sztuką europejską (Wenecja, Francja, Węgry,
Rosja) XV–XVIII w.
Artykuły, przeźrocza, korespondencja
1948–1961 i b.d., rkp., masz., j.franc., pol., ros., l., k. 135
Częściowo drukowane
24. Kultura artystyczna w Europie i Polsce w XV–XVII w.
Praca, artykuły, referaty
1953–1976 i b.d., masz., masz.pow., l. i sz., k. 193
Częściowo drukowane, zob. aneks 1

25. Kultura artystyczna w Polsce XVI–XVII w.

Artykuły, referaty
1950–1960, rkp., masz., j.frac., pol., l., k. 73
Częściowo drukowane, zob. aneks 1

e. Mecenat artystyczny w Polsce XVI–XVII w.

26. Mecenat artystyczny w okresie renesansu i baroku
Artykuły
1963–1972, rkp., masz., l., k. 196
Częściowo drukowane
27. W.T. i J. Pelc: *Rola mecenatu w rozwoju kultury i literatury polskiej w czasach Renesansu i baroku*
Artykuł
1963–1972, masz., l., k. 115
Druk w: Problemy literatury staropolskiej, Seria II (red. J. Pelc), Wrocław 1973, s. 165–236
28. Warszawa jako ośrodek życia artystycznego i intelektualnego (1526–1720)
Rozdziały do syntezy *Warszawa w latach 1526–1795* oraz opinie w sprawie przewodów doktorskich i profesorskich (E. Dziukowska, S. Mossakowski)
Po 1977 i b.d., rkp., masz., sz., k. 225
Druk w: *Dzieje Warszawy* (red. S. Kieniewicz), Warszawa 1984, t. 2
29. *Kultura (1526–1720)*. Warszawa jako ośrodek życia artystycznego i intelektualnego (1526–1720)
Rozdziały do syntezy *Warszawa w latach 1526–1795* oraz opinie w sprawie przewodów doktorskich i profesorskich (E. Dziukowska, S. Mossakowski)
Po 1977 i b.d., rkp., sz., k. 225
Druk w: *Dzieje Warszawy* (red. S. Kieniewicz), Warszawa 1984, t. 2
30. Sztuka, kultura artystyczna Warszawy XVII–XVIII w.
Artykuł, głos w dyskusji, materiały warsztatowe, korespondencja

1965–1976 i b.d., rkp., masz., l., k. 141

31. Zamek Królewski w Warszawie XVI–XVIII w. i problemy jego odbudowy

Artykuły, publikacje źródłowe, prasowe, konspekt referatu

1949–1972, masz., druk, l., k. 128

Częściowo drukowane

32. W.T. i Z. Bieniecki, A. Gieysztor, B. Guerquin, S. Herbst, W. Kie-szkowski, S. Lorentz, J. Zachwatowicz: *Zamek Warszawski (dzie-je budowy)*

Opracowanie

1950, masz., l., k. 165 (w tym 2 plany)

33. W.T. i Z. Bieniecki, S. Herbst, Z. Rewski, E. Szwankowski: *Oś barokowa Warszawy. Zarys historyczny.*

Opracowanie, ekspertyza stanu „osi” po zniszczeniach wojen-nych

1950 i b.d., masz., l., k. 95

g. Inwentaryzacja i ochrona zabytków

34. *Polonica w Niemczech. Tezy generalne. Malarstwo, rzeźba, militaria, sztuka zdobnicza*

Wykazy zabytków

Po 1945, masz., l., k. 232

35. *Polonica w Niemczech i Czechosłowacji. Archiwum Państwowe w Dreźnie i zbiory bawarskie. Bohemica.*

Wykazy zabytków, korespondencja

1945–1982, rkp., masz., l., k. 113

36. *Zniszczenia i straty wojenne w dziedzinie kultury XVII w.*

Artykuł, wstęp do katalogu

1950–1957, masz., l., k. 34

Częściowo drukowane

37. *50-lecie działalności Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przesz-łości i Katalog Zabytków Sztuki*

Referaty

1957–1964, masz., l., k. 31

h. Stan badań nad sztuką polską i historia kultury politycznej XVI–XVIII w.

38. Stan badań nad sztuką polską od Renesansu po Oświecenie

Referaty, artykuły

1952–1955 i b.d., masz., l., k. 101

39. *Historia i kultura polityczna XVI–XVII w. (m.in. kwestie kozac-kie)*

Artykuły, referaty

1946–1948 i b.d., masz., l., k. 19

Częściowo drukowane, zob. aneks 2

B. Publikacje źródłowe

40. *Pisarze polskiego Odrodzenia o sztuce, cz. I. Sztuka w literaturze polskiej doby Odrodzenia*

Wstęp

Przed 1955, masz., l., k. 114

Druk seria: „Teksty źródłowe do dziejów teorii sztuki”, t. 4, Wrocław 1955

41. *Jw. Teksty źródłowe*

Przed 1955, masz., l., k. 130

Druk: jw.

42. *Mecenat artystyczny Wazów i ich zbiory w Polsce*

Wstęp. Inwentarz z Nevers 1672

Przed 1952, masz., j.franc., pol., l., k. 147

Druk w: *Z dziejów polskiego mecenatu artystycznego w wieku XVII*, Wrocław 1952

43. *Jw.*

Inwentarz paryski 1672

Przed 1952, masz., j.franc., pol., l., k. 123

Druk: jw.

44. *Jw.*

Inwentarze z Nevers i Paryża 1672, wersja robocza.

Materiały warsztatowe, korespondencja

Przed 1952, rkp., masz., j.franc., pol., l., k. 187

Druk: jw.

45. Inwentarz ruchomości zamku wiśnickiego z roku 1661
Indeks, wykaz tablic, przypisy
Przed 1952, rkp., masz., fkp., l., k. 83
Druk jw.
46. *Gościniec* Adama Jarzębskiego
Publikacja źródłowa
Przed 1974, masz., l., k. 250
Druk: Warszawa 1974
47. Jw.
Fragmenty tekstu. Artykuły dotyczące *Gościńca* i A. Jarzębskiego
1964–1974, rkp., masz., l. i sz., k. 183
Częściowo drukowane
48. *Obrazy na zamku w Wiśniczu*
Uchwata synodu krakowskiego z 1621 o malarstwie sakralnym
Listy gen. J. H. Dąbrowskiego do żony z 1813
Drobne publikacje źródłowe
1957–1967 i b.d., masz., l., k. 55
Częściowo drukowane

C. Wykłady

49. Kwestia bałtycka w polityce Polski X–XVI w.
Wojny moskiewskie i tureckie XVII w.
Kultura naukowa i artystyczna Warszawy XVII w.
1958 i b.d., rkp., masz., l. k. 61
Częściowo drukowane

D. Recenzje

50. *Rokoko i nie-rokoko* (recenzja wydawnictwa *Rokoko. Studia nad sztuką I połowy XVIII wieku. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki*) i recenzja *Wielkiej Encyklopedii Powszechnej*
1970–1971, masz., l., k. 10
Częściowo drukowane

E. Popularyzacja

51. W.T. i M. Tomkiewiczowa: *Dawna Polska w anegdocie*
Praca popularno-naukowa
1960, rkp., masz., l., k. 264
Druk: Warszawa 1960
52. Jw.
Fragmenty pracy, poprawki, zmiany do wydania II, korespondencja
1960–1968, rkp., masz., l., k. 61
Druk: jw.
53. Jw.
Fragmenty drukowane w czasopismach
1960–1961, druk, j.czes., pol., sz., k. 229
Druk w: „Problemy” 1960, nr 10–12, 1961, nr 1–2, „Veda a Život”, 1961, nr 1
54. Publikacje prasowe: *Kultura Renesansu, Sarmatyzm*, Warszawa i Zamek Królewski, *Zbiory polskie w Niemczech i Austrii*
Artykuły w „Problemach”, „Kulturze” i „Życiu Warszawy”
1946–1976, masz., druk, l., k. 73
55. Publikacje i wywiady prasowe: *Wawel, arrasy*
Artykuły w „Polish Perspectives”, „Problemach”, „Weekly Review” oraz jego odpowiednikach
1961, masz., druk, j.ang., franc., hiszp., niem., pol., ros., l. i sz., k. 215
56. Audycje radiowe i telewizyjne
Dot. dziejów renesansu i rokoka, sejmu, mecenatu, Warszawy, kodeksu Behema, Zamku Królewskiego, arrasów
1960–1980 i b.d., masz., l., k. 56
57. Uwagi do scenariuszy filmów fabularnych i oświatowych, programów telewizyjnych, wystaw
Dot. m.in. filmów *Matka Joanna od Aniołów*, *Pan Wołodyjowski*
1960–1967, masz., l., k. 51

F. Wspomnienia pośmiertne i mowy pogrzebowe

58. Wspomnienia pośmiertne i mowy pogrzebowe
Dot. B. Gembarzewskiego, S. Herbsta, E. Kipy, S. Łozy,
B. Marconiego
1945–1975, rkp., masz., l., k. 28

G. Materiały warsztatowe

59. Sztuka w Europie i Polsce XIII–XVIII w., kierunki, style.
Generalia
Wypisy ze źródeł drukowanych i literatury
Przed 1955 i b.d., rkp., masz., fkp., l. i sz., k. 138
60. Malarstwo, rzeźba, rzemiosło artystyczne w Polsce i Włoszech
XVI–XVIII w. Generalia, zabytki
Wypisy ze źródeł drukowanych i literatury
Przed 1960 i b.d., rkp., masz., druk, l. i sz., k. 212
61. Malarstwo, rzeźba, muzyka. Artyści, cechy w Polsce i Europie
XVI–XVIII w.
Wypisy ze źródeł drukowanych i literatury, wycinki prasowe,
kserokopie, nadbitki
Po 1972 i b.d., rkp., masz., druk, j. franc., niem., pol., l. i sz.,
k. 293
62. Malarstwo gdańskie XVI–XVII w.
Wypisy ze źródeł drukowanych i literatury. Fragmentaryczna
ikonografia Gdańska
Ok. 1954, rkp., masz., j.niem., pol., l., k. 72
63. Dolabella cz. I
Wypisy z archiwaliów (rękopisy z bibliotek włoskich), źródeł
drukowanych, literatury
Przed 1959, rkp., masz., j.pol., wł., l. i sz., k. 204
64. Jw. cz II
Wypisy ze źródeł drukowanych i literatury
Przed 1959, rkp., masz., l., k. 264
65. Jw. cz. III
Wypisy z archiwaliów (AGAD–Metryka Koronna, PAU – rękopisy), źródeł drukowanych, literatury, bibliografia

- Przed 1959, rkp., masz., j.franc., łac., niem., pol., l., k. 215
66. Gdzie i kiedy powstał obraz Madonny Ostrobramskiej
Wypisy ze źródeł drukowanych, literatury
Przed 1978, rkp., masz., j.łac., pol., l. i sz., k. 253
67. Ikonografia i nagrobki panujących
(Nie dotyczy dynastii Wazów – patrz mecenat artystyczny
j. 70)
Wypisy ze źródeł drukowanych i literatury, bibliografie,
w tym materiały dot. Maryny Mnischówny
Przed 1966 i b.d., rkp., masz., l., k. 64
68. Architektura XVI–XVIII w. Generalia, architekci, zabytki
Wypisy z archiwaliów (AGAD – Archiwum Skarbu Koronne-
go – d. Archiwum Skarbowe), źródeł drukowanych, literatury,
spisy ilustracji, bibliografie
1954–1964 i b.d., rkp., masz., j.łac., pol., l., k. 146
69. Zamek Królewski i inne obiekty architektoniczne Warszawy
XVI–XVIII w.
Wypisy z archiwaliów (AGAD – Archiwum Skarbu Koronne-
go – d. Archiwum Skarbowe, Księgi Grodzkie Warszawskie,
Zbiór Branickich z Sucheja), źródeł drukowanych, literatury,
wycinki prasowe, ilustracje (Zamek zob. też j.71)
1949–1973 i b.d., rkp., masz., druk, j.franc., łac., pol., l., k. 149
70. Mecenat artystyczny w Polsce XVI–XVII w.
Wypisy archiwaliów (AGAD – Archiwum Skarbu Koronnego
– d. Archiwum Skarbowe), źródeł drukowanych, literatury
Przed 1952 i b.d., rkp., masz., j.łac., niem., pol., wł., l., k. 214
71. Polonica w Europie XVI–XVIII w.
Wypisy ze źródeł drukowanych, druki, zestawienia w tym dot.
Zamku Królewskiego w Warszawie, malarzy polskich, obeli-
sku wyszkowskiego, itinerarium pobytu W.T. z delegacją mu-
zealników polskich w Czechosłowacji w 1955 r.
1955–1966 i b.d., rkp., masz., druk, j.ang., pol., wł., l. i sz., k.
105
72. Polonica w Niemczech XVI–XIX w. Malarstwo, rzeźba, płasko-
rzeźba. Ikonografia panujących i ich rodzin. Portrety osób prywa-
tnych. Malarstwo polskie i ze zbiorów polskich.

- Katalog kartkowy
Przed 1951 i b.d., rkp., masz., j.niem., pol., l., k. 439
73. Zniszczenia i straty wojenne w dziedzinie kultury XVII–XVIII w.
Wypisy z archiwaliów (AGAD – Archiwum Skarbu Koronnego – d. Archiwum Skarbowe, Metryka Koronna), źródeł drukowanych, literatury
Przed 1957 i b.d., rkp., masz., l., k. 66
74. W.T. i M. Tomkiewiczowa: *Dawna Polska w anegdocie* cz. I.
Wypisy ze źródeł drukowanych i literatury dot. obyczajów od średniowiecza po wiek XVIII. Zbiór anegdot.
Przed 1960, rkp., masz., l., k. 148
75. W.T. i M. Tomkiewiczowa: *Dawna Polska w anegdocie* cz. II
Wypisy ze źródeł drukowanych, literatury
Przed 1960, rkp., masz., l., k. 193
76. Jw. cz. III
Przed 1960, rkp., masz., l., k. 193
77. Obyczaje. Obrzędy XVI–XVIII w.
Wypisy ze źródeł drukowanych, literatury
B.d., rkp., masz., fot. szt. l, l., k. 273
78. W.T. i M. Tomkiewiczowa: *Ubiór polski XVI–XVIII w. na tle kultury materialnej*
Konspekt, korespondencja. Wypisy ze źródeł drukowanych, literatury, ikonografia
1952 i b.d., rkp., masz., l., k. 261
79. Historia polityczna XVI–XVII w. Kwestie kozackie, stosunki Polski ze Szwecją i Turcją
Wypisy z archiwaliów (AGAD – Volumina Legum, Archiwum Radziwiłłowskie, Biblioteka Kórnicka – rękopisy), źródeł drukowanych, literatury
Przed 1948 i b.d., rkp., j.łac., pol., ros., l. i sz., k. 136
80. Materiały dot. historii miast Rzeczypospolitej i historii kultury XII–XIX w.
Wypisy ze źródeł drukowanych i literatury
B.d., rkp., masz., j.pol., ros., l. i sz., k. 111
81. Bibliografia do prac W.T.: Historia sztuki – generalia, malarstwo, grafika, rzeźba, rzemiosło artystyczne, związki artystyczne Polski

- z krajami europejskimi, mecenat artystyczny XV–XVIII w.
Fiszki bibliograficzne
Przed 1970, rkp., masz., j.franc., niem., pol., wł., l., k. 669

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACYJNO-NAUKOWEJ, DYDAKTYCZNEJ, REDAKCYJNO-WYDAWNICZEJ

A. Działalność organizacyjno-naukowa

82. Uniwersytet Warszawski i inne uczelnie wyższe
Korespondencja. Godło Uniwersytetu Warszawskiego – Wywód historyczny i heraldyczny
1950–1973, masz., l., k. 61, zob. aneks 3
83. Polska Akademia Nauk, Polski Narodowy Komitet Historii Sztuki, Instytut Bałtycki
Korespondencja, oceny, konspekty, umowy
1951–1973, rkp., masz., l., k. 100
84. Towarzystwa i stowarzyszenia naukowe
Protokoły, korespondencja, zaproszenia
1945–1981, rkp., masz., druk, l., k. 181, zob. aneks 3
85. Międzynarodowe Kongresy Historyków Sztuki w Wenecji 1955 i Paryżu 1958
Programy, referaty, bilety wstępu, zaproszenia na imprezy towarzyszące, korespondencja, rozliczenia
1955, 1958, masz., masz. pow., druk, j.franc., pol., wł., l. i sz., k. 163
86. Włosko-polska konferencja naukowa „Stosunki polsko-weneckie XVII–XIX w.”, Wenecja 28.V.–2.VI.1963
Program, referaty, korespondencja, bilety, zaproszenia na imprezy towarzyszące
1962–1963, rkp., masz., masz. pow., druk, j.franc., pol., wł., l. i sz., k. 163
87. Udział w kongresach, sesjach, konferencjach, komitetach
Programy, zaproszenia
1949–1980 i b.d., masz., druk, l. i sz., j.pol., wł., k. 33

B. Działalność dydaktyczna

88. Uniwersytet Warszawski
Plany nauczania, programy wykładów, ćwiczeń, kwestie podręczników, lektur, sprawy osobowe
1952–1972, masz., masz. pow., druk, l. i sz., k. 135
89. Uniwersytet Warszawski. Seminarium magisterskie i doktoranckie
Listy uczestników, tematy i wykazy prac magisterskich i doktoranckich, sprawozdania
1948–1973 i b.d., rkp., masz., l. i sz., k. 87
90. Jw.
Prace magisterskie i semestralne studentów – uczniów W. Tomkiewicza
1952 i b.d., rkp., masz., l., k. 63, zob. aneks 4
91. Oceny działalności naukowej uczniów W. Tomkiewicza (w tym przewody doktorskie, habilitacyjne, profesorskie). Osoby A–K
Opinie, recenzje, autoreferaty, wnioski, korespondencja
1950–1981, rkp., masz., masz. pow., l., k. 145, zob. aneks 5
92. Jw. Osoby L–Z
Opinie, recenzje, wnioski, korespondencja
1950–1978, rkp., masz., l., k. 119, zob. aneks 5

C. Opiniowanie osób spoza kręgu uczniów W.T.

93. Recenzje rozpraw doktorskich i opinie w sprawie przyznania stopnia doktorskiego
Recenzje, korespondencja
1955–1981, masz., masz. pow., l., k. 177, zob. aneks 6
94. Recenzje rozpraw habilitacyjnych, opinie dotyczące nadania stopnia doktora habilitowanego i docenta oraz recenzja pracy przedstawionej do nagrody naukowej
Recenzje, opinie, korespondencja
1954–1976, masz., l., k. 149, zob. aneks 6
95. Opinie w sprawie przyznawania tytułów profesora nadzwyczajnego i zwyczajnego oraz pracy zawodowej
Opinie, korespondencja
1951–1978, rkp., masz., masz. pow., l., k. 111, zob. aneks 6

D. Działalność zawodowa w innych instytucjach

96. Działalność w Obywatelskim Komitecie Odbudowy i Radzie Muzealnej Zamku Królewskiego
Protokoły posiedzeń poszczególnych komisji, projekty zagospodarowania, programy sesji, wystawa, uwagi do filmu, wycinki prasowe, korespondencja
1966–1981, rkp., masz., l., k. 74
97. Współpraca z muzeami, Pracowniami Konserwacji Zabytków, służbami konserwatorskimi
Korespondencja
1950–1976, masz., druk, l., k. 65, zob. aneks 7
98. Współpraca z bibliotekami i archiwami
Korespondencja
1947–1969, rkp., masz., l., k. 56, zob. aneks 7
99. Działalność w administracji państwowej, związkach zawodowych, kontakty z ambasadą włoską
Korespondencja, okólniki, wnioski
1947–1970, rkp., masz., masz. pow., l., k. 64, zob. aneks 8
100. Kontakty z placówkami zagranicznymi
Korespondencja, programy
1952–1969 i b.d., masz., j. ang., czes., franc., niem., pol., węg., l., k. 16, zob. aneks 8

E. Działalność redakcyjno-wydawnicza

101. *Słownik Historyczny Sztuk Plastycznych*
Wstęp. Hasła opracowane przez W.T.
1950–1953, masz., l., k. 284
102. Jw.
Częściowo II redakcja
1950–1953, masz., l., k. 198
103. Jw.
Hasła różnych autorów. Odmienny zestaw haseł. Informacje wstępne. Hasła A–K
Przed 1951, masz., l., k. 192

104. *Słownik Historyczny Sztuk Plastycznych*. Hasła L–Ż
Hasła różnych autorów. Odmieniony zestaw haseł
Przed 1951, masz., l., k. 157
105. Jw. Hasła A–J
Odmieniony zestaw haseł
1950–1951, rkp., masz., l., k. 178
106. Jw. Hasła K–O
Odmieniony zestaw haseł
1950–1951, rkp., masz., l., k. 251
107. Jw. Hasła P–Ż
Odmieniony zestaw haseł
1950–1951, rkp., masz., l., k. 222
108. Jw. Hasła A–W
Hasła dotyczące instrumentów muzycznych i mecenatu artystycznego
1950–1951, masz., l., k. 97
109. Jw. Hasła A–D
Odmieniony zestaw haseł
1950–1951, masz., l., k. 137
110. Jw.
Spisy i fragmenty haseł. Korespondencja. Materiały robocze
1950–1951, rkp., masz., l., k. 97
111. *Obraz życia społeczeństwa polskiego XVI–XVIII w. t. 1 1500–1650*
cz. I. *Miasto i jego mieszkańcy*, cz. II *Dwór królewski* (fragmenty)
Praca zbiorowa
Przed 1968, rkp., masz., l., k. 193
112. Jw. cz. III. *Wieś* (fragmenty) oraz *Ubiór ludzi różnych zawodów*
Przed 1968, rkp., masz., l., k. 278
113. Jw. cz. IV. *Wojsko*, cz. V. *Obrzędy, zabawy, widowiska* (fragmenty)
Przed 1968, rkp., masz., l., k. 148
114. Jw.
Ubiór mieszczański, dworski, szlachecki, magnacki. Odmieniona redakcja
Przed 1968, masz., l., k. 142

115. *Obraz życia społeczeństwa polskiego XVI–XVIII w. t. 1 1500–1650*
Poprawki, uzupełnienia
Przed 1968, masz., l., k. 130
116. *Obraz życia społeczeństwa polskiego*, t. 2 1650–1750, cz. I
Praca zbiorowa
Przed 1968, masz., l., k. 137
117. Jw. cz. II
Przed 1968, masz., l., k. 73
118. Jw. t. 3 1750–1800
Przed 1968, masz., l., k. 238
120. W.T. i M. Walicki, A. Ryszkiewicz: *Malarstwo polskie. Manierizm. Barok*
Wstęp
Przed 1969, rkp., masz., k. 140
Druk: Warszawa 1969
121. Jw.
Katalog (wersja wstępna)
Przed 1969, rkp., masz., l., k. 199
Druk: jw.
122. *Tycjan*. Album
Materiały redakcyjne i warsztatowe. Korespondencja
1966–1969, rkp., masz., druk, j.niem., pol., wł., l. i sz., k. 136
Druk w: *Tycjan-Ticiano Vecellio*, Warszawa 1972
123. *Fryz polski w zbiorach szwedzkich* (tzw. *rolka sztokholmska*)
Praca zbiorowa. Teksty wstępu i komentarzy. Protokoły i korespondencja Komitetu Redakcyjnego.
1964–1975, rkp., masz., druk, j.pol., ros., l. i sz., k. 187
124. *Odrodzenie w Polsce*
Materiały redakcyjne
1953–1954, masz., l., k. 29
125. *Bibliografia historii sztuki polskiej do okresu 1650–1750*
Bibliografia sztuki baroku
Praca zbiorowa
1925–1963, masz., j.czes., franc., łac., niem., pol., wł., l., k. 91

126. Recenzje wydawnicze i uwagi dotyczące wydawnictw. Autorzy B-L.
Recenzje, korespondencja
1951-1979, masz., l., k. 213
127. Jw.
Autorzy M-Z, Tytuły B-Z. Recenzje, korespondencja
1951-1980 i b.d., masz., l., k. 176
128. Kontakty z wydawnictwami. Wydawnictwa A-O
Korespondencja i umowy
1952-1981, rkp., masz., druk, l., k. 194, zob. aneks 9
129. Jw.
Wydawnictwa P-W. Korespondencja i umowy
1949-1982, rkp., masz., druk, l., k. 254, zob. aneks 9
130. Kontakty z redakcjami i komitetami redakcyjnymi
Korespondencja i umowy
1952-1982, rkp., masz., masz.pow., l., k. 41, zob. aneks 9
131. Kontakty z różnymi instytucjami w sprawach wydawniczych
Korespondencja i umowy
1951-1974, masz., masz.pow., l., k. 83, zob. aneks 9

III. Materiały biograficzne

132. Autobiografie, zarysy działalności i bibliografie prac za okres 1930-1965
1951-1965 i b.d., rkp., masz., l., k. 37
133. Legitymacje i dowody osobiste
1929-1971, masz., druk, l. i sz., k. 50
134. Dokumenty przebiegu pracy i działalności zawodowej
Dyplom doktorski, umowy o pracę, nominacje
1929-1981, rkp., masz., masz.pow., druk, j.łac., pol., l., k. 150, zob. aneks 10
135. Wspomnienia o S. Roweckim „Grocie” i rewindykacji poloniców w Niemczech w 1945 r.
Po 1956 i b.d., rkp., l., k. 9
136. Nagrody i odznaczenia. Dyplomy honorowe
1933-1982, rkp., masz., l. i sz., k. 25

137. Życzenia imieninowe i dyplom członka honorowego Stowarzyszenia Historyków Sztuki
1946-1971, rkp., l., k. 9
138. Życzenia imieninowe, świąteczne, gratulacje jubileuszowe
Pocztówki, karty imieninowe, telegramy
1946-1982, rkp., masz., l., k. 34
139. Sprawy finansowe i mieszkaniowe
Korespondencja, zestawienie zarobków, rozliczenia, awanse
1945-1975, rkp., masz., masz.pow., l., k. 62
140. Materiały dotyczące stanu zdrowia
Zaświadczenia, karty urlopowe
1947-1959, rkp., masz., masz.pow., l., k. 24

IV. KORESPONDENCJA

A. Korespondencja wychodząca

141. Korespondencja wychodząca
1950-1964, rkp., masz., j.franc., pol., l., k. 62, zob. aneks 11

B. Korespondencja wpływająca

142. Osoby A-J
1946-1982, rkp., masz., j.franc., pol., l., k. 136, zob. aneks 12
143. Jw. K-M
1945-1982, rkp., masz., j.ang., pol., l., k. 208, zob. aneks 12
144. Jw. O-V
1946-1982, rkp., masz., j.niem., pol., l., k. 157, zob. aneks 12
145. Jw. W-Z i nadawcy nieustaleni
1946-1982, rkp., masz., l., k. 70, zob. aneks 12

V. Materiały o W. Tomkiewiczu

146. Biogramy, wspomnienia pośmiertne
1966-1992, druk, l. i sz., k. 139
147. Recenzje prac W.T. i polemiki z nimi
1953-1973 i b.d., rkp., masz., druk, l. i sz., k. 105

VI. MATERIAŁY RODZINNE

148. Materiały dotyczące Marii Tomkiewiczowej (1902/1903(?)-1967)
Korespondencja, zaświadczenia, konspekty
1945-1953, masz., masz.pow., l., k. 6

VII. MATERIAŁY OSÓB OBCYCH

A. Materiały Oskara Haleckiego

149. Materiały Oskara Haleckiego (1891-1973)
Odpis patentu Franciszka Józefa I (z 1848-1859) potwierdzającego szlachectwo Haleckich (Chaleckich), tablice chronologiczne, recenzje
1914(?)-1960, rkp., masz., druk, j.niem., pol., l., k. 19
150. Jw.
Mapy do wydawnictwa *Die Armee in der Bewegung* organu Militär-Wissenschaftlichen Vereins
Przed 1914(?), j.niem., l., k. 17

B. Materiały Kazimierza Skórewicza (1868-1950)

151. Zamek Królewski w Warszawie
Opracowanie dotyczące historii budowy oraz notatki do odbudowy
1924-1950, masz., druk, plany, l. i sz., k. 139
152. Jw.
Materiały warsztatowe. Wypisy z archiwaliów (AGAD)
1948-1950, rkp., masz., l. i sz., k. 177

C. Fotografie Stanisława Gepnera (1889-1965)

153. Fotografia
1963, fot., k. 1
(przekazana do Działu Fotografii APAN, sygn. XXXIII-161)

VIII. Załączniki

154. Drobne prace, artykuły, referaty, recenzje, scenariusze wystaw autorstwa osób obcych
1939-1969 i b.d., rkp., masz., druk, j.pol., ros., k. 76, zob. aneks 13
155. Artykuły z „Przeglądu Powszechnego” dotyczące wydarzeń 1980 r.
1980, druk, sz., k. 10

ANEKS 1

- J.24. Kultura artystyczna w Europie i Polsce w XVI-XVII w.
- 1) *Organizacja twórczości i odbiorczości w kulturze artystycznej polskiego Odrodzenia*
Tezy referatu, praca
Przed 1953, masz., masz.pow., l. i sz., k. 122
 - 2) *Uwagi o kulturze artystycznej XVII wieku w Europie*
Artykuł i streszczenie
1976, masz., l., k. 15
 - 3) *Kultura artystyczna Polski przełomu XVI i XVII wieku*
Referat
1972, masz., l., k. 15
 - 4) *Kultura artystyczna w Polsce XVII wieku*
1965, masz., l., k. 21
 - 5) *Skarby polskiej kultury artystycznej*
B.d., masz., l., k. 7
- J.25. Kultura artystyczna w Polsce XVI-XVII w.
- 1) *Les arts et la société en Pologne moderne (XVI-XVIII s.)*
1962, masz., l., k. 34
 - 2) *Teatr dworski*
Po 1950, masz., l., k. 20
 - 3) *Opera*
Ok. 1969, rkp., masz., l., k. 18

ANEKS 2

J.39. Historia i kultura polityczna XVI–XVII w.

- 1) Wpływ ziem litewsko-ruskich na polską kulturę polityczną
Referat
Ok. 1946, l., masz., k. 4
- 2) Skład narodowościowy i społeczny Kozacczyzny
Fragment artykułu
1948, masz., l., k. 6
Druk: *O składzie społecznym i etnicznym Kozacczyzny Ukrainy na przełomie XVI–XVII wieku*, „Przegląd Historyczny”
T. 37:1948 (ze zmianami)
- 3) Konfederacja tyszowiecka 1656
B.d., masz., l., k. 9

ANEKS 3

J.82. Uniwersytet Warszawski i inne uczelnie wyższe

- 1) Uniwersytet Warszawski, 1950–1973
- 2) Akademia Teologii Katolickiej, 1957–1967
- 3) Uniwersytet Jagielloński, 1973
- 4) Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Poznań, 1968
- 5) Uniwersytet Wrocławski, 1973
- 6) Wyższa Szkoła Nauk Społecznych, 1964

J.84. Towarzystwa i stowarzyszenia naukowe

- 1) Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 1948
- 2) Polskie Towarzystwo Historyczne i Towarzystwo Miłośników Historii, 1947–1975
- 3) Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 1956
- 4) Stowarzyszenie Historyków Sztuki (d. Związek Historyków Sztuki i Kultury, Stowarzyszenie Historyków Sztuki i Kultury Materialnej), 1950–1981
- 5) Stowarzyszenie Miłośników Dawnej Barwy i Broni, 1961
- 6) Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierowania, Oddział w Lublinie, 1974
- 7) Towarzystwo Naukowe Płockie, 1974

- 8) Towarzystwo Naukowe Warszawskie, 1945–1981
- 9) Towarzystwo Przyjaciół Sztuki, Bydgoszcz, 1962
- 10) Towarzystwo Wiedzy Powszechnej, 1966
- 11) Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, 1955

ANEKS 4

J.90. Uniwersytet Warszawski. Prace magisterskie i semestralne studentów – uczniów W. Tomkiewicza

- 1) Jerzmanowska: *Kościół i klasztor pokamedulski w Rytwianach* (fragment), b.d., k. 1, 1 ryc.
- 2) A. Mizgalewicz: *Pałac Kazanowskich (próba monografii)*, 1952, k. 42
- 3) A. Olszewski: *Problemy estetyczne historii architektury polskiej XVII w.*, b.d., k. 3
- 4) M. Osiecka: *Dwór renesansowy Zygmunta Starego*, b.d., k. 4
- 5) H. Sygietyńska: *Ewolucja sztuki grobowcowej – od grobowca Kazimierza Jagiellończyka do grobowca Stefana Batorego*, b.d., k. 8

ANEKS 5

J.91. Oceny działalności naukowej uczniów W. Tomkiewicza (w tym przewody doktorskie, habilitacyjne, profesorskie). Osoby A–K

- 1) Baranowska Zofia – opinia, 1964
- 2) Baranowski Jerzy: *Bartłomiej Nataniel Wąsowski (1617–1687), teoretyk, pedagog i praktyk w dziedzinie architektury* – autoreferat pracy, opinia, korespondencja, 1961–1964
- 3) Dąbówna Barbara – opinia, 1963
- 4) Falkowska Bożena – opinia, 1955
- 5) Faga Lidia – opinia, 1955
- 6) Gosieniecka Anna – opinia, 1961
- 7) Górka-Dzikowska Elżbieta: *Wpływ sztuki chińskiej na polską kulturę artystyczną XVII i XVIII wieku* (rozprawa nieobroniona) – opinia, korespondencja, sprawozdania, 1974–1975, zob. też j.28, k. 181–186

- 8) Gradowski Michał – opinie, sprawozdania, korespondencja (przewód doktorski), 1960–1965
- 9) Gruszecki Stefan – zawiadomienie o obronie pracy doktorskiej, 1950
- 10) Grzybkowska Teresa: *Andrzej Stech – malarz gdański (1637–1697)* – opinia i wniosek promotora, sprawozdanie, 1973
- 11) Kaczmarczyk-Byszewska Jadwiga: *Późnobarokowa i rokoka – rzeźba kamienna w Warszawie w okresie panowania Augusta II i Augusta III* (rozprawa nieobroniona) – opinie, recenzje, korespondencja, 1969–1976
- 12) Karpowicz Mariusz: *Sztuka oświeconego Sarmatyzmu. Antykizacja i klasycyzacja w sztukach plastycznych czasów Jana III* – recenzja rozprawy habilitacyjnej, opinie, wnioski o nagrody i awanse, korespondencja w sprawie przewodów doktorskiego i habilitacyjnego, sprawozdania, 1960–1961
- 13) Kowalczyk Jerzy: *Sebastiano Serlio a sztuka polska. Problemy znajomości i oddziaływania włoskich traktatów architektonicznych w okresie manieryzmu i baroku* – recenzja pracy habilitacyjnej, opinie, wnioski o nagrody i awanse, korespondencja w sprawach przewodów doktorskiego i habilitacyjnego, 1962–1971
- 14) Kurzątkowska Alicja: *Mecenat artystyczny Firlejów (1526–1626)* – autoreferat, opinie, korespondencja w sprawie przewodów doktorskiego i habilitacyjnego, 1957–1969
- J.92. Oceny działalności naukowej uczniów W. Tomkiewicza (w tym przewody doktorskie, habilitacyjne, profesorskie). Osoby L–Ż.
- 15) Lutostańska Alicja – pismo przewodnie, 1962
- 16) Majewski Karol – korespondencja (przewód doktorski), 1974–1978
- 17) Michalczyk Stanisław: *Ikonaografia Sądu Ostatecznego w malarstwie małopolskim XVII w. i jej wyraz społeczny* – wniosek, korespondencja, 1962–1963
- 18) Michałowska Helena: *Salony artystyczno-literackie Warszawy w latach 1832–1860* – wniosek, korespondencja, 1968–1970
- 19) Miks Nina – opinia, 1956
- 20) Moś Jadwiga – opinia, 1951

- 21) Mroczo Teresa – wniosek o nagrodę, 1962
- 22) Mrozińska Stanisława – opinia, 1962
- 23) Puget Wanda – korespondencja (przewód doktorski), spis prac opublikowanych, 1966
- 24) Ruszczyc Janina – korespondencja, wniosek (przewód doktorski), 1974
- 25) Smulikowska Ewa: *Prospekty organowe w Polsce do końca XVIII wieku jako dzieła sztuki* – wniosek, korespondencja (przewód doktorski), 1962–1977
- 26) Steinborn Bożena: *Malowane epitafia na Śląsku w okresie 1520–1620* – konspekt rozprawy doktorskiej, korespondencja (przewód doktorski), spis publikacji, 1963–1965
- 27) Sulerzyńska Teresa – opinia, 1968
- 28) Spychalski Jan – opinia, korespondencja, 1955
- 29) Tazbir Janusz – opinie, 1953–1965
- 30) Voisé-Mackiewicz Irena: *Toruńska grafika książkowa w latach 1569–1621* – opinie, wnioski, korespondencja (przewód doktorski), 1959–1960
- 31) Wardzińska Krystyna – opinia, 1955
- 32) Witwińska Magdalena: *Walenty Żebrowski i jego twórczość malarska* – konspekt, korespondencja, sprawozdania, 1964–1965
- 33) Wójcik Zbigniew: *Ukraina w latach 1660–1663* – opinia i korespondencja (przewód doktorski, stopnie docenta i profesora nadzwyczajnego), 1950–1968
- 34) Wyczański Andrzej – opinie, 1953
- 35) Zawadowski Kazimierz – opinie i korespondencja (przewód doktorski), 1962–1971
- 36) Zdziarska Romana – korespondencja (przewód doktorski), 1967–1969
- 37) Żyłko Elżbieta: *Mecenat artystyczny Jana Klemensa Branickiego i Elżbiety z Poniatowskich Branickiej (ok. 1709–1809)* – opinia, korespondencja (przewód doktorski), 1958–1965

ANEKS 6

J.93. Recenzje rozpraw doktorskich i opinie w sprawie przyznania stopnia doktorskiego

- 1) Brykowska Maria: *Nowożytne zespoły sakralne pierwszej połowy XVII wieku* – recenzja, 1967
- 2) Bugaj Roman – korespondencja, 1964
- 3) Chojecka Ewa: *Krakowska grafika kalendarzowa i astronomiczna XVI w.* – recenzja, b.d.
- 4) Chrościcki Juliusz: *Castrum doloris. Z symboliki pogrzebów od XVI do początków XIX wieku* – recenzja, 1971
- 5) Chyczewska Alina: *Marcello Bacciarelli, pierwszy malarz dworu Stanisława Augusta* – recenzja, 1963
- 6) Delimat Hanna: *Kazimierz Stronczyński, życie i działalność (1809–1896)* – recenzja, 1971
- 7) Dobrzeński Tadeusz: *Źródła literackie i ikonografia Polityki Toruńskiego* – recenzja, korespondencja, 1965
- 8) Fischinger Andrzej – recenzja rozprawy o S. Guccim, 1965
- 9) Huml-Bacz Irena: *Warsztaty krakowskie* – recenzja, opinia, 1970
- 10) Jaroszewski Tadeusz: *Architekt Chrystian Piotr Aigner (1757–1841)* – recenzja, 1962
- 11) Jaworska Władysława: *Tadeusz Makowski. Życie i twórczość* – recenzja, korespondencja, 1960
- 12) Karolewicz Grażyna: *Poglądy społeczne Stanisława Papczyńskiego* – recenzja, korespondencja, 1965
- 13) Kosacka Daniela: *Rozwój przestrzenny północnej Warszawy od połowy XVII do końca XVIII wieku* – recenzja, korespondencja, 1964
- 14) Kozakiewiczowa Helena: *Rzeźba renesansowa w Polsce w pierwszej połowie XVI wieku* – autoreferat, korespondencja, 1964
- 15) Król-Kaczorowska Barbara: *Dekoracje teatrów warszawskich doby romantyzmu* – recenzja, korespondencja, 1963
- 16) Kwiatkowski Marek: *Szymon Bogumił Zug* – recenzja, 1969
- 17) Łoziński Jerzy: *Centralne kaplice kopułowe w Małopolsce 1520–1620* – recenzja, 1971

- 18) Majewska-Maszkowska Irena: *Mecenat artystyczny Izabelli z Czartoryskich Lubomirskiej, marszałkowej wielkiej koronnej (1736–1816)* – recenzja, 1968
 - 19) Morka Mieczysław: *Polski nowożytny portret konny i jego europejska geneza* – recenzja, 1981
 - 20) Mossakowski Stanisław: *Pałac Krasińskich w Warszawie (1677–1699)* – recenzja, korespondencja, 1963
 - 21) Piwocka Magdalena: *Groteski w wawelskiej kolekcji arrasów króla Zygmunta Augusta na tle tkanin ornamentalnych w. XVI* – recenzja, korespondencja, 1972–1973
 - 22) Pollak-Dłuska Joanna: *Formizm. Próba monografii ruchu* – opinia o pracy, dorobku naukowym, ok. 1970
 - 23) Pudełek Janina: *Balet warszawski w latach 1802–1866, jego rola i znaczenie w dziejach teatru warszawskiego* – opinia, korespondencja, 1972
 - 24) Sikorski Janusz: *Księgi Hetmańskie Stanisława Sarnickiego na tle piśmiennictwa wojskowego w Polsce XVI w.* – recenzja, 1967
 - 25) Sroczyńska Krystyna: *Zygmunt Vogel (1764–1826)* – recenzja, 1963
 - 26) Stolorz Franciszek – korespondencja, 1972
 - 27) Szczepińska Joanna: *Realizm–impresjonizm–symbolizm w malarstwie Józefa Pankiewicza* – recenzja, korespondencja, 1964
 - 28) Ważbiński Zygmunt: *Akt w sztuce dojrzałego renesansu północno-włoskiego. Zagadnienie teorii i praktyki* – recenzja, 1966
 - 29) Więcek Adam: *Sebastian Dadler, rzeźbiarz, medalier gdański XVII w.* – recenzja, b.d.
 - 30) Wolf-Łozińska Barbara: *Dwa typy dekoracji malowanych na stropach polskich w I połowie XVI stulecia* – recenzja, 1969
 - 31) Żygulski Zdzisław – korespondencja, 1960
- J.94. Recenzje rozpraw habilitacyjnych i opinie dotyczące nadania stopnia doktora habilitowanego i docenta
- 1) Baranowski Bohdan: *Wezyr Sefer Gazi a Polska* – recenzja, b.d.
 - 2) Białostocki Jan – opinia o dorobku naukowym, 1954
 - 3) Blumówna Helena – opinia o dorobku naukowym, 1955
 - 4) Bocheński Zbigniew – korespondencja, bibliografia, opinia

- o dorobku naukowym, 1954
- 5) Bogatyński Władysław – opinia o dorobku naukowym, 1953
 - 6) Chojecka Ewa: *Drzeworyty Kroniki Joachima Bielskiego i zaginione gobeliny Anny Jagiellonki* – recenzja, charakterystyka działalności, wykaz prac naukowych, 1966–1968
 - 7) Gebethner Stanisław – korespondencja, wykaz prac naukowych, opinia o działalności naukowej, 1955
 - 8) Gutkowska-Rychlewska Maria – opinia o dorobku naukowym, korespondencja, 1955
 - 9) Herbst Stanisław – opinia o dorobku naukowym, 1948
 - 10) Iwanoyko Eugeniusz: *Gdański okres Hansa Vredemana de Vries* – recenzja, opinia o dorobku naukowym, korespondencja, 1964
 - 11) Jarociński Stefan – opinia o dorobku naukowym, 1970
 - 12) Kamzowa Alicja: *Księżę Ludwik I legnicko-brzeski. Znaczenie fundacji arystokratycznych dla rozwoju świadomości historycznej na Śląsku w późnym średniowieczu* – recenzja, 1970
 - 13) Kozakiewicz Stefan – opinia o dorobku naukowym, 1972
 - 14) Kozłowski Rudolf – opinia o działalności konserwatorskiej, korespondencja, 1954–1955
 - 15) Kluss Józef – opinia o dorobku naukowym, 1954
 - 16) Lepiarczyk Józef – recenzja pracy poświęconej działalności architektonicznej Sebastiana Sierakowskiego i opinia o dorobku naukowym, 1968
 - 17) Łoziński Jerzy – opinia o dorobku naukowym, 1971
 - 18) Łużny Ryszard: *Pisarze kręgu Akademii Kijowsko-Mohylańskiej a literatura polska* – recenzja, opinia o dorobku naukowym, 1966
 - 19) Malinowski Kazimierz – opinia o dorobku naukowym, 1954
 - 20) Miłobędzki Jerzy Adam – opinia o dorobku naukowym, korespondencja, 1955–1964
 - 21) Misiąg-Bocheńska Anna – opinia o dorobku naukowym, korespondencja, 1955
 - 22) Nahlik Stanisław – opinia o dorobku naukowym, 1954
 - 23) Niesiołowska-Rotherowa Zofia – opinia o dorobku naukowym, korespondencja 1954

- 24) Pasierb Janusz: *Problemy ideowe i formalne pomorskich i wielkopolskich „Koronacyj Madonny” w XVII w.* – recenzja, korespondencja, 1963–1964
 - 25) Przybyszewski Bolesław: *Złoty Dom Królestwa. Studium z dziejów krakowskiego cechu złotniczego od czasu jego powstania (ok. 1370) do połowy XV* – recenzja, 1967
 - 26) Smolarek Przemysław – opinia o dorobku naukowym, 1954
 - 27) Szwankowski Eugeniusz – opinia o dorobku naukowym, korespondencja, 1954
 - 28) Świechowski Zygmunt – opinia o dorobku naukowym, korespondencja, 1955
 - 29) Wegner Jan – opinia o dorobku naukowym, korespondencja, 1954
 - 30) Zarębska Teresa: *Początki polskiego piśmiennictwa urbanistycznego w XVI i XVII w.* – opinia o pracy i dorobku naukowym, 1973
 - 31) Żygulski Zdzisław: *Chorągwie tureckie w Polsce na tle ogólnej problematyki przedmiotu* – recenzja, korespondencja oraz opinia o pracy przedstawionej do nagrody naukowej: *Broń w dawnej Polsce na tle uzbrojenia Europy i Bliskiego Wschodu* – Warszawa 1975, 1968–1976
- J.95. Opinie w sprawie przyznania tytułów profesora nadzwyczajnego, zwyczajnego oraz pracy zawodowej
- 1) Bazyłow Ludwik – korespondencja, 1959
 - 2) Bohdziewicz Piotr – korespondencja, opinia, 1957–1964
 - 3) Chmarzyński Gwidon – korespondencja, 1955
 - 4) Estreicher Karol – opinia, korespondencja, 1972
 - 5) Herbst Stanisław – korespondencja, wykaz publikacji, opinia, 1954
 - 6) Jackiewicz Aleksander – opinia, 1972
 - 7) Jewsiewicki Władysław – korespondencja, 1965
 - 8) Kalinowski Lech – opinia, b.d.
 - 9) Lissa Zofia – opinia, 1953
 - 10) Łoza Stanisław – opinia o pracy zawodowej, 1951
 - 11) Mańkowski Tadeusz – opinia, korespondencja, 1954
 - 12) Miłobędzki Adam – korespondencja, 1978

- 13) Mossakowski Stanisław – opinia, j.28, k. 1–6, b.d.
- 14) Obertyński Zdzisław – opinia, korespondencja, 1958
- 15) Pasierb Janusz S. – opinie, korespondencja, 1970–1977
- 16) Piwocki Ksawery – opinia, 1972
- 17) Przyboś Adam – opinia, korespondencja, wykaz publikacji, 1960
- 18) Raszewski Zbigniew – opinia, protokół, 1971–1975
- 19) Reinfuss Roman – opinia, korespondencja, 1969
- 20) Ryszkiewicz Andrzej – opinia, korespondencja, 1973–1978
- 21) Rostworowski Emanuel – opinia, korespondencja, 1970
- 22) Szwankowski Eugeniusz – opinia, 1962
- 23) Świechowski Zygmunt – opinia, korespondencja, wykaz publikacji, charakterystyka działalności, 1964
- 24) Walicki Michał – opinia, korespondencja 1962
- 25) Wierzbicka-Michalska Karyna – opinia, 1971

ANEKS 7

- J.97. Współpraca z muzeami, Pracowniami Konserwacji Zabytków, służbami konserwatorskimi
- 1) Muzeum w Częstochowie, 1967–1968
 - 2) Muzeum Pomorskie w Gdańsku, 1956
 - 3) Muzeum Czartoryskich w Krakowie, 1950
 - 4) Muzeum Narodowe w Krakowie, 1958–1961
 - 5) Muzeum–Zamek w Łańcut, 1967
 - 6) Muzeum Sztuki w Łodzi, 1976
 - 7) Muzeum Narodowe w Poznaniu, 1951
 - 8) Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, 1972
 - 9) Muzeum Historyczne m.st. Warszawy, 1954–1963
 - 10) Muzeum Narodowe w Warszawie, 1960–1962 i b.d.
 - 11) Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, 1957
 - 12) Muzeum Śląskie we Wrocławiu, 1956–1957
 - 13) Ośrodek Dokumentacji Zabytków w Warszawie i Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lublinie, 1963–1975
 - 14) Pracownie Konserwacji Zabytków, 1954–1968

- J.98. Współpraca z bibliotekami i archiwami
- 1) Biblioteka Miejska, Gdańsk, 1952
 - 2) Biblioteka PAN, Kórnik, 1950–1951
 - 3) Biblioteka Czartoryskich, Kraków, 1951
 - 4) Biblioteka i Archiwum OO. Dominikanów, Kraków, 1957–1958
 - 5) Biblioteka Jagiellońska, Kraków, 1952–1958
 - 6) Biblioteka Narodowa, Warszawa, 1956
 - 7) Biblioteka Instytutu Sztuki PAN (d. Państwowego Instytutu Sztuki), Warszawa, 1956
 - 8) Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, 1950–1958
 - 9) Biblioteka Zakładu im. Ossolińskich, Wrocław, 1947–1969

ANEKS 8

- J.99. Działalność w administracji państwowej, związkach zawodowych, kontakty z ambasadą włoską
- 1) Ministerstwo Kultury i Sztuki, 1947–1961 i b.d.
 - 2) Ministerstwo Szkół Wyższych i Nauki, Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego, 1950–1966
 - 3) Komitet d/s Radia i Telewizji, 1967–1970
 - 4) Ambasada Włosa, 1969
 - 5) Związek Zawodowy Historyków Sztuki i Kultury, Związek Zawodowy Nauczycielstwa Polskiego, 1948–1955
- J.100. Kontakty z placówkami zagranicznymi
- 1) The Fogg Art Museum Harvard University, 1952
 - 2) Union Française des Art du Costume, 1954
 - 3) Polski Instytut Naukowy w Ameryce, 1956
 - 4) Slovenský Pamiatkový Ustav w Bratysławie, 1958
 - 5) Magyar Tudományok Akademia, Magyar Történelmi Tarsulat, 1961
 - 6) Musées de Bordeaux, 1962
 - 7) Fondazione Giorgio Cini, 1963–1969
 - 8) Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (Institut d'Etat pour l'Histoire de l'Art), b.d.

ANEKS 9

- J.128. Kontakty z wydawnictwami. Wydawnictwa A–O
- 1) Arkady (d. Sztuka), 1956–1981
 - 2) Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha, 1963
 - 3) Interpress (Polska Agencja Interpress), 1968–1980
 - 4) Książka i Wiedza Spółdzielnia Wydawnicza, 1952
 - 5) Krajowa Agencja Wydawnicza, 1981
 - 6) Ossolineum Wydawnictwo, 1952–1973
- J.129. Kontakty z wydawnictwami. Wydawnictwa P–W
- 1) Państwowe Wydawnictwa Techniczne, 1952
 - 2) Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1954–1982
 - 3) Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1949–1951
 - 4) Państwowy Instytut Wydawniczy, 1956–1958
 - 5) Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1972
 - 6) „Ruch”, Biuro Wydawniczo-Propagandowe, 1966–1969
 - 7) „Wiedza Powszechna” Wydawnictwo Państwowe, 1957–1973
 - 8) Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe (d. Oficyna Wydawnicza „Auriga”), 1960–1980
 - 9) Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1964
- J.130. Kontakty z redakcjami i komitetami redakcyjnymi
- 1) „Biuletyn Historii Sztuki”, 1957
 - 2) *Encyklopedia Katolicka*, Lublin, 1971
 - 3) „Kultura”, 1966
 - 4) „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki”, 1972
 - 5) „Kwartalnik Historyczny”, 1952–1970 i b.d.
 - 6) „Miesięcznik Literacki”, 1971
 - 7) „Nowe Książki”, 1971–1975
 - 8) Polska Agencja Prasowa, 1961
 - 9) „Pamiętnik Teatralny”, 1963
 - 10) „Perspektywy Polskie”, 1961
 - 11) Polski Słownik Biograficzny, 1958–1971
 - 12) „Przegląd Historyczny”, 1953–1960
 - 13) „Rocznik Warszawski”, 1965
 - 14) „Studia Źródłoznawcze”, 1957–1961
 - 15) „Sztuka i Krytyka”, 1956–1957

Komitety Redakcyjne

- 1) Uczczenia działalności naukowej prof. Z. Lissy, 1970
 - 2) Uczczenia działalności naukowej prof. A. Miłobędzkiego, przed 1982
- J.131. Kontakty z różnymi instytucjami w sprawach wydawniczych
- 1) Bölcseztudományi Kara, 1966
 - 2) Instytut Historii PAN, 1971
 - 3) Muzeum Narodowe, Warszawa, 1969
 - 4) Państwowe Zbiory Sztuki na Wawelu, Kraków, 1951–1958
 - 5) Państwowy Instytut Sztuki i Instytut Sztuki PAN, 1952–1974
 - 6) Politechnika Warszawska, 1973–1974
 - 7) Polska Akademia Nauk, 1954–1971
 - 8) Polska Akademia Umiejętności, 1951
 - 9) Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy. Wydział Kultury, 1966
 - 10) Stowarzyszenie Historyków Sztuki, 1966–1973

ANEKS 10

- J.134. Dokumenty przebiegu pracy i działalności zawodowej
- 1) Dyplom doktorski, oryginał, odpis, 1929–1931
 - 2) Uniwersytet Warszawski, 1945–1969
 - 3) Ministerstwo Kultury i Sztuki. Naczelna Dyrekcja Muzeów i Ochrony Zabytków, 1945–1950
 - 4) Wojskowa Akademia Polityczna, 1959–1972
 - 5) Państwowa Wyższa Szkoła Aktorska, 1949
 - 6) Ministerstwo Kultury i Sztuki. Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego. Komitety naukowe, zespoły, rady, 1952–1966
 - 7) Centralna Komisja Kwalifikacyjna, 1953–1973
 - 8) Polska Akademia Nauk. Komitety, 1952–1978
 - 9) Państwowy Instytut Sztuki i Instytut Sztuki PAN, 1954–1978
 - 10) Polska Akademia Umiejętności, 1951
 - 11) Komitet Naukowy Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego, 1958–1961
 - 12) Obywatelski Komitet Odbudowy i Rada Muzealna Zamku Królewskiego, 1971–1981

- 13) Muzeum Narodowe, 1953–1956
 14) Polskie Towarzystwo Historyczne, 1947–1978

ANEKS 11

J.141. Korespondencja wychodząca

1) Biliński Bronisław	b.d.	1.1
2) Bochnak Adam	1950	1.1
3) Boucher François	1957	1.1
4) Bouhelec	1958	1.1
5) Dobrowolski Tadeusz	1950	1.1
6) Dutkiewicz Józef	1957	1.1
7) Estreicher Karol	1951–1953	1.4
8) Hornung Zbigniew	1952	1.1
9) Karniecki	1958	1.1
10) Kolowca	1951	1.2
11) Kruszyński	1956	1.1
12) Krygier Eugeniusz	1951	1.1
13) Lepiarczyk Józef	1950–1957	1.2
14) Lepszy Kazimierz	1950–1961	1.2
15) Lissa Zofia	1963	1.1
16) Lorentz Stanisław	1951–1962	1. 3 + 1 zał.
17) Mańkowski Tadeusz	1952	1.1
18) Morelowski Marian	1951	1.2
19) Rachwał	1957	1.2
20) Remer Jerzy	1951	1.1
21) Rewski Zbigniew	1951–1963	1.2
22) Robel Zygmunt	1957	1.1
23) Rudnicki Stanisław	1956	1.1
24) Ruszczyńska Teresa	1951	1.2
25) Simon Alicja	1953	1.1
26) Sławska Aniola	b.d.	1.1
27) Słonecki	1956	1.1
28) Starzyński Juliusz	1954	1.1
29) Sujetenko Vladimir P.	b.d.	1.2
30) Szablowski Jerzy	1951	1.2

31) Tatarkiewicz Władysław	1953–1955	1.2
32) Wallis Mieczysław	1957	1.1
33) Widelka Teofil	1958–1961	1.3
34) Zarębska Zuzanna	1956	1.1
35) Dział Gospodarczy UW	1964	1.1
36) Adresaci nieustaleni	1952–1964	1.4

ANEKS 12

J.142. Korespondencja wpływająca. A–J

1) Aftanazy Roman	1971	1.1
2) Angyal Endre	1963	1.1
3) Baranowska Zofia	1964	1.1
4) Baranowski Jerzy	1962–1967	1.3
5) Barycz Henryk	1952	1.1
6) Białostocki Jan	1958–1981	1.3
7) Biegański Piotr	1953–1981	1.2
8) Biezuńska-Małowist Izabela	1959	1.2
9) Biliński Bronisław	1964	1.1
10) Bobrowski Czesław	1966	1.1
11) Bochnak Adam	1950–1974	1.11
12) Bohdziewicz Piotr	1957–1960	1.2
13) Boucher François	1957	1.1
14) (le)Bouhelec	1958	1.2
15) Braun Jerzy	1963–1965	1.5 + 1 zał.
16) Braunowa H.	1967	1.1
17) Chodyński Antoni	1975	1.1
18) Czapliński Władysław	1948–1969	1.2
19) Dąbrowski Jan	1947	1.2
20) Dobrowolski Tadeusz	1950–1959	1.3
21) Drema Vladas	1980 i b.d.	1.2
22) Dressel Joseph D.	1980–1981	1.4
23) Dutkiewicz Józef	1950–1963	1.5 + 1 zał.
24) Dzikowska Elżbieta	1974–1981	1.5
25) Estreicher Karol	1946–1975	1.7
26) Felińska Krystyna	1963	1.1

27) Gepner Stanisław	1963	1.1
28) Gębarowicz Mieczysław	1971–1973	1.2
29) Giacometti Rui M.	1969	1.1
30) Gieysztor Aleksander	1957–1982	1.6
31) Gosieniecka Anna	1958	1.1
32) Gostyński Tadeusz	1955–1958	1.2
33) Górski Konrad	1946	1.1
34) Gradowski Michał	1958–1976	1.3 + 1 zał.
35) Gutowska Krystyna	1964	1.1
36) Halecki Oskar	1946–1963 i b.d.	1.9
37) Herbst Stanisław	1964–1970	1.3
38) Hornung Zbigniew	1958	1.1
39) Iwanoyko Eugeniusz	1952	1.1
40) Jakubowski Zbigniew	b.d.	1.1
41) Janowicz Leon	1982	1.1 + 1 zał. zawierający informacje dot. rodziny Woyneko-Tomkiewiczów herbu Topacz
42) Januszewska Hanna	1961	1.1
43) Jobert Ambroise	1979	1.1
J.143. Korespondencja wpływająca. K–M		
44) Kalinowski Lech	1958	1.1
45) Karniecki	1958	1.1
46) Karpowicz Mariusz	1957–1976	1.18
47) Karpowiczowa Maria	1961	1.1
48) Kieniewicz Stefan	1958	1.1
49) Kieszkowski Witold	1946	1.1
50) Konopczyński Władysław	1946–1948	1.5 + 2 zał. (listy od prezesa PTH do wiceministra oświaty)
51) Kordus Henry	1968–1970	1.2 + 2 zał.
52) Korzeniewski Bohdan	1945	1.1
53) Kościelniak Władysław	1959	1.1
54) Kowalczyk Jerzy	1954–1982	1.19
55) Kowecka-Tomasikowa J.	1967	1.1
56) Krygier Eugeniusz	1951	1.1 + 1 zał.

57) Kurzątkowska Alicja	1957–1973	1.20 + 1 zał.
58) Kutrzeba-Pojnarowa Anna	1960	1.1
59) Kwiatkowski Marek	1976	1.1
60) Lepiarczyk Józef	1950–1956	1.3
61) Lepszy Kazimierz	1950–1961	1.4
62) Leśnodorski Bogusław	1953–1968	1.2
63) Lewin Zofia	1966	1.1
64) Lileyko Jerzy	1977	1.1
65) Lissa Zofia	1953	1.1
66) Lorentz Stanisław	1947–1979 i b.d.	1.11 + 1 zał.
67) Lutostańska Alicja	1965–1969	1.2
68) Łakociński Zygmunt	1963–1975	1.4
69) Łojek Jerzy	1965	1.1
70) Łoziński Jerzy	1967–1972	1.2
71) Macharska Maria	1971	1.1
72) Maciszewski Jarema	1964	1.1
73) Małkiewicz Adam	1972	1.1
74) Mańkowska Stefania	1961–1972	1.2
75) Mańkowski Tadeusz	1947–1958 i b.d.	1.20
76) Maston (Maslon) Barbara	1964 i b.d.	1.2
77) Michalczuk Stanisław	1963	1.2
78) Michałowski Kazimierz	1970	1.1
79) Miłobędzcy Elżbieta i Adam	1979–1980 i b.d.	1.4
80) Molé Wojśław	1955	1.1
81) Morawiński Jan	1947 i b.d.	1.2
82) Morełowski Marian	1945–1960	1.13
83) Mossakowski Stanisław	1963–1966	1.5
84) Mroczko Teresa	1959	1.1
J.144. Korespondencja wpływająca. O–V		
85) Ogrodnik Władysław	1960	1.1
86) Orańska Józefa	1950	1.1
87) Pasierb Janusz	1958–1980	1.27 + 1 zał.
88) Paszkiewicz Mieczysław	1963–1964	1.3 + 3 zał.
89) Pelc Janusz	1968–1977	1.10
90) Pietkun Witold	1977	1.1
91) Piskadło Antoni	1971	1.1

92) Piwocka Magdalena	1974	1.1
93) Przypkowski Tadeusz	1968	1.1 + 1 zał.
94) Puciata-Pawłowska Jadwiga	1962	1.2
95) Puget Wanda	1979	1.1
96) Radziejowska Jadwiga	1982	1.1
97) Remer Jerzy	1951	1.1
98) Rewski Jerzy	1963	1.1
99) Ross Juliusz	1948–1967	1.4
100) Roszkowska Wanda	1971	1.1
101) Rottermund Andrzej	1973	1.1
102) Rózsa György	1963	1.1
103) Rudnicki Stanisław	1956	1.2
104) Ruszczyńska Teresa	1951	1.1
105) Rutkowska W.	1962	1.1
106) Ryszkiewicz Andrzej	1955	1.1
107) Rzepińska Maria	1960	1.1
108) Sadurska Anna	1954	1.1 + 1 zał.
109) Sawicki(?) Zbigniew	1961	1.1
110) Schiller Leon	1951–1952	1.2
111) Simon Alicja	1953	1.1
112) Sławska Aniela	1953–1964	1.7
113) Smoleń Władysław	1964–1971	1.3 + 1 zał.
114) Smulikowska Ewa	1976	1.1
115) Stankiewicz Jan	1963	1.1
116) Starek Edyta	1966	1.1
117) Starzyński Juliusz	1946–1954	1.3 + 1 zał.
118) Stefański Z.	1958	1.1
119) Steinborn Bożena	1963–1970	1.17
120) Strzałkowski Zbigniew	1963	1.1
121) Sujetenko Vladimir P.	1970	1.2
122) Sulerzyńska Teresa	1981	1.1
123) Sułowska (Sukowska) Zofia	1959	1.1
124) Szablowski Jerzy	1951	1.6
125) Szczakowski Zygmunt	1963	1.1
126) Szczepińska Joanna	b.d.	1.1
127) Szwejkowska Anna	1970	1.1

128) Świechowski Zygmunt	1950	1.1
129) Tatarkiewicz Władysław	1953–1964	1.5
130) Toeplitz Jerzy	1961–1967	1.2
131) Turonek Jerzy	1979	1.1
132) Voisé Irena	1960–1961	1.5 + 1 zał.
J.145. Korespondencja wpływająca. W–Z i nadawcy nieustaleni		
133) Walicki Michał	1958–1966	1.4
134) Wallis Mieczysław	1957–1960	1.4
135) Wardzińska-Lejko Krystyna	1961	1.1
136) Wegner Jan	1954–1968	1.2
137) Widacki Jan	1980	1.1
138) Widelka Teofil	1958	1.1
139) Wierczyński Stefan	1950	1.2
140) Wierzbicka-Michalska Karyna	1973	1.2
141) Wiliński Stanisław	1958	1.1
142) Witek Władysław	1972	1.2
143) Witwińska Magdalena	1962–1980	1.5
144) Wójcik Zbigniew	1958–1979	1.7
145) Wyka Kazimierz	1961	1.1
146) Wyrobisz Andrzej	1963	1.1
147) Zarębska Zuzanna	1956	1.1
148) Zawanowski Kazimierz	1967–1982	1.4
149) Zembruska Hanna	1979–1982	1.2
150) Zlat Mieczysław	1979	1.1
151) Żanimirska Halina	1975	1.1
152) Żygulski Zdzisław (jun.)	1960–1965	1.3
153) Żytkowicz Leonid	1956	1.1
Nadawcy nieustaleni	1946–1969	1.6

ANEKS 13

- J.154. Drobne prace, artykuły, referaty, recenzje, scenariusze wystaw osób obcych
- 1) *Działalność kulturalna Polski na ziemiach wschodnich. Rys historyczny*, Warszawa (po 1939)
 - 2) S. Gebethner: *Wystawa wieku Oświecenia*. Scenariusz. Kopia,

b.d.

- 3) S. Lorentz: *Najcenniejsze skarby kulturalne Polski*, Wrocław 1955
- 4) B. Maszkowska: Recenzja pracy dotyczącej historii wnętrza w starożytności, b.d.
- 5) *Muzeum Narodowe w Warszawie. Zamek Królewski w Warszawie*, Przewodnik wystawy, b.d.
- 6) J. Nienaltowska (rec.): *B. Piczeta – Osnovnyje momienty isto-ričeskogo razvitia zapadnoj Ukrainy i zapadnoj Bielarusi*, b.d.
- 7) J. S. Pasierb: *Nieznane dzieło Bartłomieja Strobla. Obraz NMP Łaskawej w Płochocinie i dzieje jego kultu*, 1966
- 8) T. Szpadkowski (rec.): *Zapiski Warszawskie*, Ossolineum 1969

Elżbieta Sztraj, Hanna Szymczyk
(Warszawa)

MATERIAŁY MICHAŁA WALICKIEGO (III–178)

Michał Walicki, syn Leona i Marii z Manteuffłów, urodził się dnia 8 sierpnia 1904 r. w Petersburgu. Po ukończeniu, w 1921 r. szkoły średniej (byłego gimnazjum św. Katarzyny) wstąpił na Wydział Historyczny Uniwersytetu Petersburskiego uczęszczając jednocześnie do Instytutu Historii Sztuki. Równolegle w ciągu roku akademickiego 1921–1922 przerabiał w charakterze prywatnym ćwiczenia muzealne z zakresu sztuki stosowanej w muzeum barona Stieglitza. W 1922 r. przeniósł się do Warszawy. Wobec niezaliczenia świadectw rosyjskich złożył w 1923 r. ponownie maturę jako ekstern przed Państwową Komisją Egzaminacyjną, po czym wstąpił na Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej. Choroba oczu zmusiła go jednak do przerwania studiów politechnicznych. W 1924 r. przeniósł się na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Warszawskiego obierając za przedmiot główny historię sztuki, którą studiował pod kierunkiem prof. Zygmunta Batowskiego otrzymując tytuł doktora w 1929 r. za pracę pt. *Malowidła z XV w. w Kościele św. Trójcy w Lublinie*. Niezależnie od studiów naukowych M. Walicki pracował od 1924 r. w charakterze sekretarza okręgowego konserwatora zabytków na województwo warszawskie i białostockie.

Po ukończeniu studiów Michał Walicki podjął w 1928 roku pracę jako młodszy asystent Zakładu Architektury Polskiej przy Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej pełniąc od 1929 r. do 1936 r. funkcję adiunkta przy tymże zakładzie kierowanym przez profesora Oskara Sosnowskiego.

W okresie 1929–30 uzyskał stypendium zagraniczne Polskiej Akademii Umiejętności na odbycie studiów uzupełniających we Francji, Niemczech, Austrii, Belgii i na Węgrzech.

W 1934 r. M. Walicki habilitował się na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warszawskiego uzyskując tytuł docenta historii sztuki średniowiecznej.

W latach 1931–1939 Michał Walicki pracował jako wykładowca przeglądu sztuki i sprzętarsztwa w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, obejmując w 1937 r. stanowisko profesora tejże uczelni. Od 1936 r. podjął pracę w Muzeum Narodowym jako kustosz Galerii Malarstwa Obcego.

Był także wiceprezesem Związku Historyków Sztuki w Polsce, wiceprezesem Towarzystwa Opieki nad Zabytkami, współpracownikiem Komitetu Ukraińskiego Instytutu Naukowego w Warszawie.

W okresie okupacji hitlerowskiej Michał Walicki kontynuował działalność historyka sztuki w tajnym nauczaniu uniwersyteckim, pełniąc obowiązki kierownika Sekcji Historii Sztuki. Brał udział w pracach mających na celu zabezpieczenie mienia kulturalnego oraz gromadzenie wiadomości o wojennych losach dzieł sztuki. Był także czynnym uczestnikiem ruchu oporu.

Po wojnie w 1945 r. jako kustosz Muzeum Narodowego został delegowany na teren województwa gdańskiego przez Ministerstwo Kultury i Sztuki do spraw zabezpieczenia zabytków. W tymże roku został powołany na członka korespondenta Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W 1946 r. podjął na nowo pracę dydaktyczną w Akademii Sztuk Pięknych, a w 1947 r. w Uniwersytecie Warszawskim jako profesor historii sztuki średniowiecznej na Wydziale Humanistycznym. W latach 1949–1953 był więziony na skutek fałszywych oskarżeń. Po wyjściu z więzienia Michał Walicki objął stanowisko naukowo-badawcze w Państwowym Instytucie Sztuki, później Instytucie Sztuki PAN, którego w 1956 r. został wicedyrektorem. Objął też z powrotem Katedrę Historii Sztuki Średniowiecznej Uniwersytetu Warszawskiego. Na obu tych stanowiskach pozostał aż do zgonu. W 1958 r. Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki przyznała mu tytuł profesora zwyczajnego. Michał Walicki współpracował z wieloma instytutami i towarzystwami naukowymi w kraju i zagranicą, m.in. z UNESCO przy wydaniu albumu poświęconego sztuce polskiej, był też członkiem Komitetu Nauk o Sztuce PAN. Zajmował się historią sztuki średniowiecznej, architekturą romańską, malarstwem gotyckim, sztuką obcą – głównie niderlandzką, jak również sztuką współczesną. Interesował się problematyką muzealnictwa, kolekcjonerstwa, organizacją nauki oraz zagadnieniami przenikania sztuki wschodu i zachodu. W 1963 r. otrzymał nagrodę I stopnia Ministra Szkolnictwa

Wyższego. Odznaczony był Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi i innymi odznaczeniami polskimi i zagranicznymi. Zmarł w Warszawie 22 sierpnia 1966 r. i został pochowany w Alei Zasłużonych na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

Spuściznę naukową po profesorze Michale Walickim zakupiło Archiwum PAN od jego żony Heleny w marcu 1968 r.

Prace porządkowo-inwentaryzacyjne przeprowadzono w latach 1977–1979 przez praktykantów – słuchaczy Policealnego Studium Ekonomicznego Nr. 2 w Warszawie pod kierunkiem mgr E. Sztraj. W 1994 r. inwentarz został gruntownie zmeliorowany przez dr H. Szymczyk.

Materiały spuścizny podzielone zostały na 6 zasadniczych grup: I – materiały twórczości naukowej, II – materiały działalności naukowo-organizacyjnej, dydaktycznej i wydawniczej, III – materiały biograficzne, IV – korespondencję, V – materiały o twórcy zespołu, VI – materiały osób obcych.

Najliczniejsze są dwie pierwsze grupy: twórczości naukowej i działalności.

Materiały twórczości naukowej stanowią 5 podgrup: a) prace naukowe, b) artykuły, c) wstępy do katalogów wystaw, referat, głos w dyskusji i wywiad, d) recenzje, e) materiały warsztatowe.

Prace naukowe ułożono w porządku chronologicznym. Dwie prace: *Złoty widnokrąg* oraz *Obrazy bliskie i dalekie* to zbiór rozpraw i artykułów pisanych w okresie 1934–1960, wydanych drukiem w 1964 i 1965 roku. Pierwszy z nich poświęcony jest polskiemu malarstwu okresu gotyku i renesansu, drugi (stosując terminologię twórcy spuścizny) malarstwu niderlandzkiemu i holenderskiemu. Obok tekstu prac znajdują się tu również nieliczne materiały warsztatowe – notatki, ikonografia. Przy nadaniu układu i zredagowaniu podtytułów jednostek oparto się na układzie zastosowanym przy wydaniu w.w. prac drukiem.

Inne prace naukowe dotyczą sztuki polskiej XV w., sztuki włoskiej i malarstwa niderlandzkiego i holenderskiego oraz malarstwa europejskiego w zbiorach polskich.

Tematyka artykułów to sztuka polska XV i XVI w., sztuka europejska – głównie holenderska i niemiecka oraz muzea polskie i ich rola społeczno-wychowawcza.

Wstępy do katalogów wystaw powstały w okresie długotrwałej pracy M. Walickiego w Muzeum Narodowym w Warszawie. Również związane z tym okresem pracy są recenzje z wystaw.

Materiały warsztatowe podzielono na dwie grupy: sztuka europejska – głównie malarstwo holenderskie i sztuka polska. Materiały te zawierają bogatą bibliografię i ikonografię. Zwraca uwagę katalog zabytków sztuki polskiej, zarówno budowli – przede wszystkim sakralnych – jak i wyposażenia Kościołów oraz zabytków rękopiśmiennych.

Materiały działalności naukowo-organizacyjnej ukazują pracę M. Walickiego w instytucjach naukowych, z którymi związany był długoletnią współpracą jak: Politechnika i Uniwersytet Warszawski, Akademia Sztuk Pięknych, Państwowy Instytut Sztuki później Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Muzeum Narodowe. Jest tu również zilustrowana współpraca krótkotrwała z takimi instytucjami jak: Polska Akademia Umiejętności, Towarzystwo Naukowe Warszawskie itp.

Współpraca z licznymi wydawnictwami ukazuje bogatą działalność wydawniczą twórcy spuścizny.

Materiały biograficzne to własnoręczny życiorys i bibliografia prac, ankiety, legitymacje, dyplomy, nagrody, odznaczenia.

Z korespondencji wychodzącej zachowały się jedynie dwa listy M. Walickiego. Bogatsza jest korespondencja wpływająca zawierająca m.in. listy: Piotra Biegańskiego, Stanisława Lorentza, Władysława Tomkiewicza, Mieczysława Wallisa, Kazimierza Wyki.

Materiały o twórcy zespołu to bibliografia drukowanych prac M. Walickiego oraz recenzje jego prac autorstwa R. Hugha i Z. Wdowiszewskiego.

Wśród prac obcych zwraca uwagę zbiór studiów uczniów i przyjaciół M. Walickiego ofiarowany mu w związku z 30-leciem pracy.

Po uporządkowaniu spuścizna liczy 85 jednostek – informacje o ich zawartości uzupełnia 6 aneksów.

Źródła i bibliografia

1. Materiały M. Walickiego, APAN sygn. III-178, j. 77-80
2. Ocena spuścizny po prof. M. Walickim: doc. dr Andrzej Ryszkiewicz, 1968, APANteczka ewidencyjna sygn. III-178

3. *Czy wiesz kto to jest* pod red. St. Łoży, W-wa 1938, s. 773-774
4. *Wielka Encyklopedia Powszechna*, PWN, W-wa 1969, t. 12, s. 89
5. M. Walczak: *Szkolnictwo wyższe i nauka polska w latach wojny i okupacji 1939-1945*, Ossolineum, Wrocław 1978, s. 81
6. Nekrologi publikowane w „Trybunie Ludu” i „Życiu Warszawy” z dnia 24 i 26 sierpnia 1966 r.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

I. Materiały twórczości naukowej	1-60
A. Prace naukowe	1-15
B. Artykuły	16-38
C. Wstępy do katalogów wystaw, referat, głos w dyskusji, wywiad	39-41
D. Recenzje	42-43
E. Materiały warsztatowe	44-60
1. Sztuka europejska	44-50
2. Sztuka polska	51-60
II. Materiały działalności naukowo-organizacyjnej, dydaktycznej i wydawniczej	61-76
A. Uczelnie wyższe, instytuty, towarzystwa naukowe	61-70
B. Opiniowanie prac i działalności naukowej	71
C. Praca w innych instytucjach	72-74
D. Działalność kulturalno-oświatowa i wydawnicza	75-76
III. Materiały biograficzne	77-80
IV. Korespondencja	81
V. Materiały o twórcy zespołu	82-83
VI. Materiały osób obcych	84-85
ANEKSY	1-6

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace naukowe

1. *Święty Franciszek z Asyżu, a sztuka ducenta i trecenta.*
1927, masz., l., k. 61
Druk: W „Księga zbiorowa” Ojcu Serafickiemu w hołdzie
– Warszawa 1927
2. *Złoty widnokrąg. Obrazy, sprawy i ludzie polskiego gotyku*
Malarstwo Polskie XV wieku
Na marginesie nowej edycji „Banderia Prutenorum”
„Kaliska Madonna” ab igne
Z problematyki malarstwa Wielkopolskiego połowy XV wieku
(1440–1475)
Zbiór rozpraw i artykułów. Tekst (część 2 i 3 egz. masz.),
materiały warsztatowe, korespondencja
1934–1960, rkp., masz., l., k. 204
Druk: Warszawa 1965
3. *Złoty widnokrąg. Z dziejów aklimatyzacji sztuki obcej w Polsce*
Inspiracje graficzne polskiego malarstwa na przełomie XV
i XVI wieku
Niderlandzki pierwowzór polskiego cechowego obrazu
Reminiscencje włoskie w plastyce polskiej XV wieku
Polskimi śladami Kulmbacha
Zbiór rozpraw i artykułów. Tekst (część 2 egz. masz.), notatka
warsztatowa
1934–1960, rkp., masz., l., k. 72
4. *Złoty widnokrąg. Między gotykiem a renesansem*
Epitafium polskiego ucznia Filelfa
Renesansowy tryptyk z Warty – kilka wersji tekstu, streszcze-
nie
Renesansowy polityk wieniawski
Zbiór rozpraw i artykułów. Tekst i materiały warsztatowe
1934–1960, rkp., masz., l., k. 241
5. *Złoty widnokrąg. Pomędzy gotykiem i renesansem*
Mistrz jodłowego Kościoła

- Tryptyk z Kobylina* – 3 egz.
Kobylina a Libusza – 2 egz.
Obraz bitwy pod Orszą
O nową interpretację Chrystusa fraszobliwego
Zbiór rozpraw i artykułów. Tekst i materiały warsztatowe
1934–1960, rkp., masz., l., k. 146
6. *Obrazy bliskie i dalekie*
Od autora
Hieronima Boscha dialog ze światem – 3 wersje
Breugel – 2 egz. masz.
Zbiór studiów poświęconych problematyce malarstwa nider-
landzkiego i holenderskiego
1938–1962, rkp., masz., l., k. 219
Druk: Warszawa 1964
 7. J.w.
Lastmaniana
Zbiór studiów poświęconych problematyce malarstwa nider-
landzkiego i holenderskiego. Rękopis i maszynopisy z po-
prawkami autora, materiały warsztatowe
1938–1962, rkp., masz., 5 egz., l., k. 112
 8. J.w.
Rembrandt wśród swoich i obcych
Rembrandt w Polsce
Syn marnotrawny
Zbiór studiów poświęconych problematyce malarstwa nider-
landzkiego i holenderskiego. Tekst i notatka warsztatowa
1938–1962, rkp., masz., 2 egz., l., k. 167
 9. *Obrazy bliskie i dalekie*
Nieznane dzieło Leonarda Bramera
Nieznany obraz C. D. Renesse’a
Nieznany obraz Jana de Bray w Muzeum Narodowym w War-
szawie
Piotr Wielki przed Ołtarzem Memlinga
Ludowy refleks sztuki Callota
Z zagadnień poży portretowej – 3 egz. masz.

Zbiór studiów poświęconych problematyce malarstwa niderlandzkiego i holenderskiego. Tekst i materiały warsztatowe 1938–1962, rkp., masz., druk, l., k. 181

10. *O malarstwie polskim XV wieku*
1938, masz., l., k. 62
11. *Polska. Malarstwo XV wieku*
Wstęp
1964, masz., 2 egz., l., k. 45
Druk: New York Graphics Society 1964
12. *W poszukiwaniu Vermeera*
Vermeer
Tekst z dodatkami i uzupełnieniami. Materiały warsztatowe – życiorys Vermeera, opisy obrazów, bibliografia, notatki dotyczące form Vermeera
1954–1956, rkp., masz., l., k. 166
13. *Bracia Lubienieccy*
1955–1960, rkp., masz., (2 egz.), druk, l., k. 122
Druk: Warszawa 1961
zob. materiały warsztatowe j.51
14. *Malarstwo europejskie w zbiorach polskich 1300–1800*
1955, rkp., masz., l., k. 82
Druk: Warszawa 1955
15. *Krakowska opowieść o Janie Jałmużniku*
Tekst i materiały warsztatowe – wypisy z literatury, artykuły W. Podlachy i K. Secomskiej
1956–1963, rkp., masz., 3 egz., druk, l. i sz., k. 121

B. Artykuły

16. *Nike chrześcijaństwa*
1929, masz., 2 egz., l., k. 50
Druk: „Pamiętnik Warszawski”, 1929, r. 2
17. *Z badań nad problemem narodowości i rozwojem indywidualizmu w polskim malarstwie gotyckim*
1934, masz., 2 egz., l., k. 102
Druk: „Życie Sztuki”, 1934, t. 1

18. *Spółeczno-wychowawcza i oświatowa rola muzeów humanistycznych*
1934, masz., 3 egz., l., k. 40
Druk: „Kultura i wychowanie”, 1934, t. 1, z. 3
19. *Nowe poglądy na rolę prądów mistycznych w sztuce*
1935, masz., 2 egz., l., k. 48
Druk: „Życie Sztuki”, 1935, t. 2
20. *Spółeczny testament Dürera*
Trzy wieki niemieckiego portretu 1500–1800
„*Ecce Homo*” Hansa Hoffmana – 4 egz. masz.
Tekst i materiały warsztatowe – notatki z pracy A. Schmidy, notatki biograficzne o H. Hoffmannie, fotografie obrazów Hoffmana
1937, 1961, b.d., rkp., masz., 9 fot., l., k. 110
21. *Po wystawie sztuki gotyckiej w Instytucie Propagandy Sztuki*
1938, masz., l., k. 34
Druk: „Nike”, 1938, Nr. 1
22. *Z dziejów pewnej legendy*
1939, rkp., masz., 3 egz., l., k. 118
Druk: „Nike”, 1939, 2, z. 2
23. *Kiedy po miastach stały ratusze*
Król rządzi
Artykuł bez tytułu dotyczący wywiezienia do Niemiec ołtarza Wita Stwosza
1945–1946, b.d., masz., l., k. 19
24. *Przed ślepcami Beughla*
Pieter Breughel
Tekst i bibliografia P. Breughla
1947, 1955, rkp., masz., 3 egz., l., k. 95
25. *Nieznane portrety Batorego*
Z dziejów polskiego barokowego portretu
1948–1949, rkp., masz., l., k. 55
26. *Odbudowany fragment*
Galeria bez Meegerena
Droga Muzeum
Artykuły dotyczące Muzeum Narodowego w Warszawie

- 1949, 1962, masz., l., k. 18
27. *Epitafium Jana Sakrana*
1954, masz., l., k. 20
Druk: „Biuletyn Historii Sztuki”, 1954, XVI, Nr. 1
28. *Lubelskie dzieło mistrza Andrzeja Polichromia Kościoła Św. Trójcy w Lublinie*
1954, rkp., masz., l., k. 43
29. *Niderlandzki pierwowzór polskiego cechowego obrazu Malarstwo brukselskie w okresie 1470–1500*
Materiały do katalogu malarstwa holenderskiego w Polsce
Hugo van der Goes – fragment
Tekst i materiały warsztatowe – notatki, ikonografia
1954, 1957, 1961, b.d., rkp., masz., 7 fot., l., k. 101
30. *Z genealogii sztuki ludowej w Polsce*
1954, masz., l., k. 20
31. *Rembrandt w Polsce*
Kserokopie przekładu na język francuski i rosyjski
1956, masz., rkp., j.franc., ros., l., k. 43
Druk: „Biuletyn Historii Sztuki i Kultury” 1956, Nr. 3
32. „*Żołnierz Polski*” *Rembrandta*
1956, rkp., masz., 2 egz., l., k. 24
Druk: „Przegląd Kulturalny”, 1956, Nr. 15
33. *Obraz Madonny ze szczygłem z Kościoła w Dębem pod Kaliszem*
Skrwawienie róży
Król Roger II a sztuka
Artykuły poświęcone sztuce włoskiej i jej wpływowi na sztukę polską. Tekst i materiały warsztatowe
1961–1965, rkp., masz., 4 egz., druk, j.niem., pol., l., k. 105
34. *Zapomniane dzieło polskiego gotyku*
Dlaczego 500 lat?
Polskie malowane stropy drewniane XV–XVI w.
Tekst i notatki warsztatowe
1965, b.d., rkp., masz., l., k. 61
35. *Plastyka. Zarys syntetyczny*
B.d., rkp., masz., l., k. 7

36. *O wydawnictwach z zakresu historii sztuki*
B.d., rkp., masz., 2 egz., l., k. 23
37. *Artykuły wspomnieniowe o historykach sztuki*
1945–1949, 1954, 1963–1964, rkp., masz., l., k. 74, zob. aneks 1
38. *Pierwowzory graficzne sztuki polskiej XV i XVI w. – tekst niepełny i materiały warsztatowe*
Gemma Civitatis
Przypisy do pracy dotyczącej architektury romańskiej
Fragment spisu ilustracji do pracy dotyczącej malarstwa polskiego
Fragmenty artykułów
1934, 1959, b.d., rkp., masz., fkp., l., k. 57

C. Wstępy do katalogów wystaw, referat, wystąpienia

39. *Kaprysy Goyi*
Rebrandt i jego krąg
Katalog sztuki polskiej w Holandii
Katalog wystawy Juliusza Studnickiego
Katalog wystawy Marii Antoszkiewicz
Koncepcja albumu Wita Stwosza
1947, 1956, 1964–1965, b.d., rkp., masz., 2 fot., l., k. 91
40. *Malowidła Kościoła Św. Trójcy w Lublinie oraz Cerkiew Św. Borysa i Gleba na Kołozży w świetle badań współczesnych*
Referat
1930, masz., l., k. 8
41. *Głos w dyskusji na konferencji poświęconej odkryciu posadzki romańskiej w Kolegiacie w Wiślicy*
Rozmowa o zabytkach z prof. dr Michałem Walickim
B.d., masz., l., k. 12

D. Recenzje

42. *Recenzje z prac z zakresu historii sztuki*
1954, 1957–1958, 1966, b.d., masz. 2–3 egz., l., k. 46, zob. aneks 2

43. Recenzje z wystaw: T. Csorby, J. Karczewskiego, W. G. Wdowickiego, grafiki polskiej w RFN i portretu holenderskiego w Muzeum Narodowym w Poznaniu
1956, 1964, 1966, b.d., rkp., masz., l., k. 22

E. Materiały warsztatowe

1. Sztuka europejska

44. Rembrandt
Notatki, wypisy z prac, fotokopie artykułów, ikonografia
1897, 1906, 1948, b.d., rkp., j.ang., flam., pol., 8 fot., l., k. 131
45. Malarstwo niderlandzkie
Notatki, wypisy z prac, fotokopie artykułów, ikonografia
1925–1932, 1946–1959, b.d., rkp., masz., fkp., j.ang., flam., niem., pol., 3 fot., l., k. 95
46. Pieta w sztuce europejskiej
Notatki bibliograficzne, wypisy z prac
B.d., rkp., masz., l., k. 11
47. Malarstwo europejskie
Ikonografia
B.d., 52 fot., l., k. 53
48. Spis diapoztywów do historii malarstwa europejskiego
B.d., rkp., masz., 4 egz., l., k. 96
49. Bibliografia sztuki europejskiej A–J
B.d., rkp., masz., l., k. 300
50. Jw. K–Z oraz notatki bibliograficzne
B.d., rkp., masz., l., k. 372

2. Sztuka polska

51. Bracia Lubienieccy
Notatki biograficzne i bibliograficzne, opisy obrazów, wypisy i fotokopie ze źródeł i opracowań, ikonografia, korespondencja
1955–1960, rkp., masz., fkp., 73 fot., l., k. 152
52. Polskie malarstwo kościelne
Notatki, wypisy źródłowe, fragmenty prac, ikonografia

- 1954, b.d., rkp., masz., druk, 62 fot., l., k. 135
53. Wit Stwosz
Notatki i wypisy bibliograficzne dotyczące działalności
B.d., masz., l., k. 20
54. Malarze płoccy i warszawscy. Decjusz Simmler
Wypisy źródłowe i z opracowań
B.d., rkp., masz., druk, l. i sz., k. 37
55. Związki malarskie Polski i Węgier
Notatki biograficzne i z opracowań
B.d., rkp., masz., l., k. 11
56. Katalog zabytków sztuki polskiej A–N
B.d., rkp., l., k. 262
57. Jw. O–Z, zabytki rękopiśmienne
B.d., rkp., l., k. 392
58. Bibliografia sztuki polskiej A–Ł
B.d., rkp., l., k. 257
59. Jw. M–Z
B.d., rkp., l., k. 222
60. Notatki bibliograficzne, wykaz obiektów fotografowanych w Muzeum Diecezjalnym w Przemyśle, notatki, wypisy z prac
B.d., rkp., masz., j.niem., pol., l. i sz., k. 78

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWO-ORGANIZACYJNEJ, DYDAKTYCZNEJ I WYDAWNICZEJ

A. Uczelnie wyższe, instytuty, towarzystwa naukowe

61. Politechnika Warszawska
Nominacje, uchwały, sprawozdania, podanie, zaświadczenia, korespondencja
1929–1937, masz., l., k. 79
62. Uniwersytet Warszawski
Nominacje, uchwały, umowy, korespondencja
1930–1934, 1945–1949, 1957, 1966, masz., l., k. 23

63. Akademia Sztuk Pięknych
Nominacje, uchwały, podanie, zaświadczenia, korespondencja
1931–1938, 1945–1946, 1958, rkp., masz., l., k. 21
64. Polska Akademia Umiejętności
Zaproszenia do udziału w pracach
1931, masz., l., k. 4
65. Państwowy Instytut Sztuki
Nominacje, umowy, zlecenia, zaświadczenia, korespondencja
1953–1958, masz., l., k. 18
66. Polska Akademia Nauk – Instytut Sztuki
Uchwały, nominacje, zawiadomienia, wnioski, umowy o pracę, korespondencja
1958–1965, masz., l., k. 16
67. Polska Akademia Nauk
Praca w Komisjach, Komitetach i redakcji „Rocznika Historii Sztuki” – nominacje, zawiadomienia, podziękowania
1955–1966, masz., l., k. 10
68. Towarzystwo Naukowe Warszawskie
Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
Nominacje, uchwały, korespondencja
1945, 1954, 1965, masz., l., k. 8
69. Państwowy Instytut Nauczycielski
Stowarzyszenie Historyków Sztuki
Zawiadomienia, korespondencja
1930, 1965, masz., l., k. 5
70. Udział w konferencjach, sesjach, kongresach
Zaproszenia, programy, korespondencja
1953–1966, masz., druk., l., k. 18

B. Opiniowanie prac i działalności naukowej

71. Recenzje prac magisterskich, doktorskich, habilitacyjnych, opinie naukowe
1955–1966, rkp., masz., l., k. 118, zob. aneks 3

C. Praca w innych instytucjach

72. Muzeum Narodowe
Muzeum Historyczne w Warszawie
Nominacje, decyzje, umowy, zawiadomienia, korespondencja
1936–1938, 1945–1956, masz., l., k. 19
73. Ministerstwo Kultury i Sztuki
Ministerstwo Oświaty
Ministerstwo Szkół Wyższych
Działalność w Komitetach, Komisjach i Radach. Nominacje, sprawozdania, rozliczenia, korespondencja
1945–1965, rkp., masz., j.pol., ros., l., k. 72
74. Urząd Wojewódzki w Warszawie
Nominacje, zawiadomienia, korespondencja
1925–1928, masz., l., k. 8

D. Działalność kulturalno-oświatowa i wydawnicza

75. Film Polski
Komitet Przygotowawczy Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego
Komitet Organizacyjny Festiwalu Muzyki Dawnej Europy Środkowej i Wschodniej
Umowy, zawiadomienia, zaproszenia, korespondencja
1948–1949, 1958, 1965, masz., l., k. 15
76. Działalność wydawnicza
Zaproszenia do współpracy z wydawnictwami, umowy, szkice układu wydawniczego, rozliczenia, korespondencja
1947–1966, rkp., masz., druk., j.franc., pol., l., k. 124

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

77. Curriculum vitae, deklaracje, kwestionariusze, ankiety, legitymacje
1928–1936, 1940–1959, rkp., masz., druk., j.pol., ros., l., k. 36
78. Własnoręczna bibliografia prac
1929–1957, b.d., rkp., l., k. 27

79. Dyplom doktorski, nagroda, odznaczenia
1929, 1963–1966, rkp., masz., druk, j.łac., pol., l., k. 6
80. Dokumenty gospodarcze, majątkowe, dotyczące stanu zdrowia
Sprawa spadkowa, umowy, zaświadczenia, rachunki, wynik badania lekarskiego
1936, 1940, 1945–1966, rkp., masz., druk, l., k. 63

IV. KORESPONDENCJA

81. Korespondencja wychodząca i wpływająca – osoby i instytucje
1937, 1947–1966, rkp., masz., j.ang., czes., franc., niem., pol., l., k. 122, zob. aneks 4

V. MATERIAŁY O TWÓRCY ZESPOŁU

82. Bibliografia drukowanych prac M. Walickiego
B.d., ok. 1964, masz., l., k. 36
83. Recenzje
Hughe R. – *Uwagi na marginesie albumu malarstwa polskiego XV wieku*
Wdowiszewski Z. – *Epitafium toruńskie z herbem Doliwa z XV wieku*
Autor nieznany – Fragment zakończenia oceny dorobku naukowego M. Walickiego
1931, b.d., rkp., masz., l., k. 12

VI. MATERIAŁY OSÓB OBCYCH

84. *Miscellanea Michaeli Walicki a discipulis et amicis dedicata*
1955, masz., l. i sz., k. 105, zob. aneks 5
85. Prace obce
1882, 1923, 1935, 1946, 1960, b.d., rkp., masz., druk, fkp., j.niem., pol., ros., l., k. 251, zob. aneks 6

ANEKS 1

- j.37. Artykuły wspomnieniowe o historykach sztuki
1. *Wspomnienie o Zygmuncie Batowskim* – „Rozprawy Komisji Historii Kultury i Sztuki Towarzystwa Naukowego Warszawskiego” 1949, 1, s. 1–6
 2. Marian Morelowski – 1963
 3. *Stanisława Noakowskiego droga do Polski* – „Skarpa Warszawska” 1945, Nr. 6, s. 6
 4. *Rozmowy nieborowskie o Stanisławie Noakowskim* – Praca zbiorowa, Warszawa 1954
 6. *Wspomnienie o Oskarze Sosnowskim* – „Biuletyn Historii Sztuki i Kultury”, 1946, Nr 1/2, s. 12–17
 7. Juliusz Starzyński – 1964

ANEKS 2

- j.42. Recenzje prac z zakresu historii sztuki
1. *Przewodnik po Galerii Malarstwa Obcego Muzeum Narodowego w Warszawie. Cz. I Malarstwo północnej Europy* – praca zbiorowa – b.d.
 2. Rehorowski M.: *Meble polskie od XI do pocz. XIX wieku* – 1954
 3. Sawicka S.: *Ryciny Wita Stwosza* – 1957
 4. Skubiszewski P.: *Twarze historii* – 1958
 5. Szymański S.: *Wystroje malarskie wnętrz kościołów drewnianych* – 1966
 6. Witz I.: *Krajobraz w malarstwie* – 1966

ANEKS 3

- j.71. Recenzje prac magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych, opinie naukowe
- Prace magisterskie
1. A. Chudzikowski: *Holenderska i flamandzka martwa natura XVII wieku* – 1954

2. B.Michałkova: *Portret niderlandzki XVII wieku* – 1955

Prace doktorskie

1. Irena Burnatowa: *Ornament renesansowy w Krakowie* – 1965
2. Anna Dobrzycka: *Jan van Goyen* – 1963
3. Alicja Karłowska: *Gotyckie malarstwo ściennie na Śląsku* – 1961
4. Piotr Skubiszewski: *Rzeźba nagrobna Wita Stwosza* – 1958
5. Bożena Steinborn: *Malowane epitafia mieszczańskie na Śląsku 1520–1620* – 1966
6. Aleksander Wojciechowski: *Dialog człowieka z naturą – źródła i kierunki nowoczesnego malarstwa pejzażowego* – 1968

Prace habilitacyjne

1. Piotr Skubiszewski: *Czara Włocławska* – 1964
2. Władysław Smoleń: *Ołtarz Mariacki Wita Stwosza w Krakowie na tle polskich źródeł literackich* – 1962

Opinie dotyczące ubiegania się o stopień naukowy profesora:

- Jadwiga Puciata – Pawłowska – 1963
August Zamoyski – 1957

ANEKS 4

j.81. Korespondencja wychodząca

1. Rijksbureau Voor Kunthistorische Documentatie Netherlands Institute for Art History	1955	1.1
2. Adresat nieznany	b.d.	1.1
Korespondencja wpływająca		
1. Academie Hongroise	1959	1.1
2. Ambasada Czechosłowacka w Warszawie	1948	1.1
3. Ambasada D'Italia	1946	1.2
4. Archivio di Stato Firenze	1959	1.1
5. Biegański Piotr	1964	1.1
6. Čelebrowič Aleksa	1966	1.1
7. Chocimski Jan	1964	1.1
8. Cirri Giulio	1959	1.1

9. Czerwiński A.	1965	1.1
10. Dobrzycka Anna	1957	1.1
11. Dybowski Stefan	1947	1.1
12. Dymitr	1966	1.1
13. Feliksa Krystyna	1963	1.1
14. Florisoone Michel	1956	1.1
15. Frova Antonio	1956	1.1
16. Jan	1948, 1964, 1965	1.7
17. Kopera Feliks	1947	1.1
18. Kopydłowski Bogusław	1958	1.1
19. Krzepiński Czesław	1955	1.1
20. Krzysztof	b.d.	1.1
21. Kungstgeschichtliches Seminar der Universität Marburg/Lahn	1959	1.1
22. Lindtner Niels Ch.	1958	1.1
23. Lorentz Stanisław	1944, 1964–1966	1.4
24. Matějček A.	1948	1.1
25. Mączewska Helena	1956	1.1
26. Mieczysław	1965	1.1
27. Ministerstvo Školství a Osvěty	1948	1.1
28. Morelowski Marian	1957–1958	1.2
29. Mossakowski (?) W.	1964	1.1
30. Muzeum Narodowe w Krakowie	1962	1.1
31. „Phoebus” – Zeitschrift für Bildende Kunst	1948	1.1
32. Poch-Kalous Margaretha	1957	1.1
33. Politechnika Lwowska	1937	1.3
34. Popłonyk Urszula	1959	1.1
35. Przybyszewski Bolesław	1962	1.1
36. Przypkowski Tadeusz	1948, 1958	1.2
37. Puyvelde L. van	b.d.	1.1
38. Rafał	1954	1.1
39. Rijksbureau Voorkunsthistorische Documentatie	1947, 1955–1956, 1961, 1963	1.6
40. Sawicka (?) S.	1966	1.1

2. B.Michałkowska: *Portret niderlandzki XVII wieku* – 1955

Prace doktorskie

1. Irena Burnatowa: *Ornament renesansowy w Krakowie* – 1965
2. Anna Dobrzycka: *Jan van Goyen* – 1963
3. Alicja Karłowska: *Gotyckie malarstwo ściennie na Śląsku* – 1961
4. Piotr Skubiszewski: *Rzeźba nagrobna Wita Stwosza* – 1958
5. Bożena Steinborn: *Malowane epitafia mieszczańskie na Śląsku 1520–1620* – 1966
6. Aleksander Wojciechowski: *Dialog człowieka z naturą – źródła i kierunki nowoczesnego malarstwa pejzażowego* – 1968

Prace habilitacyjne

1. Piotr Skubiszewski: *Czara Włocławska* – 1964
2. Władysław Smoleń: *Ołtarz Mariacki Wita Stwosza w Krakowie na tle polskich źródeł literackich* – 1962

Opinie dotyczące ubiegania się o stopień naukowy profesora:

Jadwiga Puciata – Pawłowska – 1963

August Zamoyski – 1957

ANEKS 4

j.81. Korespondencja wychodząca

1. Rijksbureau Voor Kunthistorische Documentatie Netherlands Institute for Art History	1955	1.1
2. Adresat nieznany	b.d.	1.1
- Korespondencja wpływająca
1. Academie Hongroise	1959	1.1
2. Ambasada Czechosłowacka w Warszawie	1948	1.1
3. Ambasada D'Italia	1946	1.2
4. Archivio di Stato Firenze	1959	1.1
5. Biegański Piotr	1964	1.1
6. Čelebrowič Aleksa	1966	1.1
7. Chocimski Jan	1964	1.1
8. Cirri Giulio	1959	1.1

9. Czerwiński A.	1965	1.1
10. Dobrzycka Anna	1957	1.1
11. Dybowski Stefan	1947	1.1
12. Dymitr	1966	1.1
13. Feliksa Krystyna	1963	1.1
14. Florisoone Michel	1956	1.1
15. Frova Antonio	1956	1.1
16. Jan	1948, 1964, 1965	1.7
17. Kopera Feliks	1947	1.1
18. Kopydłowski Bogusław	1958	1.1
19. Krzepiński Czesław	1955	1.1
20. Krzysztof	b.d.	1.1
21. Kungstgeschichtliches Seminar der Universität Marburg/Lahn	1959	1.1
22. Lindtner Niels Ch.	1958	1.1
23. Lorentz Stanisław	1944, 1964–1966	1.4
24. Matějček A.	1948	1.1
25. Mączewska Helena	1956	1.1
26. Mieczysław	1965	1.1
27. Ministerstvo Školství a Osvěty	1948	1.1
28. Morelowski Marian	1957–1958	1.2
29. Mossakowski (?) W.	1964	1.1
30. Muzeum Narodowe w Krakowie	1962	1.1
31. „Phoebus” – Zeitschrift für Bildende Kunst	1948	1.1
32. Poch-Kalous Margaretha	1957	1.1
33. Politechnika Lwowska	1937	1.3
34. Popłonyk Urszula	1959	1.1
35. Przybyszewski Bolesław	1962	1.1
36. Przypkowski Tadeusz	1948, 1958	1.2
37. Puyvelde L. van	b.d.	1.1
38. Rafał	1954	1.1
39. Rijksbureau Voorkunsthistorische Documentatie	1947, 1955–1956, 1961, 1963	1.6
40. Sawicka (?) S.	1966	1.1

41. Skubiszewski Piotr	1955–1963	1.5
42. Slavik Jaroslav	1966	1.1
43. Slovenki Ustvu Pamiatkovej Starostlivosti a Ochrany Prirody	1960	1.1
44. Soprintenza Alle Gallerie di Firenze	1959	1.1
45. Sorski Witold	1965	1.1
46. Spychalska Anna	1965–1966	1.3
47. Steinborn Bożena	1966	1.1
48. Timmers J. J. M.	1960	1.1
49. Tomkiewicz Władysław	1957	1.1
50. Trajdos Ewa	b.d.	1.1
51. UNESCO	1947	1.1
52. Wallis Mieczysław	1957	1.1
53. Waybiński (?) Zygmunt	b.d.	1.1
54. Węgierski Instytut Kultury	1956	1.1
55. Wolff Adam	1957	1.1
56. Wyka Kazimierz	1948	1.1
57. Zakład Historii i Teorii Teatru	1960	1.1
58. Zanowski T.	1954	1.1
59. Zdziarska Romana	1953	1.1
60. Żarnecki Jerzy	1958	1.1
61. Żuczek Karol	1964	1.1
62. Autorzy nieustaleni	1953, 1957, 1966	1.4

ANEKS 5

j.84. *Miscellanea Michaeli Walicki a discipulis et amicis dedicata* z bibliografią prac drukowanych M. Walickiego

1. Białostocki Jan: *Albrechta Dürera „chłopska melancholia”*
2. Chudzikowski Andrzej: *Uwagi o autoportrecie Pietera Nasona. Na marginesie notatki o portretach Jacoba der Marck*
3. Dobrzeński Tadeusz: *Bibliografia prac drukowanych Michała Walickiego*
4. Drecka Wanda: *Śląski tryptyk wotywny z Muzeum Narodowe-*

- go w Warszawie, przypisywany Hansowi Dürerowi
5. Kaczmarczyk Dariusz: *Pieta radosna z Drobiną*
6. Kossakowska-Szanajca Zofia: *Z warszawskich nagrobków renesansowych. Epitafium Jana Wilka Kaleńskiego w katedrze warszawskiej*
7. Łoziński Jerzy Z., Wolff Barbara: *Petrus Venetus i jego obraz w Bodzentynie*
8. Maszkowska Bożena: *Wnętrza rezydencji saskiej w Grodnie*
9. Michałkowska Janina: *Obrazy Simona de Vos w zbiorach polskich*
10. Miłobędzki Adam: *Tajemnica Zamku w Zbarżu*
11. Ruszczycówna Janina: *Portret Stanisława Krasieńskiego*
12. Ryszkiewicz Andrzej: *Portret rodziny Krasieńskich z 1753 r.*
13. Sulerzyska Teresa: *Nieznane rysunki Norblina i Płońskiego w kolekcji Towarzystwa Przyjaciół Nauk Gabinetu Rycin Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego*
14. Wiliński Stanisław: *Karol Ferdynand Ney*

ANEKS 6

j.85. Prace obce

1. Bardach Juliusz: *Polskie państwo wczesnopiastowskie*. „Kwartalnik Historyczny”, LVII, 1960, Nr. 4
2. Hensel Witold: *Podstawy dziejowe rozwoju kultury wczesnopolskiej*. „Kwartalnik Historyczny” jw.
3. Kozakiewicz Stefan: *Malarstwo warszawskie lat 1815–1850* – autoreferat pracy – b.d.
4. Labuda Gerard: *Zagadnienia suwerenności Polski wczesnofeudalnej w X–XII wieku*. „Kwartalnik Historyczny”, LVII, 1960, Nr. 4
5. Lehr-Spławiński Tadeusz: *Początki języka polskiego*. „Kwartalnik Historyczny” jw.
6. Lüers G.: *Die Schablonenmalerei im ausgehenden Mittelalter* – 1923
7. Łowmiański Henryk: *Podstawy gospodarcze i społeczne po-*

wstania państwa polskiego i jego rozwoju od początku XII w. „Kwartalnik Historyczny”, LVII, 1960, Nr. 4

8. Manteuffel Tadeusz: *Państwo Mieszka i Europa*. „Kwartalnik Historyczny”, jw.
9. Manteuffel Tadeusz – Odpis zaświadczenia dotyczącego rodziny barona G. von Manteuffel – 1882
10. Roguska Joanna: *Malarze i historyczne początki stanowego połączenia się rękodzielników* – pierwsza strona pracy – 1946
11. Świechowski Zygmunt: *Znaczenie Włoch dla polskiej architektury i rzeźby romańskiej* – b.d.
12. Westphal D.: *Gotycka grupa opłakiwania Chrystusa w katedrze w Trieście* – 1935
13. Wyka Kazimierz: *Ideologia i warsztat Jana Matejki w ich wzajemnym stosunku* – b.d.
14. Autor nieznany: *Dusza* – wiersz j. rosyjski, b.d.
15. Autor nieznany: *Opowiadanie biograficzne o Rembrandcie* – fragment – b.d.
16. Autor nieznany: Fragment (1 strona) pracy w j. niemieckim dotyczącej malarza obrazu bitwy pod Orszą – b.d.

Kazimierz Dopierała
(Poznań)

MATERIAŁY ANNY DEMBIŃSKIEJ (P.III–33)

Anna Dembińska urodziła się 24 lipca 1895 r. we wsi Sokołowo w powiecie wrzesińskim. Ojcem jej był Bronisław Dembiński, historyk, profesor Uniwersytetu Lwowskiego i Poznańskiego, matką – Aniela z Thielów.

Studia historyczne Anna Dembińska, rozpoczęła na Uniwersytecie Jagiellońskim, kontynuowała zaś na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie ukończyła je w r. 1922. Następnie podjęła pracę jako nauczycielka w gimnazjach w Warszawie, Jarosławiu i Toruniu. Po 11 latach pracy pedagogicznej, w r. 1933 przeszła do pracy archiwalnej w Archiwum Miejskim w Warszawie, gdzie pozostała bez przerwy do r. 1944. W czasie pracy A. Dembińskiej w tym archiwum rozwinęły się jej zainteresowania związane z historią panowania dwóch ostatnich Jagiellonów. Nie miały wpływ na jej zainteresowania wywarł jej ojciec oraz prof. Oskar Halecki, z którym aż do ostatnich dni swego życia prowadziła ożywioną korespondencję. Specjalizowała się w zagadnieniach historii Polski, lecz również nieobce jej były problemy międzynarodowej polityki państw i władców XVI w., co znalazło żywy oddźwięk w referacie wygłoszonym na Międzynarodowym Kongresie Historyków w Zurychu w r. 1938.

Po zakończeniu II wojny światowej A. Dembińska podjęła pracę w Archiwum Państwowym w Krakowie. Opracowywała tutaj indeksy do ksiąg ziemskich krakowskich z lat 1524–1527. W r. 1947 przeniosła się do Archiwum Państwowego w Gdańsku i równocześnie habilitowała się na Uniwersytecie Poznańskim. Ministerstwo Oświaty nie zatwierdziło habilitacji oraz pozbawiło Annę Dembińską prawa prowadzenia wykładów z historii Polski nowożytnej na Uniwersytecie Poznańskim.

W r. 1949 Komisja Historyczna PAU zaprosiła Annę Dembińską do współpracy.

A. Dembińska opublikowała szereg prac dotyczących stosunków wewnętrznych w Polsce XVI w., z których największe znaczenie mają dwie:

Materiały dotyczące sporu o apelację do króla od wyroków sądów gdańskich za Zygmunta I (Warszawa 1954), oraz *Zygmunt I. Zarys dziejów wewnątrzno-politycznych w latach 1540–1548* (Poznań 1948). Prócz tego na uwagę zasługują prace *Wpływy kultury polskiej na Wołyń w XVI w.* (Poznań 1930) i *Polityczna walka o egzekucję dóbr królewskich w latach 1559–1564* (Warszawa 1935).

Anna Dembińska zmarła 19 czerwca 1954 r. w Poznaniu.

Spuścizna rękopiśmienna A. Dembińskiej zakupiona przez Archiwum PAN od brata p. Zbigniewa Dembińskiego w r. 1967, nie posiadała żadnego układu wewnętrznego. Materiały były wymieszane, część z nich znalazła się w zakupionej w tym samym czasie spuściźnie Bronisława Dembińskiego. Wypisy dokonywane przez A. Dembińską na różnego rodzaju kartkach, pisane niestarannie, w znacznej mierze utrudniały tok porządkowania. Brak dat, co szczególnie staje się widoczne w ekscerptach dokumentów, czyni prawie niemożliwe zakwalifikowanie poszczególnych materiałów do właściwej grupy, jak również powoduje, iż materiały pozostawione przez Annę Dembińską tracą w pewnym stopniu na przejrzystości.

Spuścizna rękopiśmienna Anny Dembińskiej została uporządkowana według systemu przyjętego przez Archiwum PAN: podzielona na 6 zasadniczych grup. Ze spuścizny wydzielono materiały Anieli Dembińskiej (matki), które dołączono do spuścizny Bronisława Dembińskiego. Z tego też względu w spuściźnie A. Dembińskiej brak zupełnie materiałów rodzinnych.

W trakcie porządkowania materiałom nadano układ chronologiczno-rzeczowy, równocześnie uwzględniając specyfikę spuścizny, a szczególnie wypisów.

W grupie I znajdują się materiały naukowe reprezentowane przez prace, wykłady, referaty i recenzje. Pozostawiono prace naukowe w kilku nieraz wersjach, czasem wraz z materiałami warsztatowymi, jeżeli stanowią one jedną, integralną całość. W materiałach warsztatowych zastosowano metodę chronologiczną z całą konsekwencją. Materiały te stanowią jedną z najciekawszych części spuścizny i zasługują na uwagę ze względu na dużą ilość wypisów pochodzących z Archiwum w Gdańsku. Ich mankamentem natomiast jest brak datacji przy dość dużej liczbie wypisów. W grupie tej materiały ułożono chronologicznie, poczynając od Zygmunta I do Stanisła-

wa Augusta Poniatowskiego. Na końcu znalazły miejsce wypisy dotyczące poszczególnych osób, bibliografie (j.45) oraz konspekty z książek dotyczących roli teatru, poezji, architektury i zagadnień z historii Polski (j.46). Odpisy z wykładów wygłaszanych przez jej ojca, Bronisława Dembińskiego znalazły w tej grupie także swoje miejsce (j.48).

Działalność zawodowa Anny Dembińskiej w Archiwum Gdańskim ma swoje odzwierciedlenie w materiałach grupy II, które są również cenną wskazówką do prowadzonych przez nią badań naukowych. Działalność jej w towarzystwach naukowych jak również udział w Międzynarodowym Kongresie Historycznym w Zurychu jest tylko w małym stopniu potwierdzony w materiałach.

III grupa, materiałów biograficznych, jest bardzo skromnie reprezentowana, lecz na ich podstawie nie tylko można lepiej poznać życie Anny Dembińskiej i jej osobowość, lecz również – co jest bardzo cenne – dowiedzieć się ciekawych szczegółów o życiu jej bliskich. Pamiętnik A. Dembińskiej, raczej notatnik, nie przedstawia większej wartości poznawczej, lecz jej refleksje filozoficzne są ciekawe i zasługują na uwagę (j.56).

Zachowana w spuściźnie korespondencja (grupa IV) jest ciekawa lecz niezbyt obfita.

W grupie V znajdują się recenzje książki *Zygmunt I. Zarys dziejów wewnątrzno-politycznych* i odpowiedź Anny Dembińskiej na krytykę prof. Stanisława Bodniaka.

Grupa VI materiałów obcych zawiera cztery jednostki, w których m.in. znalazł się artykuł prof. K. Górskiego: *Spółeczna rola katolicyzmu w XVI–XVIII w.* (j.62).

Spuścizna Anny Dembińskiej po uporządkowaniu liczy 65 jednostek; przechowywana jest w Archiwum Polskiej Akademii Nauk Oddział w Poznaniu pod sygn. P.III–33.

Bibliografia

- Anna Dembińska *Wspomnienie pośmiertne*, „Teki Historyczne”, T. VI, 1953–1954, s. 208–209.
 Dragan M.: *Anna Dembińska*. „Archeion” t. XXIV, 1955, s. 389–390.
Kronika Uniwersytetu Poznańskiego za lata 1945–54/55, Poznań 1958, s. 326.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

I. Materiały twórczości naukowej	1–48
A. Prace	1–6
B. Wykłady	7–8
C. Referaty	9–17
D. Recenzje	18–19
E. Materiały warsztatowe	20–48
II. Materiały działalności	49–52
A. Działalność w Archiwum Gdańskim	49–50
B. Działalność w Towarzystwach	51–52
III. Materiały biograficzne	53–56
IV. Korespondencja	57–60
V. Materiały o twórcy spuścizny	61
VI. Materiały osób obcych	62–65

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace

- Przeгляд zagadnień związanych z przygotowaniem materiałów do wydawnictwa *Akta konstytucyjne Gdańska w latach 1506–1572*
2 wersje oraz materiały warsztatowe
B.d., masz., l., k. 53
- Spór o apelacje do króla od wyroków sądów gdańskich za Zygmunta I*
2 wersje oraz materiały warsztatowe
B.d., masz., l., k. 47
Druk: „Teki Archiwalne” t. 2, Warszawa 1954
- Średniowiecze a Chrześcijaństwo*
B.d., masz., l., k. 11
- Zygmunt I. Zarys dziejów wewnętrzno-politycznych w latach 1540–1548*
2 wersje
1946, masz., l., k. 310
Druk: Poznań 1948

- Zygmunt I. Zarys dziejów wewnętrzno-politycznych w latach 1540–1548*

Fragmenty
1946, masz., l., k. 80

- Zygmunt August – spór o przysięgę*
Fragment
B.d., masz., l., k. 14

B. Wykłady

- Zagadnienie wsi i chłopów w XVIII w.*
B.d., masz., l., k. 2
- Rozwój umysłowości szlachty polskiej w złotym wieku w świetle naszej historiografii*
B.d., masz., l., k. 11

C. Referaty

- Archiwum gdańskie w przeszłości. Rys historyczny*
B.d., masz., l., k. 2
- Charakter związku Gdańska z Polską*
B.d., masz., l., k. 24
- Korespondencja królów polskich z Gdańskiem*
B.d., masz., l., k. 6
- Inwentarze archiwów, zespołów, zasobów*
B.d., masz., l., k. 10
- Koncepcje filozoficzne św. Augustyna*
Fragmenty 2 wersji
B.d., masz., l., k. 18
- O stosunku Prus Książęcych do Polski w 1454 r. na tle artykułu Ericha Weisego*
B.d., masz., l., k. 7
- Polska XIX w. Kilka momentów*
B.d., masz., l., k. 3
- Walka z Chrześcijaństwem*
Fragment
B.d., masz., l., k. 3

17. *Zygmunt I i Karol V. Problem wojny i pokoju 1540–1548*
1937, masz., l., k. 15

D. Recenzje

18. Brandi K.: *Kaiser Karol V*
2 wersje oraz materiały warsztatowe
B.d., masz., l., k. 37
19. *Huizinga Johann jako historyk kryzysu kultury*
B.d., masz., l., k. 2

E. Materiały warsztatowe

20. Regest dokumentów 1506–1571
B.d., masz., l., k. 146
21. Wypisy z listów Zygmunta I, K. Szydłowieckiego, M. Drzewieckiego, J. Dantyszka do Rady m. Gdańska z lat 1512–1573
B.d., masz., l., k. 13
22. Wypisy do czasów Zygmunta Augusta
B.d., masz., l., k. 20
23. Wypisy z dokumentów 1576–1798
B.d., masz., l., k. 17
24. Recesy Stanów pruskich i sejmów w Piotrkowie, Krakowie, Elblągu, Malborku, Lublinie 1506–1569
B.d., masz., l., k. 99
25. Regesty dokumentów z Archiwum Gdańskiego dotyczące epoki Zygmunta III 1588–1605 i królowej Konstancji
B.d., masz., l., k. 15
26. Stosunki Polski z Gdańskiem. Stanowisko prawno-polityczne Gdańska w Polsce do poł. XVI w.
Materiały do planowanej pracy – wypisy, uwagi, polemiki
B.d., masz., l., k. 52, zob. aneks 1
27. Spis dokumentów do Starego m. Gdańska
B.d., masz., rkp., l., k. 9
28. Wypisy ze źródeł do sprawy komisarzy królewskich w Gdańsku
2 wersje
B.d., masz., l., k. 21

29. Konstytucja Zygmunta I i Karnkowskiego dla Gdańska
B.d., masz., l., k. 10
30. Egzekucja dóbr królewskich
Regesty, wypisy ze źródeł i literatury, komentarze
B.d., masz., l., k. 79, zob. aneks 2
31. Handel w latach 1532–1628
B.d., masz., l., k. 64
32. Handel królewski przez Gdańsk do poł. XVIII w.
B.d., masz., l., k. 11
33. Wypisy z dokumentów do panowania Władysława IV
B.d., masz., l., k. 28
34. Wypisy z dokumentów do panowania Jana Kazimierza
B.d., masz., l., k. 28
35. Wypisy z dokumentów do panowania Jana III Sobieskiego z lat 1677–1678
B.d., masz., l., k. 22
36. Król August III pozywa Radę m. Gdańska za pogwałcenie praw 1750 r.
B.d., masz., l., k. 1
37. Reskrypt August II do administratora i całego zarządu ekonomii malborskiej
B.d., masz., l., k. 24
38. Stanisław August Poniatowski 1766–1793
B.d., masz., l., k. 7
39. Czym jest apelacja
B.d., masz., l., k. 2
40. Sprawy sądowe. Areszt 1567–1571
B.d., masz., l., k. 13
41. Justizamtskolleg zu Saafeld 1772 r.
B.d., masz., l., k. 3
42. Wypisy z pozwów XVI–XVIII w.
B.d., masz., l., k. 39
43. Pisma Rady Gdańskiej do króla o sądach 1513
B.d., masz., l., k. 5
44. Wypisy z literatury historycznej niemieckiej i polskiej dot. dziejów Gdańska i ustroju Polski

B.d., rkp., masz., l., k. 271

45. Wypisy biograficzne do poszczególnych osób i bibliografie (Sz. Brunshwigk, J. Dantyszek, J. Guldenstern, P. Kmita, Elias v. Treven-Schröder)

B.d., masz., l., k. 18

46. Teatr, poezja, architektura do XVII w.

B.d., masz., l., k. 31

47. Zagadnienia z historii Polski

Przegląd ważniejszych problemów – konspekty

B.d., rkp., l., k. 38

48. Wypisy z wykładów Bronisława Dembińskiego

B.d., masz., l., k. 10

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI

A. Działalność w Archiwum Gdańskim

49. Opis wystawy materiałów epoki Odrodzenia znajdujących się w Archiwum Gdańskim

B.d., masz., l., k. 28

50. Sprawozdanie z wykonanej pracy archiwalnej

1951, masz., l., k. 7

B. Działalność w Towarzystwach

51. Towarzystwo Naukowe w Toruniu

1953, masz., l., k. 1

52. Międzynarodowe Stowarzyszenie Kobiet z Wyższym Wykształceniem

1947–1948, masz., l., k. 7

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

53. Zaproszenie na Międzynarodowy Zjazd Historyków

1933, masz., l., k. 2

54. Dokumenty osobiste

B.d., masz., druk., l., k. 31 + 17 fot.

55. Wspomnienia Anny Dembińskiej o członkach rodziny

B.d., masz., l., k. 28

56. Notatnik Anny Dembińskiej z 1915 r.

Refleksje filozoficzne, wiersze

Ok. 1915, masz., l., k. 115

IV. KORESPONDENCJA

57. Korespondencja wychodząca

1939–1950, rkp., masz., l., k. 30, zob. aneks 3

58. Korespondencja wpływająca B–H

1914–1952, rkp., masz., l., k. 164, zob. aneks 4

59. Korespondencja wpływająca J–W

1905–1954, rkp., masz., l., k. 108, zob. aneks 4

60. Korespondencja nierozpoznana

1939–1944, rkp., masz., l., k. 22

V. MATERIAŁY O TWÓRCY SPUŚCIZNY

61. Recenzje książki Anny Dembińskiej *Zygmunt I. Zarys dziejów wewnątrzno-politycznych w latach 1540–1548*

1949, masz., druk., l., k. 5

VI. MATERIAŁY OSÓB OBCYCH

62. Górski K.: *Spółeczna rola katolicyzmu w XVI–XVIII w.*

1949, druk., l., k. 6

63. *Konstytucje sióstr świeckich Niepokalanek*

B.d., masz., l., k. 7

64. *Opowiadania Zofii Lipkowskiej*

1954, masz., l., k. 5

65. Ostatnie chwile ks. Prymasa (Hlonda). Kronika choroby.

1948, masz., l., k. 5

ANEKS 1

- j.26. Stosunki Polski z Gdańskiem. Stanowisko prawno-polityczne Gdańska w Polsce do poł. XVI w.
1. Zasygnalizowanie problemu
 2. Akta i dokumenty ilustrujące stanowisko prawno-polityczne Gdańska w obrębie Rzeczypospolitej 1506–1572
 3. Gdańsk w obrębie państwowości Polskiej
 4. Prawa królów polskich w Gdańsku od 1454 r. do Zygmunta Augusta
 5. Gdańsk w obrębie państwowości polskiej w epoce Zygmunta
 6. Przywilej inkorporacyjny z 1569 r. o włączeniu Gdańska do Rzeczypospolitej
 7. Udział Prus Królewskich i Gdańska w Sejmie walnym

ANEKS 2

- j.30. Egzekucje dóbr królewskich
1. Egzekucje dóbr na sejmie lubelskim 1566. Wypisy z dekretów sejmu
 2. Egzekucje dóbr królewskich w województwie kaliskim – 1563
 3. Akta procesowe m. Kcyni
 4. Akta sprzedaży dóbr Maczków i Wiślanek
 5. Zatarg magistratu m. Wschowy z cechami 1680–1682
 6. Egzekucja dóbr. Sprawa Pucka i Szkapawy

ANEKS 3

- j.57. Korespondencja wychodząca
1. Dembińscy Aniela i Bronisław	1943, b.d.	1.26
2. Dembiński Zbigniew	b.d.	1.1
3. Halecki Oskar	1945–1950	1.3

ANEKS 4

- j.58. Korespondencja wpływająca B–H
1. Barbier Z.	1947	1.1
2. Baumgartówna Lila	1944	1.1
3. Bieniewski Kazimierz	1933–1936	1.5
4. Bieńkowska	1914	1.1
5. Brückman Otton Renstrom	1919	1.1
6. Dembińscy (Aniela, Bronisław, Nepomucena, Jan, Janina, Józef, Prakseda, Zbigniew, Zofia)	1906–1952	1.77
7. Górski Karol	1949	1.1
8. Gracówna Zofia	1949–1953	1.8
9. Halecka Helena	1948–1952	1.3
10. Halecki Oskar	1946–1947	1.6
11. Hegg-Hoffel B.	1947	1.1
12. Hempel Maria	b.d.	1.1
13. Humnicka Anna	1946	1.1
- j.59. Korespondencja wpływająca J–W
14. Jackowska Maria	1944	1.1
15. Kaczmarczyk Kazimierz	1951	1.1
16. Kolankowski Ludwik	1945	1.1
17. Konopczyński Władysław	1948–1952	1.2
18. Kruszyńska J.	1917–1919	1.3
19. Lewandowski	1925	1.1
20. Michałowska P.	1905	1.1
21. Mickiewicz Władysław	1925	1.1
22. Mysia (ciotka A.D.)	1905–1919	1.7
23. Nabholz Hans	1940–1953	1.29 + 1 zał. fot.
24. Nelly	1950	1.1
25. S.S. Niepokalanki	1944, b.d.	1.16
26. Ostrożyńska Maria	1951	1.1
27. Pawelski J. ks.	b.d.	1.1
28. Pocięcha Władysław	1949	1.1
29. Saegesser Max	1948	1.2
30. Stojanowski Józef	1954	1.1

31. Thiel Stanisław	1917	1.2
32. Thielówna Helena	b.d.	1.1
33. Türler-Rual Maria	1947	1.1
34. Tymieniecki Kazimierz	1950	1.1
35. Tyszkiewicz Irena	1944	1.1
36. Wandfluh	1948	1.1
37. Wąsowicz Michał	1952	1.1

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ARCHIWUM PAN W ROKU 1993

SPRAWY ORGANIZACYJNE

W dn. 1.01.1993 r. Archiwum PAN dysponowało 25 etatami i zatrudniało 28 pracowników. W połowie roku, zgodnie z zaleceniami oszczędnościowymi, dokonano redukcji 3 etatów zwalniając 4 pracowników. W ramach redukcji w Warszawie nie przedłużono umowy z dr H. Zubalą (30.06.1993 r.), M. Czeskim (30.06.1993 r.) i zwolniono A. Szafranek (31.07.1993 r.), w Krakowie zwolniono A. Machajską (31.08.1993 r.), 1 osoba przeszła na rentę. W dn. 31.12.1993 r. Archiwum dysponowało 22 etatami i zatrudniało 25 pracowników, w Warszawie 14 (w tym 3 w niepełnym wymiarze), w Krakowie 5 (w tym 1 osoba w niepełnym wymiarze), w Poznaniu 4 (1 osoba w niepełnym wymiarze), w Wodzisławiu 2.

Nastąpiły dalsze zmiany personalne. Nie przedłużono umowy z W. Dabłą (30.09.1993 r.), zatrudniono P. Krzewickiego (od 1.11.1993 r.), dr H. Zubala była zatrudniona w okresie 1-31.12.1993 r.

Przeważają pracownicy działalności merytorycznej: 1 pracownik naukowy, 4 dokumentalistów dyplomowanych, 15 archiwistów, 5 pracowników techniczno-administracyjnych. APAN zatrudnia 19 osób z wykształceniem wyższym (w tym 5 osób ze stopniem doktora), 3 osoby z wykształceniem pomaturalnym, 3 osoby z wykształceniem zasadniczym i podstawowym.

W 1993 r. zaszły zmiany w obsadzie personalnej stanowisk kierowniczych. Dyrektor dr J. A. Igielski odszedł na rentę z dniem 20.08.1993 r. Na jego miejsce mianowana została mgr Hanna Dymnicka-Wołoszyńska z dniem 21.08.1993 r. Dr Alicja Kulecka została powołana na stanowisko zastępcy dyrektora od 1.12.1993 r.

Powołano nowe osoby odpowiedzialne za prowadzenie poszczególnych działów (22.10.1993 r.). Funkcje te powierzono w Dziale I ewidencji, opracowywania i udostępniania dr A. Kuleckiej, w Dziale II kształtowania

narastającego zasobu mgr J. Lewandowskiej, w Dziale III gromadzenia, przechowywania i kserowacji akt mgr A. Chodkowskiej.

R a d a N a u k o w a nowej kadencji odbyła 1 posiedzenie dn. 5.05. 1993 r. Organ ten ukonstytuował się powołując na przewodniczącego prof. dr hab. R. W. Wołoszyńskiego, na jego zastępcę prof. dr hab. A. Tomczaka, sekretarzem RN pozostała mgr D. Zamojska. Tematem obrad było sprawozdanie z działalności Archiwum w 1992 r. i plan pracy na 1993 r. Została powołana Komisja RN, która przedstawiła memoriał i odbyła rozmowy z Władzami PAN w sprawach finansowych i lokalowych potrzeb Archiwum.

K o m i s j a O c e n y Z a k u p ó w pod przewodnictwem prof. dr hab. Cz. Madajczyka odbyła 2 posiedzenia na których podjęto decyzję o zakupie 1 spuścizny i materiałów dodatkowych.

K o l e g i u m D y r e k c j i obradowało dwukrotnie w dn. 10.02. i 22. 10.1993 r. Na pierwszym zebraniu omówiono sprawozdanie z działalności Archiwum za 1992 r. i plan pracy na 1993 r. Na drugim poświęconym sytuacji Archiwum z inicjatywy dr R. Majkowskiej powołana została grupa robocza, której celem jest dostosowanie normatywów APAN i profilu działalności Archiwum do aktualnej sytuacji prawno-ekonomicznej.

Stan zasobu i zbiorów Archiwum PAN w dn. 31.12.1993 r.

W Warszawie napłynęło 50,10 mb. akt pochodzenia kancelaryjnego i ok. 8,75 mb. materiałów pochodzenia prywatnego. Zasób zwiększył się o 58,85 mb., jednocześnie do Archiwum Akt Nowych przekazano ok. 40 mb. Do Oddziału w Krakowie napłynęło 27,38 mb. materiałów pochodzenia kancelaryjnego i 7,64 mb. spuścizn. Stan zasobu zwiększył się o 35 mb. W Oddziale w Poznaniu napłynęło 6 mb. akt pochodzenia kancelaryjnego i ok. 15 mb. materiałów pochodzenia prywatnego. Stan zasobu powiększył się o 21 mb. Do Oddziału w Wodzisławiu przekazano ok. 0,1 mb. materiałów pochodzenia prywatnego.

Wykaz nabytków zawiera załącznik nr 1.

Ogólny zasób Archiwum PAN w dn. 31.12.1993 r. osiągnął stan 2706 mb., z czego w Warszawie i magazynie terenowym ok. 1420 mb., w Krakowie 961 mb., Poznaniu 265 mb. i Wodzisławiu 62 mb.

Stan zbiorów mikrofilmów w Warszawie i Oddziałach osiągnął na koniec roku liczbę 1.124.735 klatek mikrofilmów negatywów, 3.095.513 klatek pozytywów, fotokopii i fotografii 25.719 szt., odbitek kserograficznych 1172 szt., 40 mulezy wystawowych, 3 taśmy magnetofonowe.

Kolekcja medali naukowawczych zawiera 864 szt.

Zbiór map liczy ok. 1.200 szt.

Księgozbiór w Warszawie i Oddziałach osiągnął stan 13.320 wol. druków zwartych i 11.854 wol. wydawnictw ciągłych.

ARCHIWUM PAN W WARSZAWIE

1. Naukowo-archiwalne opracowanie zasobu.

Zinventaryzowano materiały: Stanisława Batawii (51 j.a.), Cezarii de Baudouin de Courtenay Ehrenkreutz-Jędrzejewiczowej (125 j.a.), Juliusza Goryńskiego (71 j.a.), Jana Górskiego (63 j.a.), Lucjana Królikowskiego (95 j.a.) po dołączeniu materiałów dodatkowych, Mieczysława Kreutza (305 j.a.), Zygmunta Mocarskiego (33 j.a.), Lecha Niemojewskiego (113 j.a.), Natalii Obreńskiej (39 j.a.), Franciszka Olszewskiego (6 j.a.), Hugo Steinhausa (86 j.a.), Władysława Tomkiewicza (155 j.a.), Tadeusza Urbańskiego (67 j.a.).

Kontynuowano prace nad porządkowaniem spuścizn: Kazimierza Ajdukiewicza, Henryka Elzenberga, Aleksandra Gajkowicza.

Rozpoczęto porządkowanie materiałów Witolda Nowackiego, Mieczysława Orłowicza, Lecha Ratajskiego, Stanisława Tołwińskiego oraz opracowanie suplementu do inwentarza Witolda Chodźki.

Kontynuowano na bieżąco prace nad kartoteką korespondencji znajdującej się w spuściznach uczonych. Dołączono 177 nowych kart. Uzupełniono karty zespołów.

Wykonano kartoteki akt osobowych przekazanych do Archiwum przez placówki zlikwidowane: Zakład Aparatury Naukowej UNIPAN, Zakład Aparatury Mikrofalowej WILMER, Zarząd Inwestycji PAN, w sumie 4227 kart.

K o m i s j a M e t o d y c z n a pod przewodnictwem mgr Hanny Dymnickiej-Wołoszyńskiej do 21.10.1993 r. i dr Hanny Szymczyk od 22.10.1993 r. odbyła 6 posiedzeń na których oceniono 8 inwentarzy,

zatwierdzono 12 inwentarzy opracowanych w Warszawie i Oddziałach. Prowadzono prace magazynowe i scontrum ok. 15 mb. zbiorów.

2. Przekazywanie materiałów archiwalnych do innych instytucji.

Do Archiwum Akt Nowych przekazano zespół akt Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej do spraw Kadr Naukowych przy Prezesie Rady Ministrów z lat 1960–1985 w ilości 40 mb.

3. Nadzór nad narastającym zasobem aktowym.

Nadzorowi Archiwum PAN (Warszawa i Oddziały) podlegało 320 placówek i jednostek organizacyjnych PAN. W Warszawie w 1993 r. przeprowadzono wizytacje w 7 placówkach i jednostkach organizacyjnych. Udzielano konsultacji w zakresie przepisów archiwalnych w 6 placówkach i jednostkach.

Komisia Brakowania Akt pod przewodnictwem dr. H. Zubala do 30.06.1993 r. i mgr J. Lewandowskiej od 22.10.1993 r. udzieliła 18 zezwoleń na wybrakowanie ok. 171 mb. akt kat. „B”.

4. Dział mikrofilmów i fotografii.

Zbiory fotograficzne powiększyły się o 31 sztuk fotografii oraz 1 album (22 fot.). Stan zbioru wynosił 25.719 szt.

Stan zbioru mikrofilmów w dn. 31.12.1993 r. wynosił 1856 szpul negatywów i 1682 szpule pozytywów. Prowadzono prace melioracyjne i uzupełniające w inwentarzach i katalogach mikrofilmów i fotografii

5. Zbiory specjalne.

Kolekcja medali nie uległa powiększeniu i liczy 864 sztuki. Zbiór map zawiera ok. 1.200 szt.

6. Biblioteka.

Stan zbiorów w dn. 31.12.1993 r. wynosił 9963 wol. druków zwartych i 9006 wol. wydawnictw ciągłych. Księgozbiór powiększył się o 70 wol. druków zwartych (w tym 12 wol. z wymiany, 19 wol. z darów) oraz 17 wol.

wydawnictw ciągłych. Prowadzono prace nad przekatalogowaniem księgozbioru druków zwartych.

7. Wydawnictwa.

Opublikowano „Biuletyn Archiwum PAN” nr 34.

W ramach wymiany wydano 19 egz. „Biuletynu Archiwum PAN” nr 12, 16–33.

8. Udostępnianie i popularyzacja zasobu.

Zanotowano 177 odwiedzin 80 użytkowników (w tym 64 nowych, 7 obcokrajowców) korzystających z materiałów archiwalnych, księgozbioru, kartotek informacyjnych, mikrofilmów, fotografii, map.

Udostępniono 853 j.a., 339 wol. druków zwartych i 271 wol. wydawnictw ciągłych. Z innych bibliotek wypożyczono 58 wol., udostępniono innym bibliotekom 7 wol. Zrealizowano 42 kwerendy krajowe i 1 zagraniczną. Wypożyczono 5 razy akta poza APAN. Wypożyczono 71 szt. fotografii, 2 szpule mikrofilmów. Wykonano 3851 szt. kserokopii na życzenie 28 użytkowników.

W ramach popularyzacji dr A. Kulecka wygłosiła komunikat *Źródła do stosunków Polski z Europą Wschodnią w zbiorach APAN w Warszawie* na konferencji „Polska a Europa Wschodnia” organizowanej przez „Przegląd Wschodni” (17–19.05.1993 r., Warszawa).

9. Szkolenie i praktyki.

W roku szkolnym 1992/93 i 1993/94 odbywały się zajęcia praktyczne dla słuchaczy Policealnego Studium Archiwistyki Informacji i Księgarstwa pod kierunkiem mgr A. Chodkowskiej w 3 grupach o łącznej liczbie 25 osób, z czego 2 osoby przygotowały pracę dyplomową na podstawie materiałów Archiwum.

W listopadzie odbyła 3-dniowe przysposobienie w zakresie porządkowania spuścizn mgr Halina Dusińska z Głównej Biblioteki Lekarskiej.

10. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

Mgr D. Zamojska uczestniczyła w pracach zespołu prowadzącego badania w zakresie historii kobiet pod kierownictwem prof. dr hab. A. Żarnowskiej (UW).

W ramach podnoszenia kwalifikacji 1 osoba uzyskała stopień magistra, 2 osoby studiowały zaocznie, 10 osób uczestniczyło w lektoratach języków obcych organizowanych przez Studium Języków Obcych PAN.

Wykaz publikacji i prac niepublikowanych zawiera załącznik nr 2.

11. Współpraca z innymi instytucjami.

Archiwum współpracowało z Instytutem Historii Nauki, Techniki i Oświaty PAN, Biblioteką PAN, Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych, archiwami państwowymi. Dr J. A. Igielski i dr A. Kulecka uczestniczyli w posiedzeniach Centralnej Komisji Metodycznej przy NDAP, utrzymywano kontakty ze Stowarzyszeniem Archiwistów Polskich. Dr H. Zubala i dr R. Majkowska (Oddział w Krakowie) uczestniczyły w krajowym zjeździe delegatów SAP, w Warszawie (8.12.1993 r.). Wznowiono kontakty z Archiwum Akademii Nauk Republiki Czeskiej. W listopadzie ub. r. Archiwum PAN odwiedził dr Jan Padourek, pracownik tej instytucji. Dokonano wymiany wydawnictw i postanowiono ją kontynuować.

ODDZIAŁY TERENOWE ARCHIWUM PAN

1. Naukowo-archiwalne opracowanie zasobu.

W Oddziale Krakowskim kontynuowano prace nad zespołem Polskiej Akademii Umiejętności porządkując akta Komisji Etnograficznej (82 karty inwentarzowe), Stacji Rzymskiej z l. 1929–1932 (8 j.a., 8 kart inwentarzowych), przeprowadzono niewielkie prace melioracyjne w aktach Wydziału III.

Dokonano segregacji wstępnej i sporządzono tymczasowe karty inwentarzowe w materiałach Działu Komisji, Ośrodków i Zespołów Naukowych Oddziału PAN (286 j.a., 107 kart inwentarzowych), NSZZ „Solidarność” przy Placówkach i Oddziale PAN w Krakowie (9 j.a., 1 karta inwentarzowa).

Kontynuowano prace techniczno-porządkowe materiałów redakcyjnych Polskiego Słownika Biograficznego, wydzielając czyste egzemplarze korektowe i nadając tekom redakcyjnym nowy układ (praca nad ok. 7,1 mb. akt, 18 kart inwentarzowych), dokonano identyfikacji ze spisem zdawczo-odbiorczym przekazanych przez PSB akt redakcyjnych w 1993 r.

Dokonano segregacji wstępnej i sporządzono tymczasowe karty inwentarzowe dla materiałów Zespołu Badawczego do Dziejów Oświaty w Czasie Okupacji (34 karty).

Skonfrontowano ze spisem zdawczo-odbiorczym akta Zakładu Bibliografii Bieżącej IH PAN i Wydawnictwa Zakładu Narodowego im. Ossolińskich (ok. 9 mb., 14 kart inwentarzowych).

W dziale spuścizn kontynuowano prace nad ostateczną wersją inwentarza spuścizny W. Tokarskiego, materiałami W. Kotwicza, korzystając z konsultacji dr J. Tulisowa (UW), rozpoczęto porządkowanie spuścizny Z. Grodzińskiego.

Przeprowadzono segregację wstępną i przegląd materiałów T. Kowalskiego, L. Płoszewskiego (spis kartkowy do części mat.), W. Goetla (spis jak poprzednio), T. Weissa (spis – 23 karty), L. Winniczuk (uporządkowano korespondencję, 12 j.a.) oraz kolejnej części mat. T. Lewickiego.

Dokonano włączenia materiałów R. Ingardena i zmian w rozmieszczeniu jednostek w pudłach.

Wybrano materiały do konserwacji z zespołu akt Towarzystwa Naukowego Krakowskiego i spuścizny W. Kotwicza. Przeprowadzono scontrum w magazynach (ok. 25 mb.) i kontynuowano wydzielanie akt do brakowania.

W Oddziale Poznańskim zakończono porządkowanie spuścizny W. Jakóbczyka (95 j.a.), i prace nad inwentarzem materiałów J. Dąbrowskiego, kontynuowano opis teczek spuścizny S. Przybyszewskiej, porządkowano materiały J. W. Szulczewskiego, segregowano wstępnie i dokonano spisu materiałów J. Jankowiaka, W. Maisla, W. Orlicza, B. Winiarskiego, A. Wrzoska, wykonano spis materiałów Z. Zakrzewskiego, uzupełniono spisy materiałów K. Tokarzówny i S. Tokarza.

Prowadzono prace porządkowe w magazynach.

W Oddziale w Wodzisławiu zinwentaryzowano spuściznę M. Rehońskiego (73 j.a.), kontynuowano porządkowanie spuścizny P. Hawranka i akt kancelaryjnych Zakładu Aparatury Kriogenicznej KRIOPAN.

Prowadzono prace porządkowe w magazynach.

2. Nadzór nad narastającym zasobem aktywnym.

W Oddziale Krakowskim wizytowano i lustrowano 6 placówek i jednostek organizacyjnych PAN oraz Polską Akademię Umiejętności. Konsultowano normatywy 2 placówek.

W Oddziale Poznańskim wizytowano 2 placówki, konsultowano brakowanie akt w 2 placówkach.

3. Zbiory mikrofilmów i fotografii.

W Oddziale Krakowskim uporządkowano ewidencję mikrofilmów obcych przekazanych z APAN w Warszawie. Dokonano identyfikacji mikrofilmów materiałów A. Joszta. Przeprowadzono meliorację spisu mikrofilmów. Sporządzono 600 kart katalogu kartkowego mikrofilmów, opisano 49 szt. pudeł, przeniebrowano 213 szpul, sporządzono 17 szt. kart katalogowych dla mikrofilmów z akt własnych (R. Ingarden).

W Oddziale Poznańskim rozpoczęto opracowywanie kolekcji fotografii. Opracowano 36 fot. portretowych, wykonano 53 karty katalogowe, rozpoczęto prace nad katalogiem fotografii występujących w spuściznach.

4. Księgozbiory podręczne.

W Oddziale Krakowskim księgozbiór uległ powiększeniu o 116 wol. druków zwartych i 54 wol. wydawnictw ciągłych, stan w dniu 31.12.1993 r. wynosił 1951 wol. druków zwartych i 1095 wol. wydawnictw ciągłych.

W Oddziale Poznańskim księgozbiór powiększył się o 7 wol. druków zwartych i 43 wol. wydawnictw ciągłych, stan w dniu 31.12.1993 r. obejmował 1116 wol. druków zwartych i 1534 wol. wydawnictw ciągłych.

W Oddziale w Wodzisławiu stan w dniu 31.12.1993 r. wynosił 290 wol. druków zwartych i 219 wol. wydawnictw ciągłych.

5. Udostępnianie i popularyzacja zasobu.

W Oddziale Krakowskim odnotowano 572 odwiedzin 124 czytelników, którym udostępniono 1857 j.a., 398 wol. druków zwartych i 178 wol. wydawnictw ciągłych, wypożyczono na zewnątrz 121 j.a., sprowadzono

8 j.a. Wykonano dla użytkowników 7323 szt. kserokopii i 1236 klatek mikrofilmów. Zrealizowano 43 kwerendy.

W ramach popularyzacji zasobu opracowano wykaz nabytków – spuścizn za rok 1992 do „Rocznika Oddziału PAN w Krakowie”.

W Oddziale Poznańskim odnotowano 107 odwiedzin 48 użytkowników (w tym 3 z zagranicy), udostępniono 240 j.a., 90 wol. druków zwartych i wydawnictw ciągłych. 10-krotnie wypożyczano materiały własne na zewnątrz.

W ramach popularyzacji zasobu rozpoczęto przygotowania do wydania informatora o zbiorach Oddziału Poznańskiego. Mgr R. Dąbrowski wygłosił komunikat na sesji Wielkopolskiego Towarzystwa Uniwersytetów Ludowych w Kostrzynie Wlkp. o materiałach dotyczących Uniwersytetu Ludowego w Dalkach znajdujących się w zbiorach Oddziału (31.05.1993 r.).

W Oddziale w Wodzisławiu odnotowano odwiedzin 13 użytkowników, którym udostępniono 53 j.a. oraz 12 wol. druków zwartych i wydawnictw ciągłych. Zrealizowano 23 kwerendy.

6. Praktyki i szkolenie.

W Oddziale Krakowskim odbyło praktykę 7 studentów UJ, pod kierunkiem mgr P. Milczanowskiego przeprowadzono pokazy archiwalne i prelekcje dla 43 studentów I roku Bibliotekoznawstwa UJ.

W Oddziale Poznańskim odbyło praktyki 2 studentów UAM pod kierunkiem mgr R. Dąbrowskiego.

7. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

W Oddziale Krakowskim mgr M. Płatek i mgr P. Milczanowski brali udział w konsultacjach organizowanych przez prof. B. Ryszewskiego (UMK, Toruń) w zakresie zastosowania komputerów w pracy archiwalnej. Mgr P. Milczanowski brał udział w III Letniej Szkole Komputerowej w Poznaniu (na koszt PAU).

W Oddziale Poznańskim mgr R. Dąbrowski uczestniczył w seminarium doktorskim prof. L. Trzeciakowskiego przygotowując rozprawę poświęconą ks. Augustowi Smarzewskiemu. Odbyło 2 zebrania robocze poświęcone pracom nad Informatorem.

Wykaz publikacji patrz załącznik nr 2.

8. Współpraca z innymi instytucjami.

Oddział w Krakowie współpracował z Oddziałem Krakowskim PAN, PAU, Oddziałem Krakowskim Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, Archiwum Muzeum Żup Solnych w Wieliczce, Archiwum Ojców Reformatorów w Krakowie.

Oddział w Poznaniu współpracował z Poznańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk. Dr A. Marciniak została członkiem Komisji Historycznej tegoż Towarzystwa. Ponadto Oddział utrzymywał kontakty z archiwami i bibliotekami naukowymi w Poznaniu i Kórniku, Instytutem Historii i Zakładem Archiwistyki UAM, Wielkopolskim Towarzystwem Uniwersytetów Ludowych. Mgr E. Ruta występowała w roli biegłej w procesach o niszczenie dokumentów b. PZPR oraz współpracowała z Archiwum Wschodnim.

Dr A. Marciniak udzieliła konsultacji Papieskiemu Instytutowi Studiów Kościelnych w Rzymie przy opracowywaniu spuścizny K. J. Papée (1889–1979) b. ambasadora RP przy Watykanie.

Oddział w Wodzisławiu współpracuje z lokalnymi placówkami oświatowymi i administracyjnymi.

9. Kontakty z APAN w Warszawie.

Kierownicy Oddziałów i nieliczni pracownicy uczestniczyli w posiedzeniach Kolegium Dyrekcji, naradach i spotkaniach roboczych.

Załącznik 1

NABYTKI ARCHIWUM PAN W 1993 R.

Warszawa

Dział II – Akta kancelaryjne

1. Centrum Upowszechniania Nauki	0,70 mb.
2. Instytut Nauk Prawnych	1,15 mb.
3. Komitet Nauk Orientalistycznych	1,00 mb.
4. Wydział I	8,15 mb.
5. Zakład Aparatury Mikrofalowej WILMER	15,80 mb.
6. Zakład Aparatury Naukowej UNIPAN	14,90 mb.
7. Zakład Archeologii Śródziemnomorskiej	0,60 mb.
8. Zarząd Inwestycji PAN	7,80 mb.

Dział III – Spuścizny uczonych polskich

1. Oskar Lange (ekonomia polityczna)	6,00 mb.
2. Stanisław Piekarczyk (historia)	1,47 mb.
3. Robert Szewalski (technika turbinowa i energetyka cieplna)	0,44 mb.

Poz. 1 – zakup; poz. 2–3 – dary

Materiały dodatkowe

1. Kazimierz Ajdukiewicz (filozofia)	0,08 mb.
2. Stanisław Herbst (historia)	0,75 mb.

Poz. 1 – dar; poz. 2 – zakup

Kraków

Dział II – Akta kancelaryjne

1. Instytut Archeologii i Etnologii	0,16 mb.
2. Komisja Filologii Klasycznej Oddziału PAN	0,06 mb.
3. Komisja Nauk Pedagogicznych Oddziału PAN	0,06 mb.
4. NSZZ „Solidarność” przy Oddziale i Placówkach PAN	0,22 mb.
5. Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego	0,09 mb.
6. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich	2,10 mb.
7. Zakład Bibliografii Bieżącej IH PAN	6,95 mb.
8. Zakład PSB IH PAN	2,85 mb.

9. Zarząd Oddziału PAN (Seksja Komisji Naukowych i Wydawnictw, Spraw Osobowych i Remontów) 11,10 mb.
10. Zespół Badawczy Dziejów Oświaty w Okresie Okupacji 3,70 mb.
11. Materiały do reformy PAN 0,09 mb.
- Dział III – Spuścizny uczonych polskich
 1. Konstanty Grzybowski (prawo) depozyt 2,00 mb.
- Materiały dodatkowe
 1. Józef Dudziak (geologia) 0,03 mb.
 2. Julian Dybiec (historia kultury i nauki) 0,20 mb.
 3. Tadeusz Kowalski (orientalistyka) 0,70 mb.
 4. Tadeusz Lewicki (arabistyka) 3,07 mb.
 5. Mieczysława Mitera-Dobrowolska (filozofia polska) 0,80 mb.
 6. Krystyna Pisarkowa (językoznawstwo) 0,33 mb.
 7. Marian Plezia (filologia klasyczna) 0,08 mb.
 8. Stanisław Urbańczyk (językoznawstwo) 0,02 mb.
 9. Adam Vetulani (prawo) 0,04 mb.
 10. Tomasz Weiss (historia literatury polskiej) 0,30 mb.
 11. Lidia Winniczuk (filologia klasyczna) 0,04 mb.
 12. Fryderyk Zoll jun. (prawo) 0,03 mb.
- Poz. 1–3, 5–7, 9–12 – dary; poz. 4, 8 – depozyty

Poznań

- Dział II – Akta kancelaryjne
 1. Oddział PAN, Poznań 6,00 mb.
- Dział III – Spuścizny uczonych polskich
 1. Henryk Łowmiański (historia) depozyt lub dar 9,50 mb.
 2. Witold Maisel (historia prawa) 1,30 mb.
 3. Anna Poniatowska (historia emigracji) 1,10 mb.
 4. Bohdan Winiarski (prawo międzynarodowe) 0,45 mb.
- Poz. 2–4 – dary
- Materiały dodatkowe
 1. Józef Jankowiak (balneologia) 2,40 mb.

2. Władysław Orlicz (matematyka) 0,10 mb.
3. Jan Sandorski (prawo) 0,15 mb.
- Poz. 1–3 – dary

Włodzisław Śląski

- Dział III – Spuścizny uczonych polskich
 1. Józefa Wąsowska (chemia) 0,10 mb.

Załącznik 2

WYKAZ PUBLIKACJI PRACOWNIKÓW ARCHIWUM PAN

1. A. Chodkowska (rec.), *Fifty Years of the Polish School of Medicine 1941–1991. The University of Edinburgh. Jubilee publication*, Edinburgh 1992. „Biuletyn Archiwum PAN” 1993, nr 34, s. 61–63
2. A. Chodkowska, *Materiały Zofii Podkowińskiej (III–276)*. „Biuletyn Archiwum PAN” 1993, nr 34, s. 11–33
3. R. Dąbrowski (rec.), *Katolickie Uniwersytety Ludowe* (Poznań 1992). „Życie i Myśl”, R. 40, 1993, nr 2(420), s. 75–77
4. R. Dąbrowski (rec.), *Księga społecznicy w Wielkopolsce 1894–1919 (Słownik Biograficzny)*. „Przegląd Wielkopolski” 1993, nr 1–2, s. 59–60
5. R. Dąbrowski, B. Dąbrowska, Ks. Antoni Ludwiczak (1876–1942), w: *Katolickie Uniwersytety Ludowe. Materiały sympozjum poświęconego 70 rocznicy inauguracji działalności oświatowej Uniwersytetu Ludowego w Dalkach*, Poznań 1992, s. 37–50
6. A. Marciniak, *Trzydziestopięciolecie Oddziału Poznańskiego Archiwum PAN*. „Biuletyn Archiwum PAN” 1993, nr 34, s. 5–8
7. A. Marciniak, *Z korespondencji Wielkopolan. Listy prof. Stanisława Helsztyńskiego z grudnia 1981*. „Przegląd Wielkopolski” 1993, nr 1–2, s. 55–58
8. H. Szymczyk, *Materiały Adama Wolffa (III–226)*. „Biuletyn Archiwum PAN” 1993, nr 34, s. 34–60
9. D. Zamojska, *Inny model feminizmu*, w: *Kobieta i edukacja na*

ziemiach polskich w XIX i XX w. (red. A. Żarnowska, A. Szwarz), Warszawa 1993, cz. I, s. 55–67

10. D. Zamojska (wspólnie z A. Żarnowską, P. Blacheta-Madajczyk), *Polen*, w: *Der Forschungsstand zum Thema „Klasse und Geschlecht in Zentral- und Osteuropa”*, Wien 1993, s. 57–84

Materiały oddane do druku:

1. R. Dąbrowski (rec.), J. Kulczycki, *Strajki szkolne w zaborze pruskim 1901–1907*. (do „Kroniki Wielkopolski”)
2. A. Kulecka, *Źródła do badań relacji Polski z Europą Wschodnią w zbiorach APAN w Warszawie*. (do „Przeglądu Wschodniego”), ss. 6, 5
3. A. Marciniak, *Profesor Stanisław Helsztyński (1891–1986)*. (do „Kroniki Wielkopolski”), ss. 10

INWENTARZE ZESPOŁÓW ARCHIWALNYCH

ogłoszone w numerach 1–33 „Biuletynu Archiwum PAN”

(układ chronologiczny)

str.

Nr 1(1959)

- Towarzystwo Naukowe Warszawskie (1907–1953)
(H. Dymnicka) 21–77

Nr 3 (1960)

- Materiały Aleksego Bachulskiego
(M. Flis) 33–39
- Materiały Stanisława Borowskiego
(Z. K.) 44–48
- Materiały Olgierda Górki
(M. Wrzaskowa) 50–61
- Materiały Stanisława Kętrzyńskiego
(S. Chankowski) 64–69
- Materiały Adama Kłodzińskiego
(H. Dymnicka) 69–71
- Materiały Jerzego Manteuffla
(S. Chankowski) 73–77
- Materiały Władysława Namysłowskiego
(M. Wrzaskowa) 77–86
- Materiały Eugeniusza Przybyszewskiego
(M. F.) 86–89
- Materiały Heleny Salskiej
(S. Chankowski) 89–93
- Materiały Adama Skałkowskiego
(M. Wrzaskowa) 93–109

Nr 4 (1961)

- Materiały Władysława Knapowskiej
(H. Zubalowa) 31–71
- Materiały Artura Śliwińskiego
(S. Chankowski) 72–126

Nr 5 (1962)

- Akta I Kongresu Nauki Polskiej (1949-1951)
(M. Wrzoscowa) 23-70

Nr 6 (1963)

- Akta Polskiego Towarzystwa Historycznego
(1886-1939, 1947-1968)
(H. Dymnicka - M. Wrzoscowa) 39-79
- Materiały Antoniego Wróblewskiego
(J. Szajbel) 80-127

Nr 7 (1964)

- Materiały Janusza Iwaszkiewicza
(S. Chankowski) 33-53
- Materiały Aleksandra Lednickiego
(M. Wrzoscowa) 54-70
- Materiały Zygmunta Moczarskiego
(Z. Wardęska) 71-93
- Materiały Ludwika Skubiszewskiego
(J. Szajbel) 94-105

Nr 8 (1965)

- Materiały Tadeusza Mańkowskiego
(A. Kamiński) 13-54
- Materiały Wiktora Ormickiego
(O. Staroń) 55-78
- Materiały Edwarda Schechtl'a
(A. Marciniak) 79-96

Nr 9 (1966)

- Materiały Kazimierza Bassalika
(S. Chankowski) 35-54
- Materiały Ludwika Ręgorowicza
(M. Wrzoscowa) 55-81
- Materiały Adama Szymańskiego
(H. Obuchowska-Pysiowa) 82-87

Nr 10 (1967)

- Materiały Wiktora Schramma
(A. Marciniak) 20-106

Nr 11 (1968)

- Akta Komisji Naukowej Obchodu Roku Mickiewicza PAN
(1953-1956)
(H. Dymnicka) 30-64
- Materiały Antoniego Artymiaka
(S. Chankowski) 65-85
- Materiały Ludwika Chmaja
(R. W. Wołoszyński) 86-111
- Materiały Eugeniusza Dziewulskiego
(A. Brachfogel) 112-120
- Materiały Władysława Dziewulskiego
(M. Wrzoscowa) 121-148

Nr 12 (1969)

- Materiały Witolda Chodźki
(M. Wrzoscowa) 40-81
- Materiały Franciszka Czubalskiego
(M. Wrzoscowa) 82-97

Nr 13 (1970)

- Materiały Józefa Grodeckiego i Katarzyny Grodeckiej
(M. Wrzoscowa) 26-84
- Materiały Stefana Rygla
(S. Chankowski) 85-117
- Materiały Bożeny Stelmachowskiej
(J. Szajbel) 118-161

Nr 14 (1971)

- Materiały Joachima Metallmanna
(R. Majkowska) 18-26
- Materiały Antoniego Peretiatkowicza
(A. Marciniak) 27-66

- Materiały Tadeusza Strumiły
(R. Wojciechowska) 67–105
- Materiały Zygmunta Zawirskiego
(A. Woltanowski) 106–125

Nr 15 (1972)

- Materiały Bronisława Dembińskiego
(K. Dopierała) 11–71
- Materiały Włodzimierza Dzwonkowskiego
(H. Dymnicka) 72–100
- Materiały Wiktora Hahna
(M. Wrzoscowa) 101–182

Nr 16 (1973)

- Materiały Ludwika Eckerta
(M. Wrzoscowa) 26–52
- Materiały Tadeusza Kowalskiego
(J. Poradzisz) 53–99
- Materiały Feliksa Kazimierza Terlikowskiego
(M. Adamczewska) 100–125

Nr 17 (1974)

- Materiały Bronisława Pawłowskiego
(H. Dymnicka-Wołoszyńska) 39–48
- Materiały Edmunda Jana Reymana
(J. Mizikowski) 49–81
- Materiały Stanisława Tynca
(M. Wrzoscowa) 82–125

Nr 18 (1975)

- Materiały Stanisława Karwowskiego
(J. Szajbel) 19–41
- Materiały Jerzego Landego
(J. Mizikowski) 42–54
- Materiały Mariana Magdańskiego
(E. Sztraj) 55–62

- Materiały Michała Rawity-Witanowskiego
(H. Dymnicka-Wołoszyńska) 63–124

Nr 19 (1976)

- Materiały Kazimierza Abgarowicza
(M. Adamczewska) 24–35
- Materiały Aleksandra Kozikowskiego
(A. Marciniak) 36–54
- Materiały Edwarda Lubicz-Niezabitowskiego
(Z. Wardęska) 55–63

Nr 20 (1977)

- Materiały Jana Dembowskiego
(M. Wrzoscowa) 10–32
- Materiały Mariana Gieysztora
(A. Brachfogel) 33–54
- Materiały Teodora Marchlewskiego
(A. Brachfogel) 55–81

Nr 21 (1978)

- Materiały Władysława Abrahama
(E. Sztraj) 41–54
- Materiały Stefana Baleya
(M. Wrzoscowa) 44–93
- Materiały Natalii Gąsiorowskiej-Grabowskiej
(J. Mizikowski) 94–116
- Materiały Wincentego Stysia
(M. Wrzoscowa) 117–153

Nr 22 (1979)

- Materiały Włodzimierza Demetrykiewicza
(R. Majkowska) 35–59
- Materiały Kazimierza Drewnowskiego
(E. Sztraj) 60–78
- Materiały Stanisława Kossutha
(P. Porwoł) 79–106

– Materiały Bronisława Niklewskiego (M. Adamczewska-Jackowiak)	107–144
Nr 23 (1980)	
– Materiały Andrzeja Grodka (M. Wrzoscowa)	31–101
– Materiały Janusza Wolińskiego (H. Dymnicka-Wołoszyńska)	102–150
Nr 24 (1981)	
– Materiały Adolfa Joszta (M. Wrzoscowa)	15–42
– Materiały Kazimierza Rodowicza (O. Staroń)	43–52
– Materiały Czesława Zakaszewskiego (J. Mizikowski)	53–74
Nr 25 (1982)	
– Materiały Władysława Dybowskiego (M. Wrzoscowa i Ł. Litwa)	21–44
– Materiały Ludwika Hirszfelda i Hanny Hirszfeldowej (M. Wrzoscowa i Ł. Litwa)	45–148
Nr 26 (1983)	
– Materiały Stanisława Kozierowskiego (J. Latzke)	8–87
– Suplement do inwentarza materiałów Kazimierza Drewnowskiego (E. Sztraj)	88–98
Nr 27 (1984)	
– Materiały Stanisława Antoniewskiego (J. Mizikowski)	22–35
– Materiały Zygmunta Golonki (J. Mizikowski)	36–61
– Materiały Lucjana Kaznowskiego (J. Mizikowski)	62–75

– Materiały Tymoteusza Łuniewskiego (M. Wrzoscowa)	76–100
– Materiały Jana Miklaszewskiego (S. Chankowski)	101–105
Nr 28 (1985)	
– Materiały Stefana Ehrenkreutza (A. Brachfogel)	29–40
– Materiały Witolda Kamienieckiego (M. Wrzoscowa)	41–50
– Materiały Emila Kipy (H. Dymnicka-Wołoszyńska)	51–66
– Materiały Tadeusza Makowieckiego (E. Sztraj)	67–80
– Materiały Marzeny M. Pollakówny (T. Dymaczewski)	81–103
Nr 29 (1986)	
– Materiały Stefana Drzewieckiego (B. Krzyżtoporska)	21–28
– Materiały Władysława Folkierskiego (M. Tejchman)	29–38
– Materiały Alfreda Lichfelda (H. Dymnicka-Wołoszyńska)	39–60
Nr 30 (1987)	
– Materiały Kazimierza Moszyńskiego (A. Brachfogel)	23–43
– Materiały Henryka Ułaszyna (E. Sztraj)	44–112
Nr 31 (1988)	
– Materiały Stanisława Kontkiewicza (J. Bugajski)	14–71
– Materiały Juliana Tokarskiego (J. Mizikowski)	72–115

Nr 32 (1989)

- Materiały Jana Grzegorzewskiego
(Z. Bonarowska) 17–29
- Materiały Mariana Lewickiego i Ireny Lewickiej
(I. Biel i Z. Bonarowska) 30–90
- Materiały Czesława Thulliego
(W. Różańska) 91–114

Nr 33 (1990)

- Materiały Władysława Kowalenki
(J. Latzke i E. Lijewska) 21–60
- Materiały Tadeusza Manteuffla
(H. Dymnicka-Wołoszyńska) 61–132

Nr 34 (1993)

- Materiały Zofii Podkowińskiej
(A. Chodkowska) 11–33
- Materiały Adama Wolffa
(H. Szymczyk) 34–60

INWENTARZE ZESPOŁÓW ARCHIWALNYCH
ogłoszone w numerach 1–33 „Biuletynu Archiwum PAN”
(układ alfabetyczny)

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Abgarowicz Kazimierz	19	24–35
Abraham Władysław	21	41–54
Antoniewski Stanisław	27	22–35
Artymiak Antoni	11	65–85
Bachulski Aleksy	3	33–39
Baley Stefan	21	55–93
Bassalik Kazimierz	9	35–54
Borowski Stanisław	3	44–48
Chmaj Ludwik	11	86–111
Chodźko Witold	12	40–81
Czubalski Franciszek	12	82–97
Dembiński Bronisław	15	11–71
Dembowski Jan	20	10–32
Demetrykiewicz Włodzimierz	22	35–59
Drewnowski Kazimierz	22, 26	60–78, 88–98
Drzewiecki Stefan	29	21–28
Dybowski Władysław	25	21–44
Dziewulski Eugeniusz	11	112–120
Dziewulski Władysław	11	121–148
Dzwonkowski Włodzimierz	15	72–100
Eckert Ludwik	16	26–52
Ehrenkreutz Stefan	28	29–40
Folkierski Władysław	29	29–38
Gąsiorowska-Grabowska Natalia	21	94–116
Gieysztor Marian	20	33–54
Golonka Zygmunt	27	36–61

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Górka Olgierd	3	50-61
Grodeccy Józef i Katarzyna	13	26-84
Grodek Andrzej	23	31-101
Grzegorzewski Jan	32	17-29
Hahn Wiktor	15	101-182
Hirszfeldowie Ludwik i Hanna	25	45-148
Iwaszkiewicz Janusz	7	33-53
Joszt Adolf	24	15-42
Kamieniecki Witold	28	41-50
Karwowski Stanisław	18	19-41
Kaznowski Lucjan	27	62-75
Kętrzyński Stanisław	3	64-69
Kipa Emil	28	51-66
Kłodziński Adam	3	69-71
Knapowska Wisława	4	31-71
Komisja Naukowa Obchodu Roku		
Mickiewicza PAN (1953-1956)	11	30-64
Kontkiewicz Stanisław	31	14-71
Kossuth Stanisław	22	79-106
Kowalenko Władysław	33	21-60
Kowalski Tadeusz	16	53-99
Kozierowski Stanisław	26	8-87
Kozikowski Aleksander	19	36-54
Lande Jerzy	18	42-54
Lednicki Aleksander	7	54-70
Lewiccy Marian i Irena	32	30-90
Liebfeld Alfred	29	39-60
Lubicz-Niezabitowski Edward	19	55-63
Łuniewski Tymoteusz	27	76-100
Magdański Marian	18	55-62
Makowiecki Tadeusz	28	67-80

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Manteuffel Jerzy	3	73-77
Manteuffel Tadeusz	33	61-132
Mańkowski Tadeusz	8	13-54
Marchlewski Teodor	20	55-81
Metallman Joachim	14	18-26
Miklaszewski Jan	27	101-105
Miłobędzki Tadeusz	29	61-72
Moczarski Zygmunt	7	71-93
Moszyński Kazimierz	30	23-43
Namysłowski Władysław	3	77-86
Niklewski Bronisław	22	107-144
Ormicki Wiktor	8	55-78
Pawłowski Bronisław	17	39-48
Peretiatkowicz Antoni	14	27-66
Pierwszy Kongres Nauki Polskiej (1949-1951)	5	23-70
Podkowińska Zofia	34	11-33
Pollakówna Marzena	28	81-103
Polskie Towarzystwo Historyczne (1886-1939, 1947-1968)	6	39-79
Przybyszewski Eugeniusz	3	86-89
Reyman Edmund Jan	17	49-81
Ręgorowicz Ludwik	9	55-81
Rodowicz Kazimierz	24	43-52
Rygiel Stefan	13	85-117
Salska Helena	3	89-93
Schechtel Edward	8	79-96
Schramm Wiktor	10	20-106
Skałkowski Adam	3	93-109
Skubiszewski Ludwik	7	94-105
Stelmachowska Bożena	13	118-161

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Strumiłło Tadeusz	14	67–105
Styś Wincenty	21	117–153
Szymański Adam	9	82–87
Śliwiński Artur	4	72–126
Terlikowski Feliks	16	100–125
Thullie Czesław	32	91–114
Tokarski Julian	31	72–115
Towarzystwo Naukowe Warszawskie (1907–1953)	1	21–77
Tync Stanisław	17	82–125
Ułaszyn Henryk	30	44–112
Witanowski Michał, Rawita	18	63–124
Wolff Adam	34	34–60
Woliński Janusz	23	102–150
Wróblewski Antoni	6	80–127
Zakaszewski Czesław	24	53–74
Zawirski Zygmunt	14	106–125

SPIS TREŚCI

Od redakcji.	3
Jubileuszowa sesja naukowa z okazji 40-lecia działalności Archiwum PAN – Od redakcji.	5
Ryszard W. Wołoszyński: 40-lecie Archiwum PAN.	8
Inwentarze archiwalne.	23
Alicja Kulecka: Materiały Władysława Tomkiewicza.	25
<u>Elżbieta Sztraj</u> , Hanna Szymczyk: Materiały Michała Walickiego.	73
Kazimierz Dopierała: Materiały Anny Dembińskiej.	95
Sprawozdanie z działalności Archiwum PAN za rok 1993.	107
Inwentarze zespołów archiwalnych ogłoszone w numerach 1–34 „Biuletynu Archiwum PAN” (układ chronologiczny).	121
Inwentarze zespołów archiwalnych ogłoszone w numerach 1–34 „Biuletynu Archiwum PAN” (układ alfabetyczny).	129